

Til alle regionsråd

Departementet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Tlf. 3392 9300
Fax. 3393 2518
E-mail ism@ism.dk
www.ism.dk

Orientering om 12. omgang rettelsessider vedr. "Budget- og regnskabssystem for regioner"

Hermed orienteres om forskellige ændringer og præciseringer m.v. i "Budget- og regnskabssystem for regioner":

20. juli 2009

J.nr. 2009-4702
CBC/SWH

Generelt

Der er foretaget en generel ændring i den skriftlige fremstilling af Budget- og regnskabssystem for regioner, således at denne nu følger formen på bekendtgørelse om regionernes budget- og regnskabsvæsen, revision m.v. Der indledes således med selve hovedbekendtgørelsen, hvorefter følger budget- og regnskabssystemet, der er bilag 1 til bekendtgørelsen, jf. § 1 i bekendtgørelsen.

Kapitel 10 Lovgivning m.v. udgår som følge af denne ændring. I kapitel 10 har der af praktiske grunde været optrykt relevant lovgivning m.v. for regionernes økonomiske forhold. Disse retsakter er imidlertid også tilgængelige i deres nu-gældende form på www.retsinformation.dk eller på www.ism.dk. Det findes derfor at være mest hensigtsmæssigt, at kapitlet udgår.

Enkelte afsnit i kapitel 10, der har betydelig tilknytning til budget- og regnskabssystemet, er flyttet til kapitel 9 Lovgivning, vejledning m.v. (ny overskrift). Dette gælder bekendtgørelse om momsrefusionsordning for kommuner og regioner (9.1), vejledning om udarbejdelse af omkostningsbaserede bevillinger i regionerne (9.2) og vejledning om omkostningskalkulationer (9.3).

Bilag 1 til bekendtgørelse om momsrefusionsordning for kommuner og regioner "positivlisten" er dog fortsat optrykt i afsnit 2.6 Moms.

De øvrige ændringer i Budget- og regnskabssystem for regioner vedrører følgende forhold:

1. Omkostningsbaserede principper på sundhedsområdet

Kapitel 2

2. Ny positivliste

Kapitel 3 og 4

Hovedkonto 5 og 6

3. Nye funktioner 5.10.07 og 6.10.07 Placerings- og investeringsforeninger.

Hovedkonto 6

4. Præcisering af artsanvendelsen ved neutralisering af udbetalinger vedrørende feriepenge.
5. Bagatelgrænse for indregning af donationer i balancen

Kapitel 7

6. Ændring af bilag til balancen og pengestrømsanalyse

Øvrigt

7. Øvrige rettelser

Ad 1 Omkostningsbaserede principper på sundhedsområdet

Fra Budget 2009 er sundhedsområdet overgået til omkostningsbaserede principper, ligesom de øvrige områder i regionerne. Denne ændring giver anledning til en række rettelser i budget- og regnskabssystemet, dog flest i kapitel 7. Ændringerne er allerede trådt i kraft med budget 2009 og der er derfor blot tale om en ajourføring af budget- og regnskabssystemet i overensstemmelse med overgangen til omkostningsbaserede principper på sundhedsområdet.

Ændringen træder i kraft med virkning fra budget 2009.

Ad 2 Ny positivliste

I henhold til orienteringsskrivelse af 4. maj 2009 er positivlisten ændret jf. ændringsbekendtgørelse nr. 1182 af 2. december 2008. Der indsættes derfor en opdateret positivliste i afsnit 2.6 Moms. Derudover indsættes bekendtgørelse nr. 1182 af 2. december 2008 i afsnit 9. Bilag 1 til bekendtgørelse nr. 1492 af 14. december 2006 slettes, da det erstattes af bilag 1 til nyeste bekendtgørelse.

Ændringerne i positivlisten er bl.a., at funktion 3.10.01 Tilskud til trafikselskaber udgår, da Folketingets vedtagelse af ændring af lønsumsafgiftsloven (lov nr. 526 af 17. juni 2008) betyder, at offentlige ydelser, som sælges mod vederlag, pr. 1. januar 2009 er lønsumsafgiftspligtige, ligesom private ydelser hidtil har været det. Herved er der sikret konkurrencemæssig ligestilling mellem private og offentlige leverancer

Ændringen træder i kraft med virkning fra regnskab 2009.

Ad 3 Nye funktioner 5.10.07 og 6.10.07 Placerings- og investeringsforeninger

Der autoriseres en ny funktion under hovedfunktion 5.10 Renter af likvide aktiver, 5.10.07 Investerings- og placeringsforeninger, jf. § 7, stk. 1 i anbringelsesbekendtgørelsen. På funktionen registreres udbytte fra anbragte midler i placerings- og investeringsforeninger.

I overensstemmelse hermed autoriseres tilhørende funktion 6.10.07 Investerings- og placeringsforeninger.

Endvidere foretages en præcision af konteringsreglerne til funktionerne 6.10.07-6.10.11, herunder hvordan værdireguleringen af beholdningen af værdipapirer skal foretages ultimo året.

Ændringerne træder i kraft med virkning fra regnskab 2009.

Ad 4 Præcisering af artsanvendelsen ved neutralisering af udbetalinger vedrørende feriepenge.

Omkostninger til feriepenge består af en optjeningsret med fradrag af udbetalte feriepenge. Omkostningerne er således et udtryk for en ændring i forpligtelserne til feriepenge.

Optjeningsretten til feriepenge registreres ved anvendelse af art 0.7 på de relevante funktioner. Der foretages en neutralisering af udbetalingerne af feriepenge, da disse ikke er en omkostning for regionen i det omkostningsbaserede regnskab. Det sker ved at kreditere den relevante funktion på hovedkonto 0-4 med art 0.6 og debitere 6.52.55 Feriepenge med art 0.9. Sidstnævnte regel kan forekomme uklar, da det i afsnit 2.5 i budget- og regnskabssystemet er anført, at art 0.7 anvendes til at omkostningsregistrere ændringer i regionernes feriepenge forpligtigelse.

Det præciseres derfor, at både optjeningsretten og neutraliseringen af udbetalinger skal ske ved brug af art 0.7 for feriepengene. Dette sker ved at kreditere den relevante funktion på hovedkonto 0-4 med art 0.7 og debitere 6.52.55 Feriepenge med art 0.9.

Ændringen træder i kraft med virkning fra regnskab 2010, mens det vil være frivilligt at anvende den nye konteringsregel fra regnskab 2009.

Ad 5 Bagatelgrænse for indregning af donationer i balancen

Der indføres en bagatelgrænse på 100.000 kr. for indregning af donationer i balancen på funktion 6.75.94 Modpost for donationer. Bagatelgrænsen svarer til den bagatelgrænse, der anvendes i andre sammenhænge i Budget- og regnskabssystemet. Eksempelvis vil en donation på 70.000 kr. til delvis finansiering

af sygehusapparatur på 150.000 kr. ikke skulle indregnes på funktion 6.75.94. Donationen indgår alene som en indtægt i resultatopgørelsen for sygehusområdet. Investeringen skal i øvrigt i dette tilfælde indregnes i balancen som et aktiv, da bruttokostprisen overstiger bagatelgrænsen på 100.000 kr. Samlet indebærer dispositionen, at de materielle anlægsaktiver øges med 150.000 kr., de likvide aktiver nedbringes med 80.000 kr. og resultatopgørelsen for sygehusområdet forbedres med 70.000 kr

I orienteringsskrivelsen af 18. december 2008 er det anført, at "ovenstående regler for optagelse af tilskud, gaver m.v. i budget- og regnskabssystemet gælder udelukkende for tilskud, gaver m.v., regionen har modtaget i 2008 og fremefter." Ændringen træder først i kraft fra 2009, og derfor skal det præciseres, at kun tilskud, gaver m.v. modtaget i 2009 og efterfølgende optages.

Ændringen træder i kraft med virkning fra regnskab 2009.

Ad 6 Ændring af bilag til balancen og pengestrømsanalyse

Bilag 2 i afsnit 7.7.2 Balance ændres således, at rækken "Udlæg vedrørende hovedkonto 2 og 3" slettes, og i stedet indføres ny række "Akkumuleret resultat vedr. hovedkonto 2" Der er tale om en konsekvensændring som følge af nedlæggelsen af funktion 6.35.30 Udlæg vedrørende hovedkonto 2 og 3, jf. pkt. 2 og 7 i orienteringsskrivelse af 10. juli 2008. I balancen skal der alene redegøres for det akkumulerede resultat på hovedkonto 2, da der er tale om en gæld eller et tilgodehavende som følge af, at området er takstfinansieret. Det akkumulerede resultat vedrørende hovedkonto 1 og 3 indgår i opgørelsen af egenkapitalen, da der er tale om et internt regionalt mellemværende.

Bilag 3 i afsnit 7.7.3 Pengestrømsopgørelse ændres således, at rækken "+ statsligt likviditetstilskud 2007" slettes, da dette er historisk.

I afsnit 7.2, side 3, punkt e og f, slettes sætning vedrørende regnskabsår 2007, da dette er historisk.

Som led i økonomiaftalen mellem staten og regionerne er det aftalt at igangsætte et arbejde med deltagelse af Indenrigs- og Socialministeriet, Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, Finansministeriet og Danske Regioner med henblik på at udbygge og standardisere økonomiopfølgingsformen til brug for regionerne og de centrale myndigheder. Når dette arbejde er færdigt vil der blive foretaget yderligere rettelser i overensstemmelse hermed.

Ændringen træder i kraft med virkning for regnskab 2009.

Ad 7 Øvrige rettelser

Nedenstående ændringer og præciseringer træder alle i kraft med virkning for regnskab 2009.

a.

I orienteringsskrivelse af 18. december 2008 blev der i forbindelse med punkt 6 autoriseret en ny funktion 6.75.94 Modpost for donationer. Det præciseres, at 6.75.94 indgår i regionens egenkapital. Der er foretaget konsekvensrettelser i forhold til dette i teksten til konteringsreglerne.

I orienteringsskrivelsen er funktionen ved en fejl angivet som 6.55.80. Den rigtige funktion er 6.75.94 Modpost for donationer. Det er korrekt angivet i kontoplanen.

b.

Der er foretaget konsekvensrettelse af kapitel 2.0, side 2 og 3, vedrørende den nye ejerforholds-kode 4 Private leverandører af ikke-momsbelagte tjenesteydelser, jf. orienteringsskrivelse 11 af 18. december 2008.

c.

I kapitel 8 og 9 er der ikke konsekvent angivelse af bagatelgrænsen på 100.000 kr. Den korrekte angivelse af bagatelgrænsen er større end eller lig med 100.000 kr. Dette rettes de relevante steder.

d.

2. afsnit under funktion 6.52.55 Feriepenge er historisk, hvorfor det slettes.

e.

I konteringsreglerne til funktion 6.32.25 Andre langfristede udlån og tilgodehaver er der i beskrivelsen af reglerne for nedskrivningen af funktionen ved en fejl angivet kreditering, hvor dette skulle være debitering og vice versa. Dette rettes.

f.

Det tydeliggøres, at funktion 6.75.96 Akkumuleret resultat for sundhedsområdet ved regnskabsafslutningen skal udtrykke det akkumulerede årsresultat opgjort efter omkostningsbaserede principper.

Følgende sider ændres i Budget- og regnskabssystem for regioner:

Afsnit	Side	Punkt
0 (nyt afsnit)		
2.0	2 og 3	7b
2.0	3	1
2.6	8-9	2
3.5	1	3
3.6	1	3
4.1	1	1
4.2	1	1
4.3	1	1
4.5	2	3

4.6	1+2+4	3
4.6	4	7e
4.6	6	7d
4.6	14	7a
4.6	7	4
4.6	14	5
4.6	15	7f
7.2	3	6
7.2	1 og 3-7	1
7.4	1-2	1
7.7	4	6
7.7	6	6
7.7	12-13	1
8.1	4	7c
8.3	1+12	7c
9.2	11	6
9.3.4 (ny)	1	7c
9 (nyt afsnit)		
10 (UDGÅR)		

Spørgsmål til Budget- og regnskabssystemet for regioner kan rettes til Christian Bo Christiansen; mail: cbc@ism.dk, tlf. 33 92 39 97 og Susanne Wad Hansen; mail: swh@ism.dk, tlf. 33 92 46 05.

Med venlig hilsen

Susanne Wad Hansen
Fuldmægtig

Bekendtgørelse om regionernes budget- og regnskabsvæsen, revision m.v.

I medfør af § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 2, § 23, stk. 1, § 24, stk. 1 og 2, og § 25, stk. 1 og 2, i lov nr. 537 af 24. juni 2005 om regioner og om nedlæggelse af amtskommunerne, Hovedstadens Udviklingsråd og Hovedstadens Sygehusfællesskab, som ændret ved § 40 i lov nr. 499 af 7. juni 2006, fastsættes:

Kapitel 1

Budget- og regnskabssystem for regioner

§ 1. Velfærdsministeren fastsætter i bilag 1 i denne bekendtgørelse om »Budget- og regnskabssystem for regioner« regler vedrørende formen for regionernes årsbudget, flerårige budgetoverslag og regnskab, regler om specifikation af de områder, inden for hvilke der skal være balance mellem indtægter og udgifter/omkostninger på årsbudgettet og de flerårige budgetoverslag, jf. § 3, stk. 2 og 3, regler om specifikation af de poster på årsbudgettet, hvortil regionsrådet ved dettes endelige vedtagelse skal tage bevillingsmæssig stilling, samt regler om udarbejdelse og udsendelse af oplysninger til regionsrådet og kommunalbestyrelserne i regionen om regionens økonomiske forhold.

Kapitel 2

Årsbudgettet og flerårige budgetoverslag

§ 2. Forslag til regionernes årsbudget og flerårige budgetoverslag udarbejdes af forretningsudvalget til regionsrådet senest den 15. august forud for det pågældende regnskabsår.

Stk. 2. Regionsrådets 1. behandling af forslaget til årsbudget og flerårige budgetoverslag foretages senest den 24. august og 2. behandlingen senest den 1. oktober.

Stk. 3. Det forslag til kommunernes årlige grundbidrag og udviklingsbidrag, som er indeholdt i forslaget til årsbudget, jf. §§ 6 og 7 i lov om regionernes finansiering, skal drøftes i kontaktudvalget mellem regionen og kommunerne i regionen senest den 1. september.

Stk. 4. Kommunalbestyrelserne i regionen skal senest den 10. september skriftligt meddele regionsrådet deres stillingtagen til forslaget til grundbidrag og udviklingsbidrag, jf. stk. 3.

§ 3. Regionernes økonomi er opdelt i tre aktivitetsområder: a) Sundhedsområdet, b) social- og specialundervisningsområdet samt c) det regionale udviklingsområde, jf. § 1 i lov om regionernes finansiering.

Stk. 2. Opgjort efter udgiftsbaserede principper skal der på sundhedsområdet være balance mellem indtægter og udgifter på årsbudgettet og de flerårige budgetoverslag.

Stk. 3. Opgjort efter omkostningsbaserede principper skal indtægterne være større end eller lig med omkostningerne på social- og specialundervisningsområdet på årsbudgettet og de flerårige budgetoverslag. Tilsvarende gælder for det regionale udviklingsområde. Over- og underskud vedrørende tidligere år betragtes som henholdsvis indtægter og omkostninger.

Stk. 4. Ændringsforslag til forslag til årsbudget skal angive, hvilken bevilling forslaget retter sig imod, samt med hvilket beløb bevillingen ønskes ændret, og hvordan balancen opgjort efter henholdsvis stk. 2 og 3 på hvert af de tre aktivitetsområder i årsbudgettet tilvejebringes.

Stk. 5. Perioden for de flerårige budgetoverslag fastsættes til 3 år. Ændringsforslag til de flerårige budgetoverslag skal have en sådan specificationsgrad, at oversigter i budget- og regnskabssystemet, som enten skal indsendes til staten, eller som skal foreligge i forbindelse med budgetbehandlingen, umiddelbart skal kunne udfyldes. Ændringsforslag til de flerårige budgetoverslag skal angive, med hvilket beløb posten ønskes ændret, og hvordan balancen opgjort efter henholdsvis stk. 2 og 3 på hvert af de tre aktivitetsområder i de flerårige budgetoverslag tilvejebringes.

Kapitel 3

Regnskabsmæssig supplementsperiode

§ 4. Den regnskabsmæssige supplementsperiode løber fra regnskabsårets udgang til udgangen af februar måned i det følgende regnskabsår. Regionsrådet kan i regionens kasse- og regnskabsregulativ fastsætte en kortere supplementsperiode, som dog ikke må fastsættes til at udløbe før den 15. januar.

Stk. 2. Den regnskabsmæssige forsupplementsperiode omfatter december måned i året før regnskabsåret. Regionsrådet kan i regionens kasse- og regnskabsregulativ fastsætte en kortere forsupplementsperiode.

Kapitel 4

Revision m.v.

§ 5. Regionsrådet antager en sagkyndig revision, jf. § 28 i lov om regioner og om nedlæggelse af amtskommunerne, Hovedstadens Udviklingsråd og Hovedstadens Sygehusfællesskab.

Stk. 2. Regionsrådet skal give revisionen adgang til at foretage de undersøgelser, revisionen finder nødvendige, og skal sørge for, at revisionen i øvrigt får de oplysninger og den bistand, som revisionen anser for påkrævet for udførelsen af hvervet.

Stk. 3. Regionsrådet fastsætter de nærmere regler om revisionen i et revisionsregulativ.

§ 6. Revisionen afgiver en årsberetning om revisionen af årsregnskabet. Revisionen afgiver endvidere beretning i årets løb, når det er foreskrevet, eller revisionen finder det hensigtsmæssigt (delberetninger), jf. § 29 i lov om regioner og om nedlæggelse af amtskommunerne, Hovedstadens Udviklingsråd og Hovedstadens Sygehusfællesskab, jf. § 42, stk. 4, i lov om kommunernes styrelse.

Stk. 2. Regionsrådets formand sørger for, at revisionens årsberetning og delberetninger udsendes til regionsrådets medlemmer senest 7 dage efter modtagelsen, jf. § 29 i lov om regioner og om nedlæggelse af amtskommunerne, Hovedstadens Udviklingsråd og Hovedstadens Sygehusfællesskab, jf. § 42 b i lov om kommunernes styrelse.

§ 7. I delberetninger redegøres for den udførte revision samt for forhold, der har givet anledning til bemærkninger, eller forhold i øvrigt, som revisionen har fundet anledning til at fremdrage. Revisionen skal gøre bemærkning, hvis den mener, at

regnskabet ikke er rigtigt, eller at de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, ikke er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, regionsrådets øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis, jf. § 28, stk. 2, 2. pkt., i lov om regioner og om nedlæggelse af amtskommunerne, Hovedstadens Udviklingsråd og Hovedstadens Sygehusfællesskab. Revisionen skal tillige gøre bemærkning, hvis den mener, at der ved forvaltningen af midlerne og driften af de virksomheder, hvis regnskaber er omfattet af revisionen, ikke er taget skyldige økonomiske hensyn, jf. § 28, stk. 2, 3. pkt., i lov om regioner og om nedlæggelse af amtskommunerne, Hovedstadens Udviklingsråd og Hovedstadens Sygehusfællesskab. Revisionens bemærkninger efter 2. pkt. og 3. pkt. skal fremgå særskilt af beretningen.

Stk. 2. Beretningen forelægges forretningsudvalget og for så vidt angår bemærkninger, der ikke umiddelbart angår den forvaltning, der hører under forretningsudvalget, tillige den pågældende regionale myndighed til besvarelse, inden regionsrådet i et møde træffer afgørelse om revisionens bemærkninger og om eventuelle andre spørgsmål vedrørende det pågældende regnskab.

Stk. 3. Beretningen og regionsrådets afgørelse herom indsendes til tilsynsmyndigheden senest 3 måneder efter modtagelsen af beretningen, dog senest samtidig med afgørelsen vedrørende revisionsberetningen om årsregnskabet, jf. § 8. Samtidig sendes afgørelsen til revisionen.

§ 8. Årsregnskabet aflægges af forretningsudvalget til regionsrådet, således at årsregnskabet kan afgives til revisionen inden den 1. juni det følgende år.

Stk. 2. Efter at revisionen af årsregnskabet er afsluttet, skal dette af revisionen forsynes med påtegning om, at revisionen er udført i overensstemmelse med revisionsregulativets bestemmelser.

Stk. 3. Revisionen afgiver inden den 15. august beretning om revisionen af årsregnskabet til regionsrådet.

Stk. 4. Fremgangsmåden i § 7, stk. 1 og 2, finder også anvendelse på revisionens og regionsrådets behandling af årsregnskabet. Årsregnskabet skal tillige godkendes af regionsrådet.

Stk. 5. Regionernes årsregnskab sendes inden udgangen af september måned til tilsynsmyndigheden sammen med revisionsberetningen og de afgørelser, som regionsrådet har truffet i forbindelse hermed. Samtidig sendes afgørelserne til revisionen.

Kapitel 5

Ikrafttræden

§ 9. Bekendtgørelsen træder i kraft den 10. juli 2009. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 1 af 5. januar 2009 om regionernes budget- og regnskabsvæsen, revision m.v.

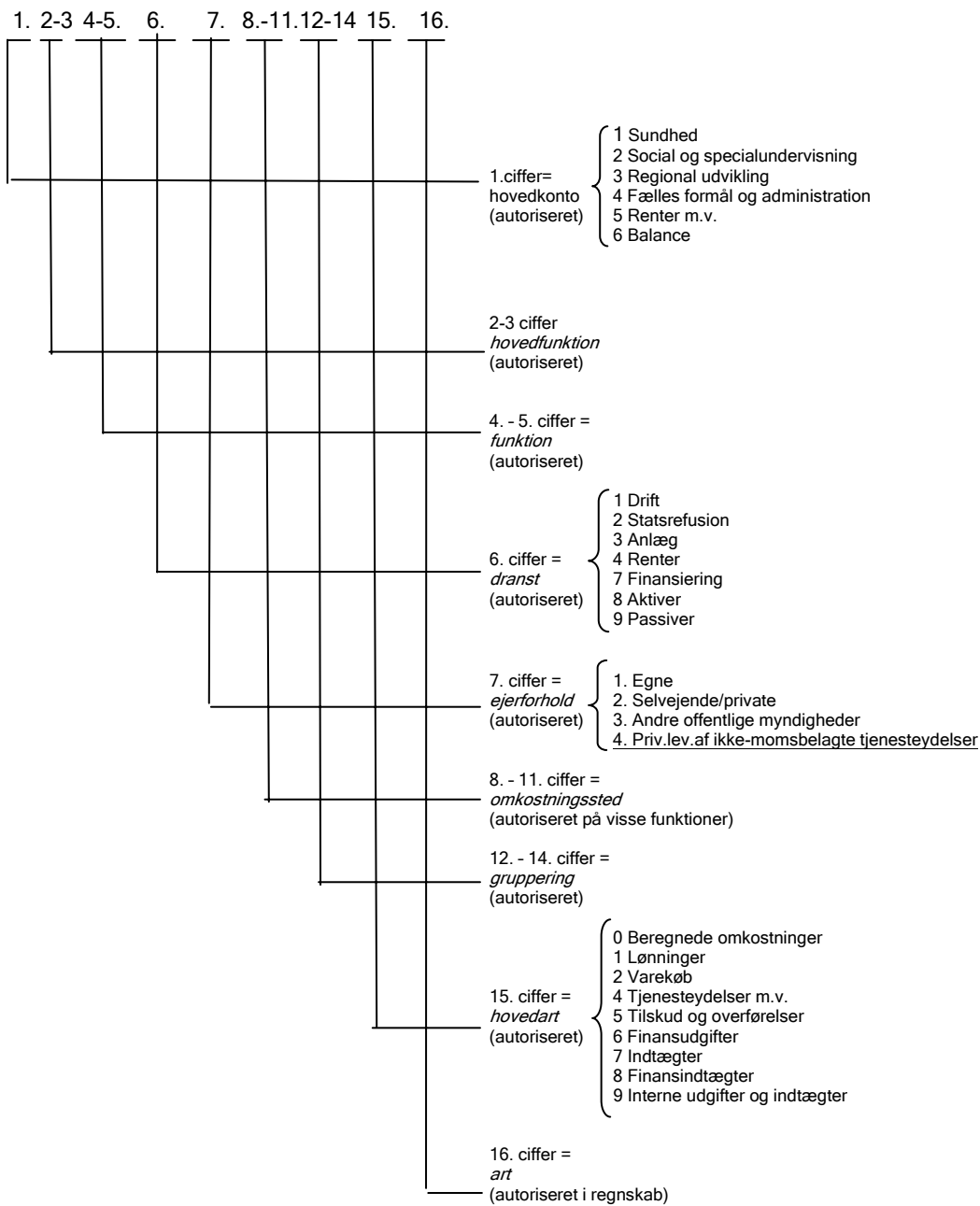
Velfærdsministeriet, den 24. juni 2009

Karen Ellemann

/ Søren H. Thomsen

Dato: juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

Kontonummerets opbygning:

Dato: juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

7. ciffer - ejerforhold

I 7. ciffer foretages en opdeling af de regionale aktiviteter efter ejerforholdet for de institutioner, ordninger eller lignende, som aktiviteterne vedrører. *Ejerforhold er altid autoriseret.*

Der sondres i kontoplanen mellem fire former for ejerforhold

1. Egne
2. Selvejende/private
3. Andre offentlige myndigheder
4. Private leverandører af ikke-momsbelagte tjenesteydelser

8, 9., 10. og 11. ciffer - omkostningssted

Ved hjælp af kontonummerets 8., 9., 10. og 11. ciffer kan der foretages en opsplitting på omkostningssteder, dvs. på de enkelte institutioner, afdelinger mv. Specifikationen på omkostningssted i det 8. - 11. ciffer er *autoriseret* på funktionerne 1.10.01 Sygehuse og 2.10.01 Sociale tilbud, specialundervisning og rådgivning.

12., 13 og 14. ciffer - gruppering

Grupperingerne på kontonummerets 12.- 14. ciffer anvendes til en videreopdeling af funktioner på enkeltaktiviteter eller -områder.

Der er *autoriseret en tværgående grupperingsstruktur* for hovedkonto 1-4. Grupperingscifrene er endvidere *autoriseret i visse tilfælde*, hvor man fra de centrale myndigheders side ønsker at kunne uddrage specifikke oplysninger af de regionale regnskaber. Dette er altid tilfældet for statsrefusion og for anlæg (i regnskabet) samt i et vist omfang for driftskontiene. Grupperingerne er alene autoriseret i regnskabet.

15. og 16. ciffer - hovedart og art

Ved hjælp af kontonummerets 15. ciffer specificeres regionens ressourceforbrug på hovedarter, dvs. løn, varekøb, tjenesteydelser m.v. *Hovedarterne 0-9 er altid autoriserede i budget og regnskab.*

I det 16. ciffer er foretaget en yderligere specifikation af de enkelte hovedarter på arter. Eksempelvis er hovedarten varekøb opdelt på fem arter: fødevarer, brændsel og drivmidler, køb af jord og bygninger, anskaffelser samt øvrige varekøb. *Artsspecifikationen er altid autoriseret i regnskabet og i nogle tilfælde ligeledes i budgettet.* Der er således i budgettet autoriseret en specifikation på arterne 4.0, 4.5, 4.6, 4.7, 4.8, 4.9, 5.1, 5.2, 5.9, 7.1, 7.2, 7.6, 7.7, 7.8, 7.9, 8.5 og 8.6.

Dato: juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

BILAG
Positivliste for regioner
gældende fra og med regnskab 2009

Artkonto	Funktion		Moms- og lønsums-	
			andelsprocent	
			(Drift: DR1)	(Anlæg: DR3)
Regioner				
4.0 ¹⁾	1.10.01	Sygehuse	36*	-
4.7 og 4.8 ²⁾	1.10.01	Sygehuse	18*	-
4.0 ³⁾	1.10.01	Sygehuse	58*	-
4.0 ¹⁾	2.10.01	Sociale tilbud, special- undervisning og rådgivning	25	-
5.9	3.20.10	Tilskud til kulturelle aktiviteter	40	85

* Momsandelsprocenten indeholder en lønsumsandelsprocent.

- 1) Gælder alene for registreringer på ejerforholdskode 4 private.
- 2) Gælder alene for registreringer på gruppering 009 Private leverandører af personlig og praktisk hjælp.
- 3) Gælder alene for registreringer på gruppering 004 Hjemmesygepleje, ejerforholdskode 4 private.
- 4) Gælder kun for registreringer på gruppering 012 og 013
- 5) Gælder alene for registreringer på gruppering 003 Afløsning, aflastning og hjælp m.v. til ældre og til personer med betydeligt nedsat funktionsevne, ejerforholdskode 4 private.
- 6) Gælder ikke for motorkøretøjer.
- 7) Gælder kun for posteringer på artskonto 5.9, gruppering 018 Udgifter ved undervisning i dansk som andetsprog for aktiverede kontanthjælpsmodtagere og starthjælpsmodtagere.
- 8) Gælder ikke for udgifter til højt specialiseret behandling (lands- og landsdelspatienter).
- 9) Gælder kun for ydelser købt hos Statens Serum Institut.

Beregning af moms- og lønsumsandelsprocenter:

For hver funktion på positivlisten er der beregnet en momsandelsprocent, der afspejler, hvor stor en andel af udgifterne til den pågældende ydelse, der er momsbelagt. Tilsvarende er der, for de med * markerede relevante ydelser, beregnet en lønsumsandelsprocent, der afspejler, hvor stor en andel af de samlede udgifter til den pågældende ydelse, der er lønudgifter. Lønsumsandelsprocenten er efterfølgende omregnet til momsandelsprocenten ved at gange lønsumsandelsprocenten med $(3,08/103,08)/(25/125)$, idet private leverandører, på de relevante områder, betaler en lønsumsafgift på 3,08 pct. af lønsummen+overskud/underskud. Herefter er den omregnede lønsumsandelsprocent og momsandelsprocenten lagt sammen til én moms- og lønsumsandelsprocent. Fx er lønsumsandelsprocenten for sygehuse 70 pct., hvilket giver en moms- og lønsumsandelsprocent på 11 $(70*(3,08/103,08)/(25/125)=10,5)$.

Regneeksempel for beløbet til refusion for kommuner:

Der gives tilskud på 1.000 kr. (funktion 0.32.31 Stadion, idrætsanlæg og svømmehaller, art 5.9).

Dato: juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

Beløb til refusion: 1.000 kr. x 55% x 25/125=110 kr.

Der registreres i eksemplet følgende i det kommunale budget- og regnskabssystem:

- Udgiften, excl. den beregnede momsudgift dvs. 1.000 kr. - 110 kr. = 890 kr. registreres på funktion 0.32.31 stadion, idrætsanlæg og svømmehaller, art 5.9.

- Den beregnede momsudgift, dvs. 110 kr. registreres på funktion 7.65.87, gruppering 003.

- Momsrefusionen, dvs. 110 kr. registreres på funktion 7.65.87, gruppering 002.

Regneeksempel for beløbet til refusion for regioner:

Der gives tilskud på 1.000 kr. (funktion 1.10.01 Sygehuse, art 4.0).

Beløb til refusion: 1.000 kr. x 36% x 25/125=72 kr.

Der registreres i eksemplet følgende i budget- og regnskabssystemet for regioner:

- Udgiften, excl. den beregnede momsudgift dvs. 1.000 kr. - 72 kr. = 928 kr. registreres på funktion 1.10.01 Sygehuse, art 4.0.

- Den beregnede momsudgift, dvs. 72 kr. registreres på funktion 5.80.95, gruppering 003.

- Momsrefusionen, dvs. 72 kr. registreres på funktion 5.80.95, gruppering 002.

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

5 Renter m.v.

RENTER AF LIKVIDE AKTIVER

- 5.10.05 Indskud i pengeinstitutter m.v.
- 5.10.07 Investerings- og placeringsforeninger
- 5.10.08 Realkreditobligationer
- 5.10.09 Kommunekreditobligationer
- 5.10.10 Statsobligationer m.v.
- 5.10.11 Udenlandske obligationer

RENTER AF KORTFRISTEDE TILGODEHAVENDER I ØVRIGT

- 5.28.14 Tilgodehavender i betalingskontrol
- 5.28.15 Andre tilgodehavender vedrørende hovedkonto 1-4
- 5.28.18 Finansielle aktiver tilhørende selvejende institutioner med driftsoverenskomst
- 5.28.19 Tilgodehavender hos kommuner og andre regioner

RENTER AF LANGFRISTEDE TILGODEHAVENDER

- 5.32.20 Pantebreve
- 5.32.21 Aktier og andelsbeviser m.v.
- 5.32.22 Tilgodehavender hos grundejere
- 5.32.23 Udlån til beboerindskud
- 5.32.25 Andre langfristede udlån og tilgodehavender
- 5.32.26 Ikke-likvide obligationer
- 5.32.27 Deponerede beløb for lån m.v.

RENTER AF UDLÆG VEDRØRENDE HOVEDKONTO 2

- 5.35.31 Renter af udlæg vedr. hovedkonto 2

RENTER AF KORTFRISTET GÆLD TIL PENGEINSTITUTTER

- 5.50.50 Kassekreditter og byggelån

RENTER AF KORTFRISTET GÆLD TIL STATEN

- 5.51.52 Anden gæld

RENTER AF KORTFRISTET GÆLD I ØVRIGT

- 5.52.54 Kommuner og andre regioner
- 5.52.56 Anden kortfristet gæld med indenlandsk betalingsmodtager
- 5.52.57 Anden kortfristet gæld med udenlandsk betalingsmodtager
- 5.52.59 Mellemløbsregnskonto
- 5.52.61 Selvejende institutioner med driftsoverenskomst

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

6 Balance

LIKVIDE AKTIVER

- 6.10.01 Kontante beholdninger
- 6.10.07 Investerings- og placeringsforeninger
- 6.10.05 Indskud i pengeinstitutter m.v.
- 6.10.08 Realkreditobligationer
- 6.10.09 Kommunekreditsobligationer
- 6.10.10 Statsobligationer m.v.
- 6.10.11 Udenlandske obligationer

TILGODEHAVENDER HOS STATEN

- 6.15.13 Tilgodehavender hos staten
  - 8 Aktiver
    - 001 Kontant tilgodehavende hos staten som følge af delingsaftalen

KORTFRISTEDE TILGODEHAVENDER I ØVRIGT

- 6.28.14 Tilgodehavender i betalingskontrol
- 6.28.15 Andre tilgodehavender
- 6.28.17 Mellemregninger med foregående og følgende regnskabsår
- 6.28.18 Finansielle aktiver tilhørende selvejende institutioner med driftsoverenskomst
- 6.28.19 Tilgodehavender hos kommuner og andre regioner
  - 8 Aktiver
    - 001 Kontant tilgodehavender hos kommuner som følge af delingsaftalen
    - 002 Kontant tilgodehavender hos regioner som følge af delingsaftalen

LANGFRISTEDE TILGODEHAVENDER

- 6.32.20 Pantebreve
- 6.32.21 Aktier og andelsbeviser m.v.
- 6.32.24 Indskud i Landsbyggefonden m.v.
  - 8 Aktiver
    - 001 Grundkapitalindskud (Indskud i Landsbyggefonden)
    - 002 Grundkapital til ældreboliger
- 6.32.25 Andre langfristede udlån og tilgodehavender
  - 8 Aktiver
    - 001 Udlån til kommuner som følge af delingsaftalen
    - 002 Udlån til regioner som følge af delingsaftalen
    - 003 Udlån til staten som følge af delingsaftalen
- 6.32.26 Ikke-likvide obligationer
- 6.32.27 Deponerede beløb for lån m.v.

AKKUMULERET RESULTAT HOVEDKONTO 2

- 6.35.31 Akkumuleret resultat vedr. hovedkonto 2

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

4 KONTERINGSREGLER

Hovedkonto 1 Sundhed

Hovedkontoen omfatter udgifter og indtægter vedrørende regionernes sygehuse og dertil knyttede institutioner m.v., samt udgifter og indtægter vedrørende sygesikring. Endvidere registreres udgifter og indtægter forbundet med administration af sundhedsområdet.

I forbindelse med bevillingsafgivelsen anvendes på hovedkontoen omkostningsbaserede principper, mens der i regnskabet anvendes både udgifts- og omkostningsbaserede principper.

SYGEHUSVÆSEN

1.10.01 Sygehuse

På denne funktion registreres udgifter og indtægter vedrørende regionens sygehuse samt udgifter og indtægter vedrørende sygehusydelse, der leveres uden for regionens sygehuse, f.eks. hospiceophold og behandling i andre regioner eller i udlandet.

Registrering på *omkostningssted* er autoriseret. Udgifter og indtægter på sygehusområdet registreres i regnskabet på omkostningssted i overensstemmelse med Sygehusvæsenets Organisationsregister, SOR, på lavest muligt relevant niveau. Det betyder, at de udgiftstyper, der kan registreres på et givent niveau uden anvendelse af fordelingsnøgler, skal registreres på dette niveau, jf. afsnit 2.3.

I budgettet skal der registreres på sygehusniveau i overensstemmelse med SOR, hvilket vil sige en selvstændig organisatorisk enhed. Et sygehus kan udgøre en eller flere geografiske enheder afhængig af, hvordan sygehusvæsenet er organiseret.

Den tværgående grupperingsstruktur er autoriseret på funktionen, ligesom den er det på de øvrige funktioner i kontoplanen for regionerne. Herudover er der på funktionen en række autoriserede grupperinger, som er specifikke for funktionen, f.eks. gruppering 120 Medicin.

Registrering på de enkelte sygehuse

Udgifter og indtægter vedrørende de enkelte sygehuse registreres på omkostningsstedsnumre i overensstemmelse med SOR på lavest mulige relevante niveau. Regionerne skal sikre, at det er muligt for de centrale myndigheder for hvert omkostningsstednummer at udlede oplysninger om den organisatoriske enheds adresse, afdelings-speciale o.s.v.

Betaling for ydelser, der udveksles mellem regionens egne sygehuse omposteres mellem omkostningsstederne for de pågældende sygehuse ved anvendelse af de interne arter under hovedart 9 eller plus-/minusposter på samme art. Dog registreres resourceanvendelsen ved ambulant behandling og undersøgelser, der er resultatet af *henvisninger mellem regionens egne sygehuse*, kun på det sygehus, hvor aktiviteten foregår.

Indtægter fra andre regioner for indlæggelser, ambulant behandling eller undersøgelser registreres ligeledes på de enkelte sygehuse, under anvendelse af art 7.8.

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

Hovedkonto 2 Social og specialundervisning

Denne hovedkonto omfatter omkostninger og indtægter i forbindelse med regionernes lovbestemte leverandørpligt i forhold til kommunerne for en række sociale og undervisningsmæssige tilbud. Regionerne modtager betaling fra kommunerne for de driftsopgaver, som de varetager for dem.

Betalingerne fra kommunerne registreres på gruppering 830 og med anvendelse af art 7.7 Betalinger fra kommuner, dog registreres objektive finansieringsbidrag vedrørende det sociale område og specialundervisningsområdet, jf. funktion 2.90.90, på henholdsvis gruppering 831 og 832 og ved anvendelse af hovedart 8.

Aktiviteterne på funktion 2.85.80 - Særlige administrative opgaver - finansieres som en undtagelse ved overførsel af dele af sundhedsbloktilskuddet fra staten til funktion 2.90.91 Bloktilskud fra staten. Ved opgørelsen af balancekravene i budget og regnskab for de tre aktivitetsområder, som regionernes økonomi er opdelt i, henregnes de to funktioner til hovedkonto 1 Sundhed.

I forbindelse med bevillingsafgivelsen anvendes på hovedkontoen omkostningsbaserede principper, mens der i regnskabet anvendes både udgifts- og omkostningsbaserede principper.

SOCIALE TILBUD OG SPECIALUNDERVISNING

2.10.01 Sociale tilbud, specialundervisning og rådgivning

På denne funktion registreres omkostninger og indtægter vedrørende:

- særlige dagtilbud og særlige klubber efter § 32 og § 36 i serviceloven,
- plejefamilier og opholdssteder mv. for børn og unge efter § 66 i serviceloven,
- forebyggende foranstaltninger for børn og unge, herunder til unge fra 18 til 22 år, efter § 52, stk. 3, nr. 1-7 og 9-10, § 52, stk. 4 og 5, § 54 og § 76, stk. 2 og stk. 3, nr. 2 og 3 i serviceloven,
- vedrørende døgninstitutioner for børn og unge der er anbragt uden for hjemmet efter § 52, stk. 3, nr. 8, § 58 og § 75 i serviceloven, jf. § 66 i serviceloven,
- døgnophold i døgninstitutioner for 18-22-årige, jf. § 76, stk. 3, nr. 1 i lov om social service,
- udslusningsophold i døgninstitutioner for 18-22-årige, jf. § 76, stk. 3, nr. 4 i serviceloven,
- sikrede døgninstitutioner for børn og unge, herunder til sikrede afdelinger i tilknytning til en døgninstitution, efter § 123 i serviceloven,
- personlig og praktisk hjælp (hjemmehjælp) efter § 83 i serviceloven,
- afløsning, aflastning, og hjælp mv. til personer med betydelig nedsat funktionsevne, jf. servicelovens §§ 84, 85 og 102,
- støtte til hjælpemidler, forbrugsgoder, boligindretning og befordring til personer med varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, jf. servicelovens §§ 112 - 117,
- rådgivningsinstitutioner, herunder lands- og landsdækkende rådgivningsinstitutioner og videnscentre for børn og unge, jf. servicelovens § 11, samt børnepsykiatrisk rådgivning, der ikke er en sygehusydelse,
- behandling af stofmisbrugere efter servicelovens § 101 og sundhedslovens § 142,
- botilbud for længerevarende ophold for personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, jf. servicelovens § 108,

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

Hovedkonto 3 Regional udvikling

På hovedkonto 3 registreres omkostninger og indtægter vedrørende regionens opgaver i relation til kollektiv trafik, kulturel virksomhed, erhvervsudvikling og vækstfora, uddannelse og miljø.

I forbindelse med bevillingsafgivelsen anvendes på hovedkontoen omkostningsbaserede principper, mens der i regnskabet anvendes både udgifts- og omkostningsbaserede principper.

KOLLEKTIV TRAFIK

3.10.01 Tilskud til trafikselskaber

Her registreres regionens tilskud til trafikselskabet, jf. § 3 i lov om trafikselskaber.

Regionens tilskud registreres med art 5.9 Øvrige tilskud og overførsler.

På funktionen er følgende autoriseret gruppering:

001 Tilskud til trafikselskaber, der vedrører ydelser udført af private leverandører

Her registreres den del af regionens tilskud til trafikselskaber, der vedrører ydelser udført af private leverandører. Trafikselskabet skal udspecificere hvor stor en del af regionens tilskud til trafikselskabet, der vedrører betaling for ydelser udført af private leverandører.

Det bemærkes, at funktionen er undtaget momsrefusion fra momsrefusionsordningen, jf. afsnit 2.6.2. Via momsrefusionsordningen kan regioner dog få refunderet indirekte udgifter til lønsumsafgift, der konteres på gruppering 001, når trafikselskabet i regionen anvender private leverandør.

KULTUREL VIRKSOMHED

3.20.10 Tilskud til kulturelle aktiviteter

På funktionen registreres tilskud til enkeltstående kulturelle aktiviteter.

ERHVERVSUDVIKLING

3.30.20 Vækstfora

På funktionen registreres omkostninger i forbindelse med afholdelse af møder, konferencer, o.lign. i regionens vækstfora. De administrative omkostninger i forbindelse med vækstfora, herunder sekretariatsbetjeningen, skal registreres på funktion 3.30.29.

3.30.21 Turisme

På denne funktion registreres omkostninger og indtægter vedrørende turismefremmende aktiviteter, f.eks. tilskud til turismeudviklingselskaber, udstillings- og konferencefaciliteter rettet mod erhvervssturisme og turismemarkedsføring, jf. lov om erhvervsfremme § 9.

Endvidere registreres EU-tilskud til tilsvarende aktiviteter samt udbetalinger i tilknytning hertil.

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

Hovedkonto 5 Renter m.v.

Hovedkonto 5 anvendes til registrering af renteindtægter og -udgifter samt kurstab og kursgevinster samt refusion af købsmoms.

I relation til renter anvendes kun hovedart 6 og 8, således at hovedart 6 anvendes i forbindelse med renteudgifter og kurstab og hovedart 8 i forbindelse med renteindtægter og kursgevinster. Ved registrering af indtægter og udgifter vedrørende momsrefusionsordningen anvendes dranst 2, hovedart 8.

De tre regionale hovedområders andele af regionens udgifter og indtægter vedrørende renter overføres i forbindelse med budgetlægning og regnskabsaflæggelse fra hovedkonto 5 til hovedkonto 1 og 3, hvor beløbene debiteres ved brug af hovedart 9. På hovedkonto 5 krediteres beløbene funktion 5.90.99 ligeledes ved brug af hovedart 9.

RENTER AF LIKVIDE AKTIVER

5.10.05 Indskud i pengeinstitutter m.v.

På denne funktion registreres renteindtægter af indskud i pengeinstitutter m.v.

Endvidere registreres her gebyrer knyttet til indskud i pengeinstitutter.

Registreringen sker på tidspunktet for tilskrivning af renter. Renter, der tilskrives senest 31. december, henføres til gammelt regnskabsår.

5.10.07 Investerings- og placeringsforeninger

5.10.08 Realkreditobligationer

5.10.09 Kommunekreditobligationer

5.10.10 Statsobligationer m.v.

5.10.11 Udenlandske obligationer

På disse funktioner registreres renteindtægter af de pågældende værdipapirer.

Registreringen sker ved betalingen. Ved køb eller anden erhvervelse af obligationer mellem to terminer registreres eventuel betalt rente som negativ indtægtsrente ved erhvervelsen.

Funktion 5.10.10 omfatter såvel statsobligationer som statsgældsbeviser, statslån med variabel rente og skatkammerbeviser.

Funktion 5.10.11 omfatter forrentning af udenlandske realkredit- og statsobligationer, som er udstedt i et EU/EØS-land, i en EU/EØS-møntenhed og noteret på en fondsbørs i et EU/EØS-land, jf. § 6, stk. 1 i bekendtgørelse om anbringelse af fondes midler og bestyrelsesvederlag.

RENTER AF KORTFRISTEDE TILGODEHAVENDER I ØVRIGT

5.28.14 Tilgodehavender i betalingskontrol

5.28.15 Andre tilgodehavender vedrørende hovedkonto 1-4

5.28.18 Finansielle aktiver tilhørende selvejende institutioner med driftsoverenskomst

5.28.19 Tilgodehavender hos kommuner og andre regioner

På disse funktioner registreres renteindtægter af de pågældende tilgodehavender.

Registreringen sker ved regningsudsendelse eller ved betaling, afhængig af forholdene for de forskellige rentebærende fordringer - for funktion 5.28.18 dog senest i forbindelse med registreringen af regnskabet for den selvejende institution.

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

Hovedkonto 6 Balance

Hovedkonto 6 udgør regionens samlede balance. Overordnet består balancen af materielle, immaterielle aktiver samt finansielle aktiver og passiver, idet der ved passiver forstås summen af egenkapital og forpligtelser.

Balancen indeholder oplysninger om værdien af regionens grunde og bygninger, tekniske anlæg, maskiner og større specialudstyr, inventar, transportmidler mv. Ligeledes indeholder den oplysninger om regionens finansielle aktiver og værdien af forpligtelser.

Hovedkonto 6 finder ikke anvendelse ved budgetlægningen, idet budgettering og registrering af forskydninger på statuskontiene fremgår af balancen og pengestrømsopgørelsen, som regionsrådet skal godkende i forbindelse med både budgettet og regnskabet. Funktionerne 6.10.01-6.42.43 samt 6.51.81-6.68.87 er aktivkonti, der registreres under dranst 8. Funktionerne 6.45.46-6.55.79 og 6.72.90-6.75.99 er passivkonti, der registreres under dranst 9.

Det er ikke obligatorisk at anvende arter i balancen, bortset fra hovedart 0, som der i visse tilfælde i henhold til konteringsreglerne er krav om at anvende. Det gælder f.eks. ved omkontering af investeringer, registrering af afskrivninger og pensionsomkostninger.

LIKVIDE AKTIVER

Med henblik på mulighederne for kontrol af overholdelse af kassekreditreglen, jf. Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelse om regionernes låntagning og meddelelse af garantier m.v., skal kasseopgørelsen tilrettelægges således, at der kan ske en rekonstruktion af saldiene på funktion 6.10.01-6.10.11 dagligt i den forløbne 12 måneders periode (se også funktion 6.50.50).

6.10.01 Kontante beholdninger

Saldoen skal svare til den tilstedeværende beholdning. Forskudskasser vil ofte i årets løb indeholde bilag for udgifter (og eventuelt indtægter) som en del af beholdningen.

Det bemærkes, at det sociale områdes og det regionale udviklingsområdes gæld til regionen ikke på noget tidspunkt må overstige regionens likvide beholdninger (summen af saldiene på funktionerne 6.10.01-6.10.11) tillagt ledigt træk på regionens kassekredit. Der henvises til afsnit 10.3.1 og 10.3.2.

6.10.05 Indskud i pengeinstitutter m.v.

Saldoen på denne funktion skal svare til, hvad der er kendt som disponibelt på kontoen. Udenlandske bankkonti omregnes ultimo regnskabsåret til ny valutakurs med modpost på balancekonto 6.75.99.

6.10.07 Investerings- og placeringsforeninger

6.10.08 Realkreditobligationer

6.10.09 Kommunekreditsobligationer

6.10.10 Statsobligationer m.v.

6.10.11 Udenlandske obligationer

Funktion 6.10.07 omfatter anbringelse i andele i udbyttegivende investerings- og placeringsforeninger, jf. bekendtgørelse om anbringelse og bestyrelse af fondes midler.

Funktion 6.10.08 omfatter obligationer udstedt af realkreditinstitutter, pengeinstitutter m.v. Funktion 6.10.09 omfatter obligationer udstedt af Kommunekredit samt andre dansk møntede obligationer udstedt af danske kommuner. Funktion 6.10.10 omfatter værdipapirer udstedt af den danske stat, herunder statsobligationer, statsgældsbeviser,

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

statslån med variabel rente og skatkammerbeviser.

Funktion 6.10.11 omfatter rentebærende obligationer, som handles på et reguleret marked, jf. bekendtgørelse om anbringelse og bestyrelse af fondes midler. Alene udenlandske obligationer skal registres på funktionen.

Tilgang af værdipapirer registreres til kursværdien på den dag, hvor der er rådighed over værdipapirerne. Kursgevinst og kurstab ved afgang registreres på funktion 5.75.78.

Beholdningens værdi omregnes ved årsafslutningen til kursværdien pr. 31. december med modpost på 6.75.99 Balancekonto, gruppering 002 Modpost for værdireguleringer.

TILGODEHAVENDER HOS STATEN

6.15.13 Tilgodehavender hos staten

Saldoen skal svare til det samlede tilgodehavende, der altid skal kunne specificeres på enkeltposter.

Der er autoriseret følgende gruppering:

001 Kontant tilgodehavender som følge af delingsaftalen

Der er på funktionen autoriseret gruppering 001 til registrering af kontante tilgodehavender hos staten som følge af reglerne om kompensation til myndigheder i forbindelse med delingsaftalen, jf. § 41, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 877 af 16. september 2005 om fordeling af aktiver og passiver, rettigheder og pligter og ansatte som følge af opgaveflytninger den 1. januar 2007 i forbindelse med kommunalreformen.

KORTFRISTEDE TILGODEHAVENDER I ØVRIGT

6.28.14 Tilgodehavender i betalingskontrol

6.28.15 Andre tilgodehavender

Saldoen på disse funktioner skal svare til det samlede tilgodehavende, der altid skal kunne specificeres på enkeltposter.

Uerholdelige beløb afgangsføres over balancekonto 6.75.99 eller over den konto, hvor indtægten i sin tid blev konteret.

6.28.17 Mellemløbet med foregående og følgende regnskabsår

Saldoen skal svare til summen af:

- de tilgodehavender, der eksisterer ved årets udgang, men som først er indbetalt i nyt regnskabsår,
- de skyldige beløb vedrørende gammelt regnskabsår, der er registreret ved årets udgang, men først udbetales i nyt regnskabsår,
- forudbetalte beløb i gammelt regnskabsår vedrørende nyt regnskabsår,
- forudindbetalte beløb i gammelt regnskabsår vedrørende nyt regnskabsår.

Ved regnskabsafslutningen skal saldoen på funktion 6.28.17 i gammelt regnskabsår svare til summen af posteringer på funktion 6.28.17 i nyt regnskabsår med modsat fortegn.

Saldoen kan både være positiv og negativ og kan derfor både være såvel et aktiv som et passiv. Registreringen foretages dog under dranst 8 under alle omstændigheder.

6.28.18 Finansielle aktiver tilhørende selvejende institutioner med driftoverskud

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

- 001 Grundkapitalindskud (indskud i Landsbyggefonden)
Herunder registreres grundkapitalindskud i alment byggeri, jf. § 120 i lov om almene boliger. I forbindelse med salg af almene boliger, vil der ske tilbagebetaling af grundkapitalindskud.
- 002 Grundkapital til almene ældreboliger
Herunder registreres grundkapitalindskud til ældreboliger, der opføres af regionen, men ikke af en almen boligorganisation, jf. § 121 i lov om almene boliger.

6.32.25 Andre langfristede udlån og tilgodehavender

Nye udlån og tilgodehavender optages til nominel værdi.

Saldoen skal ved regnskabsafslutningen svare til det samlede resttilgodehavende tilgodehavenderne med nedskrivning af forventet tab på tilgodehavenderne. Nedskrivningen kan ved regnskabsårets slutning foretages som en procentdel af de forskellige typer af tilgodehavender baseret på historiske erfaringer og skal kunne dokumenteres.

Nedskrivningen foretages ved at debitere de relevante funktioner med anvendelse af art 0.6 og kreditere funktion 6.32.25 ved anvendelse af art 0.9.

I bemærkningerne til regnskabet skal der redegøres for den nominelle værdi af tilgodehavender og udlån.

I balancen opgjort primo for det følgende år skal værdireguleringen tilbageføres, så kontoen igen viser det nominelle tilgodehavende.

Styring af tilbagebetalingspligtige ydelser kan foregå på funktion 6.32.25 med modpost på balancekonto 6.75.99.

Der er på funktionen autoriseret følgende grupperinger:

- 001 Udlån til kommuner som følge af delingsaftalen
- 002 Udlån til regioner som følge af delingsaftalen
- 003 Udlån til staten som følge af delingsaftalen

På grupperingerne registreres udlån til andre myndigheder, jf. § 41, stk. 2 i bekendtgørelse nr. 877 af 16. september 2005 om fordeling af aktiver og passiver, rettigheder og pligter og ansatte som følge af opgaveflytninger den 1. januar 2007 i forbindelse med kommunalreformen. Kompensationsbeløbet registreres direkte på funktionen med modpost på 6.75.99 Balancekonto.

6.32.26 Ikke-likvide obligationer

Primosaldoen samt forskydningerne i årets løb skal svare til beholdningen opgjort efter kursen ved foregående års slutning eller købskursen ved tilgang i året. Ved regnskabsårets slutning reguleres værdien efter den aktuelle kursværdi med modpost på balancekonto 6.75.99.

Efter den enkelte regions bestemmelse kan beholdningen i stedet enten registreres til erhvervsværdien eller til den nominelle værdi. Kursregulering i forbindelse hermed sker over balancekonto 6.75.99.

6.32.27 Deponerede beløb for lån m.v.

Saldoen skal ved regnskabsafslutningen svare til det samlede beløb, der er deponeret i forbindelse med optagelse af lån, garantistillelse eller indgåelse af lejemål og leasingaftaler m.v.

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

opkrævet hos tredjemand eller ej.

Forskellen mellem funktion 6.48.48 og 6.30.36 svarer til summen af, hvad regionen har opkrævet hos tredjemand, men endnu ikke afregnet til den anmodende kommune.

6.48.49 Staten

Saldoen skal svare til det over for staten uafviklede tilsvær, hvad enten krav hos tredjemand er opkrævet eller ej.

Forskellen mellem funktion 6.48.49 og 6.30.37 svarer til summen af opkrævede, endnu ikke afregnede beløb, og modtagne, men endnu ikke udbetalte statstilskud.

KORTFRISTET GÆLD TIL PENGEINSTITUTTER

6.50.50 Kassekreditter og byggelån

Saldoen skal svare til det aktuelle mellemværende med pengeinstituttet vedrørende pågældende lånekonto.

Med henblik på mulighederne for kontrol af overholdelse af kassekreditreglen, jf. Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelse om regionernes låntagning og meddelelse af garantier mv., skal opgørelsen af kassekreditter og byggelån tilrettelægges således, at der kan ske en rekonstruktion af funktionens daglige saldi (eksklusive byggelån, der senere konverteres til langfristede lån) i den forløbne 12 måneders periode.

KORTFRISTET GÆLD TIL STATEN

6.51.52 Gæld til staten

På funktionen registreres kortfristet gæld til staten.

Der er autoriseret en gruppering til registrering af kontant kompensation til staten i forbindelse med delingsaftalen, jf. § 41, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 877 af 16. september 2005 om fordeling af aktiver og passiver, rettigheder og pligter og ansatte som følge af opgaveflytninger den 1. januar 2007 i forbindelse med kommunalreformen. Kompensationsbeløbet registreres direkte på funktionen med modpost på 6.75.99 Balancekonto.

KORTFRISTET GÆLD I ØVRIGT

6.52.54 Kommuner og andre regioner

Saldoen skal svare til det skyldige beløb, der skal kunne specificeres på enkeltposter.

Der er autoriseret grupperinger til registrering af kontant kompensation til kommuner og andre regioner i forbindelse med delingsaftalen, jf. § 41, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 877 af 16. september 2005 om fordeling af aktiver og passiver, rettigheder og pligter og ansatte som følge af opgaveflytninger den 1. januar 2007 i forbindelse med kommunalreformen. Kompensationsbeløbet registreres direkte på funktionen med modpost på 6.75.99 Balancekonto.

6.52.55 Feriepenge

Feriepenge fra tidligere optjeningsår for ferie, som endnu ikke er afholdt, skal registreres og opgøres på funktionen ved regnskabsårets afslutning.

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2010

Vedr. personale, som har ret til ferie med løn

Feriepengeregistreringen skal i omkostningsregnskabet omfatte alle optjente feriepenge for denne personalegruppe. Dette vil sige de almindelige feriepenge på 12,5 % af lønsummen og de 5 særlige feriedage.

Feriedage optjenes i kalenderåret og afholdes i ferieåret, som går fra den 1. maj til 30. april året efter. Det betyder, at der er mulighed for 16 måneders optjening før ferien kan afvikles og dermed tilbageføres i balancen. Dette indebærer, at de skyldige feriepenge ved hver regnskabsafslutning skal omfatte:

- Feriepenge optjent i indeværende kalenderår samt
- Feriepenge fra tidligere optjeningsår som endnu ikke er afholdt, men som skal afholdes i perioden fra regnskabsafslutningsdatoen og til 30. april året efter, såfremt der ingen aftaler er om overførsel af ferie.

Feriepenge omkostningsføres ved brug af art 0.7 på de relevante funktioner med modpost på funktion 6.52.55, Skyldige feriepenge. Feriepengeudbetaling omfatter enten løn under ferie, godtgørelse for de fem særlige feriedage eller indbetaling til Arbejdsmarkedets Feriefond. I omkostningsregnskabet indebærer feriepengeudbetalingen ikke en omkostning for regionen, men blot at feriepengeforpligtelsen nedbringes. Det indebærer, at udbetalingerne neutraliseres ved at kreditere de relevante funktioner med anvendelse af art 0,7 og debitere funktion 6.52.55 Feriepenge.

Vedr. personale, som ikke har ret til løn under ferie

Skyldige feriepenge ved hver regnskabsafslutning skal omfatte:

- Feriepenge optjent i indeværende kalenderår samt
- Feriepenge fra tidligere optjeningsår som endnu ikke er afholdt, men som skal afholdes i perioden fra regnskabsafslutningsdatoen og til 30. april året efter, såfremt der ingen aftaler er om overførsel af ferie.

Skyldige feriepenge udgør 12,5 % af lønsummen og registreres løbende på de relevante funktioner med modpost på 6.52.55, Skyldige feriepenge. Udbetalingen af feriepenge foretages som en balanceforskydning ved at debitere 6.52.55, Skyldige feriepenge, og kreditere de likvide aktiver. For denne personalegruppe er udgifts- omkostningsregnskabet identisk.

6.52.56 Anden kortfristet gæld med indenlandsk betalingsmodtager**6.52.57 Anden kortfristet gæld med udenlandsk betalingsmodtager****6.52.59 Mellemløbskonto**

Saldoen skal svare til det skyldige beløb, der skal kunne specificeres på enkeltposter. Kursregulering af eventuel gæld i udenlandsk valuta sker ved regnskabsafslutningen med modpost på balancekonto 6.75.99.

6.52.61 Selvejende institutioner med driftsoverenskomst

I årsregnskabet er saldoen udtryk for gæld hos selvejende institutioner med overenskomst. Endvidere optræder her mellemregninger med overenskomstregionen.

6.52.62 Afstemnings- og kontrolkonto

Saldoen skal ved regnskabsafslutningen være bragt i nul.

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

Undtaget fra autoriseringen af en skønsmæssigt fastsat omkostning til tjenstemandspension på 20,3 % af den samlede lønudgift til tjenstemandsansatte er de institutioner, som leverer ydelser under rammeaftalerne på social- og specialundervisningsområdet. Her gælder den fastsatte omkostning via de indgåede rammeaftaler. Disse omkostninger konteres derudover i overensstemmelse med reglerne i Budget- og regnskabssystem for regioner.

Ad pkt. b)

Ved den aktuariemæssige opgørelse af pensionsforpligtelsen for tjenstemænd op- eller nedskrives den bogførte værdi på nærværende funktion, således at der er overensstemmelse mellem den bogførte værdi på funktionen og den aktuariemæssigt opgjorte forpligtelse. Op- eller nedskrivningen foretages med modpost på balancen. Der foretages således ingen fordeling tilbage på omkostningsstederne af den korrigerede opgørelse af omkostningerne på baggrund af den aktuariemæssigt beregnede hensatte pensionsforpligtelse på funktionen.

Ad pkt. c)

Løbende pensionsudbetalinger, der nedbringer pensionsforpligtelsen, skal registreres ved brug af art 5.1 på funktion 4.40.31. Det bemærkes at i omkostningsregnskabet, indebærer pensionsudbetalinger ikke en omkostning for regionen, men blot at pensionsforpligtelsen nedbringes, idet denne allerede er hensat i regnskabet. Det indebærer, at udbetalingerne neutraliseres ved at kreditere funktion 4.40.31 med anvendelse af art 0.3 og debitere funktion 6.72.90, Hensatte forpligtelser.

EGENKAPITAL

Egenkapitalen udgør differencen mellem regionens aktiver og forpligtelser. Egenkapitalen er på denne måde et udtryk for regionens formue. Egenkapitalen skal specificeres på funktionerne 6.75.94-6.75.99. Bevægelserne på egenkapitalen skal fremgå af noterne i regnskabet.

6.75.94 Modpost for donationer

Ved private donationer af aktiver eller modtagelse af tilskud på 100.000 kr. eller derover til helt eller delvis finansiering af aktiver, der indgår i regionens serviceproduktion, skal aktivet indregnes til den kostpris, som regionen skulle betale for det, hvis det ikke var modtaget som en donation (dagsværdi). Samtidig optages en tilsvarende passivpost på denne funktion.

Herefter skal der løbende foretages afskrivninger på aktivets bogførte værdi på den relevante funktion på hovedkonto 1-4. Imidlertid gælder det, at regionen ikke skal have nogen driftsmæssige omkostninger i form af afskrivninger på noget, regionen har fået doneret. Derfor registreres der en indtægt ved brug af art 0.8 svarende til afskrivningerne på den relevante funktion på hovedkonto 1-4. Indtægten/afskrivningerne modsvares af en tilsvarende nedbringelse af denne funktion.

6.75.95 Reserve for opskrivninger

Funktionen er en slags ikke-finansiell egenkapital. Formålet med funktionen er at kunne opgøre, hvor stor en del af værdien af de ikke-finansielle aktivers værdi, der kan tilskrives ikke realiserede opskrivninger.

Opskrivningerne skal i øvrigt fremgå af en særskilt anlægsoversigt til regionens regnskab.

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

6.75.96 Akkumuleret resultat for sundhedsområdet

6.75.98 Akkumuleret resultat for det regionale udviklingsområde

Kontiene skal ved regnskabsafslutningen udtrykke det akkumulerede årsresultat opgjort efter omkostningsbaserede principper.

6.75.99 Balancekonto

På funktionen er autoriseret to grupperinger:

- 001 Primo egenkapital pr. 1.1.2007 (åbningsbalancen).
- 002 Modpost for værdireguleringer

Det statslige likviditetstilskud i 2007 krediteres direkte på funktionen og debiteres hovedfunktionen "Likvide aktiver".

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

7.2 Formkrav til årsregnskabet

7.2.1 Generelle krav til årsregnskabets form og indhold

Det er i regionslovens § 23 fastsat, at regionens årsregnskab skal være ledsaget af en fortegnelse over regionens kautions- og garantiforpligtelser. Endvidere skal regnskabet i fornødent omfang være ledsaget af bemærkninger, navnlig vedrørende væsentlige afvigelser mellem bevillings- og regnskabsbeløb.

Regionslovens § 24 bemyndiger herudover indenrigs- og sundhedsministeren til at fastsætte de nærmere regler om formen af regionens regnskab.

Disse regler kommer til udtryk dels i den autoriserede kontoplan, som fastlægger regnskabets indholdsmæssige opdeling, dels i nedenstående regler om udarbejdelse af oversigter og bemærkninger til regnskabet.

7.2.2 Årsregnskabet

7.2.2.1 Indholdet af årsregnskabet

Årsregnskabet indeholder en række oversigter og redegørelser. De regnskabsmæssige oversigter og redegørelser tjener som grundlag for bl.a.:

- vurdering af regnskabet set i forhold til budgettet
- opgørelse af regnskabsårets ressourceforbrug (i resultatopgørelsen)
- opgørelse af beholdninger (balancen)
- vurdering af regionens økonomiske situation

Regionens årsregnskab skal disponeres i de afsnit, der er angivet nedenfor. Dispositionen er bindende af hensyn til sammenligneligheden i regionernes regnskabsaflæggelse.

Afsnit	Oversigt/redegørelse
7.2.2.1.a	Præsentation af regionen
7.2.2.1.b	Generelle bemærkninger
7.2.2.1.c	Anvendt regnskabspraksis
7.2.2.1.d	Resultatopgørelse
7.2.2.1.e	Balance
7.2.2.1.f	Pengestrømsopgørelse
7.2.2.1.g	Noter til resultatopgørelse og balance
7.2.2.1.h	Regnskabsoversigt og specielle bemærkninger
7.2.2.1.i	Oversigt over uforbrugte overførte bevillinger
7.2.2.1.j	Anlægsregnskaber
7.2.2.1.k	Eventualrettigheder og -forpligtelser, herunder garantier
7.2.2.1.l	Personaleoversigt

Det regionale regnskab skal aflægges efter omkostningsbaserede principper.

Resultatopgørelsen, balancen, pengestrømsopgørelsen og noter skal udarbejdes efter bestemte formkrav. For de øvrige oversigter og redegørelser er der ikke fastsat formkrav. Regionerne er frit stillet med hensyn til at medtage yderligere regnskabsmateriale i årsregnskabet.

a. Præsentation af regionen

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

d. Resultatopgørelse

Årsregnskabet skal indeholde en resultatopgørelse opstillet som vist i bilag i afsnit 7.7.1. Resultatopgørelsen skal indeholde sammenligningstal for sidste regnskabsår. For regionens første regnskabsår indsættes tallene fra regionens årsbudget inkl. korrektioner fra tillægsbevillinger til årsbudgettet meddelt i årets løb ("korrigeret budget").

Redegørelsen for væsentlige afvigelser mellem bevilling og regnskab foretages i årsregnskabets afsnit "regnskabsoversigt og specielle bemærkninger". Regionens resultatopgørelse er således forbeholdt regionens eksterne rapportering om årets ressourceforbrug sammenlignet med foregående år.

Årsregnskabet skal, når det aflægges af forretningsudvalget til regionsrådet, indeholde en resultatopgørelse. Resultatopgørelsen udarbejdes i overensstemmelse med skemaet, der er optrykt som bilag 1 i afsnit 7.7.1.

Beløb i resultatopgørelsen anføres i 1.000 kr.

e. Balance

Formålet med balancen er at vise regionens aktiver og passiver opgjort henholdsvis ultimo regnskabsåret og året før, idet der ved passiver forstås summen af egenkapital og forpligtelser.

Årsregnskabet skal, når det aflægges af forretningsudvalget til regionsrådet, indeholde en balance opstillet efter bestemte formkrav. Balancen udarbejdes i overensstemmelse med skemaet, der er optrykt som bilag 2 i afsnit 7.7.2.

Balancen skal indeholde sammenligningstal for regnskabsåret før.

Beløb i balancen anføres i 1.000 kr.

f. Pengestrømsopgørelse

Formålet med pengestrømsopgørelsen er at vise regnskabsårets pengestrømme fordelt på drifts-, investerings- og finansieringsaktiviteterne.

Årsregnskabet skal, når det aflægges af forretningsudvalget til regionsrådet, indeholde en pengestrømsopgørelse opstillet efter bestemte formkrav. Opgørelsen udarbejdes i overensstemmelse med skemaet, der er optrykt som bilag 3 i afsnit 7.7.3.

I tilknytning til pengestrømsopgørelsen for social- og specialundervisningsområdet vises det likviditetsmæssige mellemværende mellem området og regionen.

Beløb i pengestrømsopgørelsen anføres i 1.000 kr.

g. Noter til resultatopgørelse og balance

Årsregnskabet skal indeholde et afsnit med noter til resultatopgørelse og balance. I afsnittet skal medtages alle væsentlige forhold, herunder som minimum de noter, der er omtalt i afsnit 7.7. Årsregnskabet kan herudover forsynes med yderligere noter, og uddybende specifikationer eller forklaringer til regnskabsposterne.

De noter, der i henhold til formkravene til årsregnskabet skal medtages, kan opsummeres til følgende poster i resultatopgørelsen og balancen:

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

- 1 Fællesformål og administration, jf. afsnit 7.7.1.6
- 2 Renter, jf. afsnit 7.7.1.7
- 3 Driftsomkostninger, jf. afsnit 7.7.1.8
- 4 Driftsresultat, jf. afsnit 7.7.1.10
- 5 Grunde og bygninger, jf. afsnit 7.7.4
- 6 Tekniske anlæg og maskiner, jf. afsnit 7.7.5
- 7 Inventar herunder IT udstyr, jf. afsnit 7.7.6
- 8 Materielle anlæg under udførelse, jf. afsnit 7.7.7
- 9 Egenkapital, jf. afsnit 7.7.2.1
- 10 Driftsresultat overført til næste år, jf. afsnit 7.7.2.1, jf. også pkt. 4.

h. Regnskabsoversigt og specielle bemærkninger

Regnskabsoversigten er den regnskabsmæssige parallel til budgettets bevillingsoversigt, dvs. den skal vise regnskabet på bevillingsniveau. Regnskabsoversigten skal gøre det muligt at sammenholde årsbudgettets bevillingsposter og årets tillægsbevillinger med de endelige regnskabstal.

Årsregnskabet skal, når det aflægges af forretningsudvalget til regionsrådet, indeholde en regnskabsoversigt. Beløbene i regnskabsoversigten skal som minimum være specificeret på de poster - afgrænset i forhold til kontoplanen - hvortil der er meddelt bevilling ved budgettets vedtagelse og efterfølgende tillægsbevillinger. Regnskabsoversigten skal indeholde 3 kolonner for henholdsvis:

- De endelige regnskabstal
- Bevillingerne afgivet ved budgettets vedtagelse
- Tillægsbevillinger afgivet i løbet af året.

Posterne i regnskabsoversigten skal være opdelt i aktivitetsområderne sundhed, social og specialundervisning og regional udvikling samt udgiftsområderne fælles formål og administration samt renter.

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

Ud over det anførte er der ikke fastsat bestemte formkrav til den enkelte regions opstilling af regnskabsoversigten. Regnskabsoversigt og bevillingsoversigt til budgettet skal dog følge samme opstillingsform.

I tilknytning til regnskabsoversigten skal der i de specielle bemærkninger redegøres for væsentlige afvigelser mellem bevillings- og regnskabsbeløb for hver enkelt bevilling.

Det er næppe muligt generelt at fastlægge, hvad der er et »fornødent omfang«, eller hvornår afvigelser må anses for »væsentlige«. Dette må bero på en konkret vurdering i de enkelte tilfælde og i øvrigt afklares gennem samspillet mellem regionsrådet og den regionale revision omkring behandlingen og revisionen af regnskabet.

Større og væsentlige afvigelser skal også omtales i de generelle bemærkninger.

Bestemmelsen indebærer også, at der skal udarbejdes bemærkninger til regnskabet i tilfælde, hvor der nok er overensstemmelse mellem regnskabs- og bevillingsbeløb, men hvor de aktiviteter eller formål, som var forudsat ved bevillingsafgivelsen, ikke er realiseret.

Årsregnskabet skal, når det aflægges af forretningsudvalget til regionsrådet, indeholde en regnskabsoversigt og specielle bemærkninger.

Bemærkningerne til regnskabet skal endvidere redegøre for de swap-aftaler, som regionen har indgået. Herunder også for swap-aftaler, som er indgået i tidligere regnskabsår, men fortsat løber. En swap er en aftale mellem to eller flere parter om at bytte betalingsstrømme på aftalte vilkår over en aftalt periode. Redegørelsen for indgåede swap-aftaler skal omfatte oplysninger om swap-modparten, størrelsen af restgælden, udløbstidspunktet samt oplysninger om valuta og rente.

Der er ikke i øvrigt fastsat særlige bestemmelser for udformningen og indholdet af de specielle bemærkninger til regnskabet

1. Oversigt over overførte uforbrugte bevillinger

Som en del af årsregnskabet skal udarbejdes en oversigt over de driftsbevillinger, som er genbevilget i det følgende år.

Årsregnskabet skal, når det aflægges af forretningsudvalget til regionsrådet, indeholde en oversigt over overførte uforbrugte driftsbevillinger.

Ifølge bevillingsreglerne, som er fastsat i regionsloven, er driftsbevillinger etårige og bortfalder ved regnskabsårets afslutning.

Der eksisterer dog ordninger til overførsel mellem årene af uforbrugte bevillinger. Regionsrådet kan således i budgetbemærkningerne om en given bevilling tilkendegive, at man vil være indstillet på at genbevilge eventuelle uforbrugte beløb i det følgende år i form af en forhøjelse af den ordinære bevilling. Denne tilkendegivelse har ingen selvstændig bevillingsmæssig karakter, men er alene udtryk for regionsrådets forhåndsindstilling til en senere forelagt konkret tillægsbevillingsansøgning om overførsel af bevillingsbeløb.

Det omtales i hvilket omfang årets resultat for regionens aktivitetsområder genbevilges til følgende år.

Baggrunden for denne oversigt er, at der er tale om oplysninger, som kan være væsentlige for regionens økonomi. Oversigten over overførte uforbrugte bevillinger oplyser således om det øgede likviditetsbehov i forhold til det vedtagne budget.

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

Der er ikke fastsat særlige formkrav til oversigten over overførte uforbrugte bevillinger.

j. **Investeringsregnskaber**

Ved større investeringsarbejder skal der aflægges et *særskilt investeringsregnskab*.

Nedenstående regler gælder uanset, om investeringsarbejdet er ét- eller flerårigt.

Beløber bruttoudgifterne til et investeringsarbejde sig til 10 mio. kr. eller mere, skal der aflægges et særskilt investeringsregnskab. Det skal ske senest i forbindelse med aflæggelsen af årsregnskabet for det år, hvori det pågældende investeringsarbejde er afsluttet.

For investeringsarbejder under denne beløbsgrænse kan regionsrådet vælge at følge samme procedure, men den behøver ikke at gøre det. Hvis der ikke aflægges særskilt regnskab, optages indtægterne og udgifterne ved investeringsarbejdet i årsregnskabet, og investeringsarbejdet omtales i bemærkningerne, jf. afsnit 7.2.2.1.k.

k. **Eventualrettigheder og -forpligtelser, herunder garantier**

Det er fastsat i regionsloven, at:

Årsregnskabet skal, når det aflægges af forretningsudvalget til regionsrådet, indeholde en fortegnelse over regionens kautions- og garantiforpligtelser.

I budget- og regnskabssystemet er oversigten benævnt som fortegnelsen over eventualrettigheder og -forpligtelser, herunder garantier.

Af fortegnelsen over garantier *skal som minimum fremgå* garantiens størrelse ultimo regnskabsåret, hvem der er långiver samt for hvem, der er afgivet garanti.

Ved *eventualrettigheder* forstås ydelser, som i realiteten må betragtes som drift- eller anlægstilskud, men hvor regionen har sikkerhed i form af pantebreve eller lignende, og/eller hvor regionen har ret til at få tilskuddet tilbagebetalt, hvis det formål, tilskuddet er ydet til, opgives inden for en given tid.

Fortegnelsen bør også omfatte andre forpligtelser og rettigheder, som eventuelt kan blive aktuelle, f.eks. i forbindelse med tilbagekøb eller tilbagefald af fast ejendom.

Det gælder også eventualforpligtelser, der adskiller sig fra hensatte forpligtelser ved, at de ikke kan opgøres med tilstrækkelig pålidelighed, og at det ikke er sandsynligt, at afviklingen vil medføre et træk på regionens økonomiske ressourcer.

Endelig bør væsentlige finansielle forpligtelser i forbindelse med lejeaftaler eller operationel leasing fremgå af fortegnelsen.

Beløb i fortegnelsen over eventualrettigheder og -forpligtelser, herunder garantier, anføres i hele 1.000 kr.

Ud over de nævnte regler for indholdet af fortegnelsen er der ikke fastsat særlige formkrav for denne.

l. **Personaleoversigt**

Der skal udarbejdes en personaleoversigt, der skal indeholde angivelse af stillingsforbrug og angivelse af lønomkostninger, som minimum for hvert aktivitetsområde i regionen.

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

Personaleoversigten skal således som minimum vise personaleforbruget omregnet til fuldtidsbeskæftigede ved aktivitetsområderne:

- Sundhed
- Social og specialundervisning
- Regional udvikling
- Fællesformål og administration

Oversigten skal endvidere vise forbruget på de enkelte områder i henhold til:

- Budgettet for regnskabsåret
- Realiseret forbrug i regnskabsåret
- Realiseret forbrug i regnskabsåret før

Lønoversigten i personaleoversigten skal vise de samlede personaleomkostninger bogført under gruppering 010 Personale, herunder lønomkostninger (hovedart 1) og pensionsbættelser vedrørende tjenestemænd (art 0.3). Personaleomkostningerne specificeres på samme måde som stillingsforbruget jfr. ovenfor, d.v.s. på aktivitetsområder samt budget og regnskabsår.

Personaleoversigten kan udbygges i forhold til formkravene, der er minimumskrav.

Årsregnskabet skal, når det aflægges af forretningsudvalget til regionsrådet, indeholde en personaleoversigt.

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

7.4 Likviditetsoversigt og forventet årsresultat

7.4.1. Likviditetsoversigt opgjort efter kassekreditreglen

Der udarbejdes hvert kvartal - henholdsvis ultimo marts, ultimo juni, ultimo september og ultimo december - en likviditetsoversigt udarbejdet efter kassekreditreglen.

Likviditeten efter kassekreditreglen opgøres som gennemsnittet over de seneste 12 måneder af de daglige saldi på funktionerne 6.10.01-6.10.11 (likvide aktiver) fratrukket gennemsnittet over de sidste 12 måneder af de daglige saldi funktion på 6.50.50, ekskl. byggelån, der senere konverteres til langfristede lån. I 2007 opgøres likviditeten efter kassekreditreglen som gennemsnittet over den forløbne del af året af de daglige saldi på funktionerne 6.10.01-6.10.11 fratrukket gennemsnittet i samme periode af de daglige saldi på funktion 6.50.50, ekskl. byggelån, ekskl. byggelån, der senere konverteres til langfristede lån.

Likviditetsoversigten skal som minimum indeholde oplysninger om likviditeten det seneste år opgjort efter kassekreditreglen ultimo hver måned. I 2007 skal oversigten dog alene indeholde oplysninger for de foregående måneder i 2007. Det er regionerne frit for, at udarbejde en mere detaljeret opgørelse af udviklingen i likviditeten opgjort efter kassekreditreglen - eksempelvis på baggrund af daglige opgørelser.

Oversigten ledsages af forklarende bemærkninger. I bemærkningerne redegøres bl.a. for baggrunden for de seneste 12 måneders udvikling i likviditeten samt forventningerne til den fremtidige udvikling. I 2007 redegøres dog alene for udviklingen i de foregående måneder i 2007.

Den kvartalsvist udarbejdede likviditetsoversigt skal løbende forelægges regionsrådets medlemmer og medlemmerne af kommunalbestyrelserne i regionen. Oversigten forelægges for medlemmerne senest en måned efter opgørelsen - henholdsvis 1. februar, 1. maj, 1. august og 1. november. Det bemærkes, at det ikke er påkrævet, at oversigten behandles på et regionsrådsmøde eller et kommunalbestyrelsesmøde med mindre, der er et særskilt ønske herom.

Likviditeten opgjort efter kassekreditreglen indberettes kvartalsvist til Indenrigs- og Socialministeriet. Der indberettes oplysninger om likviditeten ultimo marts, ultimo juni, ultimo september og ultimo december.

Der udarbejdes hvert kvartal - henholdsvis ultimo marts, juni, september og december - en likviditetsoversigt udarbejdet efter kassekreditreglen. Oversigten forelægges for medlemmerne af regionsrådet og kommunalbestyrelserne i regionen senest den 1. i måneden efter opgørelsen, dvs. 1. februar, 1. maj, 1. august og 1. november.

Likviditetsoversigten skal som minimum indeholde oplysninger om likviditeten det seneste år opgjort efter kassekreditreglen ultimo hver måned. Oversigten ledsages af forklarende bemærkninger.

Likviditeten opgjort efter kassekreditreglen indberettes kvartalsvist til Indenrigs- og Socialministeriet. Der indberettes oplysninger om likviditeten ultimo marts, ultimo juni, ultimo september og ultimo december. Indberetningen foretages senest 1. måned efter opgørelsen, dvs. 1. februar, 1. maj, 1. august og 1. november.

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

7.4.2 Forventet årsresultat

Der udarbejdes hvert kvartal - henholdsvis ultimo marts, ultimo juni, ultimo september og ultimo december - en oversigt, der giver en overordnet præsentation af det forventede årsresultat for hvert af de tre regionale aktivitetsområder, som regionernes økonomi er opdelt i, sammenholdt med det budgetterede. Præsentationen udarbejdes efter omkostningsbaserede principper.

Oversigten skal ledsages af en analyse og vurdering af det forventede årsresultat samt en forklaring af årsagerne til afvigelser fra det budgetterede, samt hvilke initiativer evt. budgetafvigelser giver anledning til. Analysen af de samlede budgetafvigelser vil kunne tage udgangspunkt i de poster, hvortil der er meddelt bevilling ved budgettets vedtagelse og efterfølgende tillægsbevillinger. Oversigten skal indeholde et skema opstillet efter bestemte formkrav. Skemaet udarbejdes i overensstemmelse med skemaet, der er optrykt som bilag 8 i afsnit 7.7.8.

Oversigten vil endvidere kunne indeholde mere specifikke oplysninger om de tre aktivitetsområder.

Oversigten forelægges hvert kvartal for regionsrådets medlemmer og medlemmerne af kommunalbestyrelsen i regionen. Oversigten forelægges for medlemmerne senest en måned efter opgørelsen - henholdsvis 1. februar, 1. maj, 1. august og 1. november. Det bemærkes, at det ikke er påkrævet, at oversigten behandles på et regionsrådsmøde eller et kommunalbestyrelsesmøde med mindre, der er et særskilt ønske herom.

Oversigten indsendes kvartalsvist til Indenrigs- og Socialministeriet. Der indberettes oplysninger om forventet regnskab ultimo marts, ultimo juni, ultimo september og ultimo december.

Der udarbejdes hvert kvartal - henholdsvis ultimo marts, juni, september og december - en oversigt, der giver en overordnet præsentation af det forventede årsresultat for hvert af de tre regionale aktivitetsområder. Oversigten forelægges for medlemmerne af regionsrådet og kommunalbestyrelserne i regionen senest den 1. i måneden efter opgørelsen, dvs. 1. februar, 1. maj, 1. august og 1. november.

Oversigten skal ledsages af en analyse og vurdering af det forventede resultat samt en forklaring af årsagerne til afvigelser fra det budgetterede, samt hvilke initiativer evt. budgetafvigelser giver anledning til.

Oversigten skal indeholde et skema opstillet efter bestemte formkrav. Skemaet udarbejdes i overensstemmelse med skemaet, der er optrykt som bilag 8 i afsnit 7.7.8.

Oversigten indsendes kvartalsvist til Indenrigs- og Socialministeriet. Der indsendes oplysninger om det forventede årsresultat ultimo marts, ultimo juni, ultimo september og ultimo december. Indberetningen foretages senest 1. måned efter opgørelsen, dvs. 1. februar, 1. maj, 1. august og 1. november.

Oversigten udarbejdes efter omkostningsbaserede principper.

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

7.7.2 Bilag 2 - Balance

tkr.

Aktiver	Note	Sundhed	Social og specialundervisning	Regionaludvikling	Ikke fordelte aktiver	Regionen i alt ultimo året
Immaterielle anlægsaktiver						
Materielle anlægsaktiver						
Grunde og bygninger	5					
Tekniske anlæg og maskiner	6					
Inventar - herunder IT-udstyr	7					
Materielle anlægsaktiver under udførelse	8					
Aktiver vedrørende beløb til opkrævning eller udbetaling for andre						
Kommuner og regioner m.v.						
Staten						
Aktiver tilhørende fonds og legater						
Langfristede tilgodehavender						
Akkumuleret resultat vedr. social og specialundervisning						
Varebeholdninger						
Fysiske anlæg til salg						
Tilgodehavender hos staten						
Kortfristede tilgodehavender i øvrigt						
Likvide aktiver						
Aktiver i alt						

Passiver	Note	Sundhed	Social og specialundervisning	Regionaludvikling		Regionen i alt ultimo året
Egenkapital	9					
Driftsresultater overført til næste år	10					
Hensatte forpligtelser						
Passiver tilhørende fonds og legater						
Passiver vedrørende beløb til opkrævning eller udbetaling for andre						
Kommuner og regioner m.v.						
Staten						
Langfristet gæld						
Kortfristet gæld til pengeinstitutter						
Kortfristet gæld til staten						
Kortfristet gæld i øvrigt						
Passiver i alt						

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

7.7.8 Bilag 8 – Skema til anvendelse i 2009 vedr. regionernes kvartalsvise forventede årsresultat

Nettodriftsvirksomhed (mio. kr.)	Oprindeligt budget	Korrigeret budget	Forbrug pr. [x dato]	Forventet årsresultat
1 Sundhed (omkostningsbaseret - dranst 1+2)				
heraf 1.10 Sygehusvæsen				
heraf 1.20 Sygesikring m.v.				
heraf 1.20.12 Medicin				
heraf 1.70 Andel af fælles formål og administration				
heraf 1.80 Andel af renter mv.				
Heraf beregnede omkostninger (hovedart 0)				
2 Social og specialundervisning (omkostningsbaseret - dranst 1+2)				
heraf 2.70 Andel af fælles formål og administration				
heraf 2.80 Andel af renter mv.				
heraf 2.85 Særlige administrative opgaver				
heraf beregnede omkostninger (hovedart 0)				
3 Regional udvikling (omkostningsbaseret - dranst 1+2)				
heraf 3.70 Andel af fælles formål og administration				
heraf 3.80 Andel af renter mv.				
heraf beregnede omkostninger (hovedart 0)				
4 Fælles formål og administration (omkostningsbaseret - dranst 1+2), ekskl. 4.70 Overførsel til hovedkonto 1-3				
heraf 4.65 Andel af renter mv.				
heraf beregnede omkostninger (hovedart 0)				
5 Renter m.v. (dranst 4)				
Nettoanlægsvirksomhed (dranst 3) (mio. kr.)				
1 Sundhed				
2 Social og specialundervisning				
3 Regional udvikling				
4 Fælles formål og administration				

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

Nettodriftsvirksomhed opgøres for alle poster som nettodriftsudgifterne på dranst 1 og 2. Finansieringen på dranst 7 udelades dermed.

Det forventede årsresultat bør dannes ud fra følgende variable:

A	Det vedtagne budget
B	Givne tillægsbevillinger (inkl. tillægsbevillinger vedr. overførte bevillinger)
C	Forventede tillægsbevillinger i resten af året (såfremt disse ikke er politisk godkendte anføres forventet mer-/mindreforbrug)
D	Forventede tillægsbevillinger vedr. overførsel af bevillinger til kommende budgetår
E	(= A + B + C - D) Forventet årsresultat

Summen af andelene af fælles formål og administration (fkt. 1.70, 2.70 og 3.70) modsvares af opgørelsen af hovedkonto 4, ekskl. hovedfunktion 4.70 Overførsel til hovedkonto 1-3.

Fra budget 2009 overgår sundhedsområdet til omkostningsbaserede principper. Dette medfører en mindre tilretning af skemaet, som fremgår ovenfor. Tilretningen medfører at hovedart 0 Beregnede omkostninger også skal fremgå for sundhedsområdet.

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

2. Aktivets værdi kan måles pålideligt
3. Aktivet har en værdi, der er svarende til eller højere end den beløbsmæssige bagatelgrænse

Første betingelse for, at et aktiv skal medtages i anlægskartoteket og i statusbalancen, er, at aktivet forventes anvendt i mere end ét regnskabsår. Det skyldes, at inddragelsen af materielle anlægsaktiver bygger på en periodisering af disse anskaffelser fordelt over den forventede leve- eller brugstid. Udgifterne til anskaffelsen belaster således ikke alene regnskabet i anskaffelsesåret, men fordeles over brugstiden svarende til forbruget af anskaffelsen. Køber regionen en bil til 200.000 kr. som forventes, at kunne anvendes i 5 år fordeles købsprisen med 40.000 kr. over de 5 år.

Det er endvidere en betingelse, at værdien af aktivet kan opgøres pålideligt. Denne bestemmelse findes tilsvarende i årsregnskabsloven og er med til at sikre, at der ikke medtages aktiver, som hviler på et spinkelt og usikkert grundlag. Det vil typisk være internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver som personalemæssige vidensressourcer, som sorteres fra på grund af denne bestemmelse (jf. afsnit 3.2).

Sidste betingelse for indregning af aktiver er, at aktivet har en værdi, der svarer til eller overstiger den beløbsmæssige bagatelgrænse. Aktiver på en værdi lig med eller over 100.000 kr. *skal* optages i anlægskartoteket og i statusbalancen, mens aktiver under 100.000 kr. ikke må optages i anlægskartoteket og statusbalancen. I nogle tilfælde kan der dog være tale om, at aktiver optages i anlægskartoteket, selv om aktiverne hver især har en værdi under bagatelgrænsen. Dette vil f.eks. være tilfældet, hvis der indkøbes et større antal enkeltdele som møbler, tavler mv. til et samlet formål - eksempelvis indretning af kontoer i forbindelse med nybygning, tilbygning eller modernisering (jf. i øvrigt beskrivelsen af kategori 3 Inventar i afsnit 2.1, der bl.a. omhandler registrering af samlede anskaffelser af aktiver, der enkeltvis har en kostpris under bagatelgrænsen).

Ikke-operative aktiver skal ikke optages i anlægskartoteket.

Materielle aktiver, hvis værdi for regionen primært er af kulturel eller historisk karakter, og som derfor kan kategoriseres som kulturel arv, skal fremgå af anlægskartoteket, hvis aktiverne opfylder ovennævnte tre kriterier. Der kan f.eks. være tale om forskellige kunstgenstande eller bygninger og monumenter af historisk betydning. I visse tilfælde kan det dog være vanskeligt at fastsætte en pålidelig værdi for aktiver af denne karakter, og de vil derfor ikke skulle indregnes, idet de ikke opfylder 2. kriterium jf. ovenfor.

➤ **Måling** - Hvordan værdiansættes aktiverne?

Hovedreglen er, at materielle aktiver skal måles til kostprisen. Det gælder som udgangspunkt uanset om der er tale om anlægsaktiver (aktiver til vedvarende brug eller eje) eller omsætningsaktiver (varebeholdninger og grunde/bygninger til videresalg). Kostprisen defineres traditionelt som det beløb, der er ydet som vederlag for aktivet, uanset dette er anskaffet fra en ekstern part eller internt fremstillet. Dvs. at kostprisen består af købsprisen inklusiv told eller andre eventuelle afgifter i forbindelse med købet -

Dato: juli 2009

Ikrafttrædelsesår: regnskab 2009

8.3 Regler for de forskellige kategorier af aktiver

I dette afsnit beskrives reglerne for indregning og måling for forskellige kategorier af aktiver dvs. henholdsvis materielle anlægsaktiver, immaterielle anlægsaktiver og omsætningsaktiver.

8.3.1 Materielle anlægsaktiver

Materielle anlægsaktiver kan defineres som fast ejendom, maskiner og inventar, der er anskaffet til vedvarende eje eller brug i regionen til produktion, udlejning eller administrative formål, og som forventes anvendt i mere end én regnskabsperiode¹. Typiske materielle anlægsaktiver er bygninger, større maskiner og inventar.

Indregning af materielle anlægsaktiver

Kriterierne for at materielle anlægsaktiv skal indregnes i anlægskartotek og på status er, at kostprisen kan opgøres pålideligt, samt at det er sandsynligt, at der for regionen er fremtidige økonomiske fordele forbundet med anvendelsen af aktivet (jf. definitionen på et aktiv i afsnit 1.1). At kostprisen kan opgøres pålideligt tilfredsstilles oftest umiddelbart ved den pris, der betales for aktivet eller ved en opgørelse af omkostningerne forbundet med at fremstille aktivet.

Yderligere krav, som skal være opfyldt for at indregne et materielt anlægsaktiv, er:

- Aktivet forventes anvendt i mere end ét regnskabsår (dvs. har en forventet brugstid på mere end et år)
- Aktivet har en værdi lig med eller over 100.000 kr.

Det kan i flere tilfælde være svært at afgøre, hvad der udgør et separat aktiv, idet flere aktiver kan optræde sammen. Dette gælder f.eks. en bygning placeret på en grund. I sådanne tilfælde skal aktiverne registreres som separate aktiver, hvis de forskellige 'dele' har forskellige levetider. I eksemplet med den regionale bygning placeret på en regional grund skal de to aktiver registreres separat, da bygningen har en begrænset levetid (antageligt mellem 30 og 50 år), som den skal afskrives over, hvorimod grunden - som hovedregel - må forventes at have en ubegrænset levetid, og værdien heraf derfor ikke skal afskrives. Dette gælder også, selv om bygningen og grunden erhverves samtidig og tjener et samlet formål f.eks. som social institution med tilhørende arealer.

Ligeledes skal en bygning og dens installationer behandles som to separate aktiver. Dette skyldes forskelle i de forventede levetider, hvor bygningen som oftest må forventes at have en længere levetid end de forskellige installationer i bygningen. I tilfælde, hvor der gøres en undtagelse fra hovedreglen om at indregne aktiver med forskellige levetider separat, skal der optages en bemærkning herom i noterne til anlægskartoteket.

I andre tilfælde skal enkelte aktiver indregnes i anlægskartoteket som et samlet aktiv. Det gælder i forbindelse med indkøb af flere mindre aktiver til et samlet formål og ved inventarkøb i forbindelse med nybygning eller væsentlig modernisering/ombygning af en eksisterende bygning. Som eksempel kan peges på indkøb af et større antal pc'ere,

---

¹ Til kategorien af materielle anlægsaktiver regnes dog også ikke-operationelle aktiver dvs. aktiver som ikke anvendes direkte i produktionen f.eks. infrastruktur, parker mv.

Dato: juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

Efterfølgende værdi i anlægskartotek

Værdien af omsætningsaktiver afskrives ikke, da omsætningsaktiver ikke er bestemt til fortsat brug men til bortsalg eller forbrug i den løbende drift.

Efter at aktivet er optaget i anlægskartoteket, skal det fremgå af anlægskartoteket og status til kostprisen reduceret med eventuelle nedskrivninger.

Hvis det konstateres, at værdien for grunde eller bygninger til videresalg uforudset er forringet betydeligt i forhold til den værdi, det er optaget til i anlægskartoteket, og værdifaldet ikke anses for at være midlertidigt, skal aktivet nedskrives til denne lavere værdi. Det er vigtigt, at nedskrivningen foretages med forsigtighed.

Hvis værdien for grunde og bygninger til videresalg omvendt stiger betydeligt i forhold til kostprisen, og værdistigningen opfattes som værende permanent, *kan* regionen vælge at opskrive disse aktivers værdi til denne højere værdi. Man skal være meget forsigtig med opskrivninger. Forbigående værdiopgang berettiger ikke til opskrivning. Opskrivninger skal også alene ske på baggrund af en faktisk hændelse, der resulterer i en varig forøgelse af aktivets værdi, og kun hvis den kan foretages på et objektivt grundlag.

Opskrivninger må ikke påvirke driftsresultatet, da der ikke er tale om en realiseret gevinst. Nedskrivninger skal derimod behandles som en påvirkning af driften i lighed med årets afskrivninger.

Oplysninger i anlægskartotek

Følgende oplysninger skal fremgå af anlægskartoteket.

- kostpris
- årets afskrivninger *[ikke relevant - her angives 0 for omsætningsaktiver]*
- akkumulerede afskrivninger *[ikke relevant - her angives 0 for omsætningsaktiver]*
- årets nedskrivninger
- akkumulerede nedskrivninger
- årets opskrivninger
- akkumulerede opskrivninger
- den bogførte værdi

Indregning og måling af øvrige omsætningsaktiver

Varebeholdninger skal indregnes, hvis værdien overstiger 1 mio. kr. Varebeholdninger under bagatelgrænsen på 100.000 kr. registreres ikke.

Varebeholdninger mellem bagatelgrænsen og 1 mio. kr. skal registreres, hvis der sker forskydninger i varelageret, som vurderes at være væsentlige. Væsentlighedskriteriet skal kunne dokumenteres.

Ved indregning af omsætningsaktiver bør der være tale om større eller væsentlige varebeholdninger, hvor det har betydning for bedømmelse af regnskabet, at der foretages en periodisering af anvendelsen. Indregning af varebeholdninger er således specielt vigtig i de tilfælde, hvor der år for år sker væsentlige forskydninger i forbrugsmønster og indkøbsmønster. F.eks. kan man på sundhedsområdet have en målsætning om altid at have et vist lager af medicin til akutte situationer. Såfremt dette lager altid er konstant, er det i sig selv ikke interessant, selvom værdien for lageret er lig med eller overstiger 100.000 kr. Det, der gør lageret interessant, er, at selve forbruget er uforudsigeligt og falder 'skævt' på tværs af regnskabsår.

9 LOVGIVNING, VEJLEDNING M.V.

Indhold	Side
9.1 Momsrefusionsordning for kommuner og regioner	9.1- 1
9.1.1 Bekendtgørelse om momsrefusionsordning for kommuner og regioner (Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelse nr. 1492 af 14. december 2006)	9.1- 1
9.1.2 Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om moms- refusionsordning for kommuner og regioner	9.1- 6
9.2 Vejledning om udarbejdelse af omkostningsbaserede bevillinger i regionerne	9.2 - 1
9.3 Vejledning om omkostningskalkulationer	9.3 - 1
9.3.1 Indledning	9.3.1 - 1
9.3.2 Afgrænsning af omkostningskalkulation	9.3.2 - 1
9.3.3 Begrebsafklaring	9.3.3 - 1
9.3.4 Indholdet af omkostningskalkulationen	9.3.4 - 1
9.3.4.1 Direkte omkostninger	9.3.4 - 1
9.3.4.2 Indirekte omkostninger	9.3.4 - 2
9.3.4.3 Den tidsmæssige placering af udgifter	9.3.4 - 3
9.3.5 Omkostninger knyttet til kapitalapparatet	9.3.5 - 1
9.3.5.1 Afskrivning af anlægskapital	9.3.5 - 1
9.3.5.2 Forrentning af driftskapital	9.3.5 - 1
9.3.5.3 Forrentning af anlægskapital	9.3.5 - 2
9.3.6 Følgeomkostninger	9.3.6 - 1
9.3.7 Moms	9.3.7 - 1
9.3.8 Hjælpekema til brug for omkostningsberegning	9.3.8 - 1
9.3.9 Eksempel på beregning af omkostninger	9.3.9 - 1
9.3.9.1 Generelle forudsætninger	9.3.9 - 1
9.3.9.2 Overordnede elementer i omkostningskalkulationen	9.3.9 - 2
9.3.9.3 Eksempel på omkostningsberegning ved anvendelse af hjælpekema	9.3.9 - 3

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

9.1 Momsrefusionsordning for kommuner og regioner

9.1.1 Bekendtgørelse om momsrefusionsordning for kommuner og regioner (Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelse nr. 1492 af 14. december 2006)

I medfør af § 1, stk. 2 og stk. 3, og § 3 i lov om konkurrencemæssig ligestilling mellem kommuners og regioners egenproduktion og køb af ydelser hos eksterne leverandører i relation til udgifter til merværdiafgift m.v. samt om momsfondet, jf. lov nr. 497 af 7. juni 2006, fastsættes:

Kapitel 1

Opgørelse af beløb til refusion

§ 1. De beløb, der refunderes af refusionsordningen, omfatter momsbetalinger fra kommuner og regioner i forbindelse med køb af varer og tjenesteydelser, der bogføres på hovedkontiene 0-6 i budget- og regnskabssystemet for kommuner og på hovedkontiene 0-4 i budget- og regnskabssystemet for regioner, bortset fra momsbetalinger, der kan fradrages som indgående moms i et momsregnskab. Derudover refunderes visse udgifter til lønsumsafgift, som indirekte betales af kommuner og regioner.

Stk. 2. Beløbene efter stk. 1 bestemmes som summen af følgende udgifter til moms og lønsumsafgift:

- 1) Alle udgifter til moms, der vedrører udgifter (excl. udgifter afholdt på hovedkonto 1. Forsyningsvirksomheder i budget- og regnskabssystemet for kommuner), som regnskabsmæssigt - efter de af Indenrigs- og Sundhedsministeriet autoriserede konteringsregler - registreres på artskontiene:
  - a) Hovedart 2 Varekøb, excl. art 2.6 Køb af jord og bygninger.
  - b) 4.5 Entreprenør- og håndværkerydelser.
  - c) 4.9 Øvrige tjenesteydelser m.v.
  - d) Opgørelsen omfatter ikke kommunernes momsudgifter på funktion 2.32.31 Busdrift, 2.32.33 Færgedrift, 2.32.35 Jernbanedrift og 5.32.30 Ældreboliger, samt regionernes momsudgifter på funktion 3.10.01 Tilskud til trafikkselskaber og 2.10.30 Almene ældreboliger.
- 2) Visse udgifter til moms og lønsumsafgift, som indirekte betales af kommuner og regioner via betalings- og tilskudsordninger. De beløb, der indgår i refusionsordningen, beregnes som kommunens eller regionens andel af det bogførte beløb multipliceret med de i bilag 1 anførte momsandels- og lønsumsandelprocenter og den gældende momssats, divideret med summen af momssatsen og 100, jf. regneeksemplerne i bilaget. Betalings- og tilskudsordninger, som ifølge de af Indenrigs- og Sundhedsministeriet autoriserede konteringsregler registreres på andre funktioner, indgår ikke i opgørelsen af beløb til refusion.

§ 2. Fælleskommunale virksomheders momsudgifter og indirekte betalte lønsumsafgifter, jf. § 1, anmeldes til refusion af den kommune, som er regnskabsførende for fællesskabet.

Stk. 2. Fælleskommunale virksomheder, som af administrative grunde er selvstændigt regnskabsførende, kan, såfremt der foreligger godkendelse fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet, jf. dog stk. 3, anmelde refusionskrav fra refusionsordningen, gennem fællesskabets kommuner.

Stk. 3. Selvstændigt regnskabsførende fælleskommunale virksomheder indenfor fagområderne redningsberedskab og centralvaskeri er dog undtaget fra godkendelse efter stk. 2.

Stk. 4. Selvstændigt regnskabsførende fælleskommunale forsynings- og forsyningslignende virksomheder og trafikkselskaber kan ikke opnå godkendelse efter stk. 2.

§ 3. Kommuner og regioner kan anmelde acontomoms- og lønsumsafgift, jf. § 1, til selvejende institutioner med driftsoverenskomst til refusion fra refusionsordningen, indtil den selvejende institutions regnskab optages med artsspecifikation i forbindelse med kommunens eller regionens regnskabsaflæggelse.

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

Stk. 2. Den revisionspåtegnede årsopgørelse af refusionskrav til refusionsordningen må ikke indeholde beløb vedrørende acontomoms- og lønsumsafgift efter stk. 1.

§ 4. Købsmomsudgifter, der indgår ved beregningen af huslejeindtægter, omfattes ikke af refusionen.

Stk. 2. Undtagelsen efter stk. 1 administreres på den måde, at den opgjorte refusion efter reglerne i § 1 reduceres med et beløb, der beregnes som 7,5 pct. af bogførte indtægter på artskonto 7.1 Egne huslejeindtægter.

Stk. 3. Huslejeindtægter registreret på art 7.1, funktion 5.32.30 Ældreboliger, 2.32.31 Busdrift, 2.32.33 Færgedrift, 2.32.35 Jernbanedrift, 3.10.01 Tilskud til trafikkselskaber og 2.10.30 Almene ældreboliger omfattes ikke af bestemmelserne i § 4, stk. 1 og 2.

§ 5. Købsmomsudgifter, afholdt ved køb af varer og tjenesteydelser, finansieret af bidrag og tilskud til kommunen eller regionen omfattes ikke af udligningen.

Stk. 2. Undtagelsen efter stk. 1 administreres på den måde, at den opgjorte refusion efter reglerne i § 1 reduceres med et beløb svarende til 17,5 pct. af kommunens eller regionens indtægter fra følgende tilskud og bidrag. Beløbet opføres på den månedlige saldoopgørelse som fradrag under korrektioner:

- 1) Drifts- og anlægstilskud fra fonde, private foreninger, institutioner m.v.
- 2) Anlægstilskud fra EU's strukturfonde videreført af den danske stat og direkte anlægstilskud fra EU.
- 3) Lån, som på grund af gunstige vilkår med hensyn til betaling af renter og afdrag, ikke skal henregnes til kommunens eller regionens låntagning i henhold til Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelse om kommunernes låntagning og meddelelse af garantier m.v. og Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelse om regionernes låntagning og meddelelse af garantier m.v.

Stk. 3. Tilskud til forskning registreret på funktion 1.10.01 Sygehuse undtages fra tilbagebetaling efter stk. 2.

§ 6. Hvis et anlæg, for hvilket der er opnået momsrefusion, inden for en periode af 5 år sælges, skal den refunderede købsmoms tilbagebetales til refusionsordningen. Beløbet opføres på den månedlige saldoopgørelse som fradrag under korrektioner.

Stk. 2. Femårsperioden regnes fra tidspunktet for godkendelse af anlægsregnskab for det pågældende arbejde.

Stk. 3. Stk. 1 finder ikke anvendelse for anlæg, der i henhold til bekendtgørelse nr. 877 af 16. september 2005 om fordeling af aktiver og passiver, rettigheder og pligter og ansatte som følge af opgaveflytninger den 1. januar 2007 i forbindelse med kommunalreformen eller bekendtgørelse nr. 868 af 16. september om deling af kommuner overføres mellem amtskommuner, kommuner, Hovedstadens Sygehusfællesskab, Hovedstadens Udviklingsråd, regionerne og statslige myndigheder. Stk. 1 finder heller ikke anvendelse for anlæg, der i henhold til bekendtgørelse nr. 877 af 16. september 2005 om fordeling af aktiver og passiver, rettigheder og pligter og ansatte som følger af opgaveflytninger den 1. januar 2007 i forbindelse med kommunalreformen eller bekendtgørelse nr. 868 af 16. september 2005 om deling af kommuner overføres mellem på den ene side de i 1. pkt. nævnte myndigheder og på den anden side fællesskaber mellem de i 1. pkt. nævnte myndigheder, selvejende institutioner m.v.

Kapitel 2

Afregning af refusionsbeløb

§ 7. Refusionsbeløb i henhold til § 1 udbetales månedligt.

Stk. 2. Beløb til refusion efter stk. 1 anmeldes på grundlag af saldo på funktion 7.65.87 for kommuner og på funktion 5.80.95 for regioner til Indenrigs- og Sundhedsministeriet senest 10. hverdag i den følgende måned. Eventuelle tvivlsspørgsmål vedrørende hvilke beløb, der kan anmeldes til refusion, afgøres endeligt af Indenrigs- og Sundhedsministeren.

Stk. 3. Saldoopgørelsen ultimo regnskabsåret, som tillige omfatter beløb til refusion bogført i den regnskabsmæssige supplementsperiode til regnskabsåret, fremsendes til Indenrigs- og Sundhedsministeriet senest 1. hverdag i maj måned i året efter refusionssåret. Denne opgørelse skal være forsynet med revisionspåtegning af kommunens eller regionens revision.

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

Stk. 4. Beløb til refusion efter stk. 1 afholdt i den regnskabsmæssige forsupplementsperiode til et regnskabsår anmeldes til refusion fra refusionsordningen sammen med momsudgifter afholdt i januar måned i regnskabsåret.

§ 8. Refusionsbeløb efter § 7 udbetales af Indenrigs- og Sundhedsministeriet snarest muligt i den måned, der følger efter den måned, refusionsanmeldelsen skal være Indenrigs- og Sundhedsministeriet i hænde.

Stk. 2. Refusionsbeløb afrundes til hele kroner.

Kapitel 3

Dispensationsmulighed

§ 9. Indenrigs- og sundhedsministeren kan i særlige tilfælde bestemme, at afregningen af refusionsbeløb sker på en anden måde end fastlagt i denne bekendtgørelse.

Kapitel 4

Ikrafttræden

§ 10. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2007.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet, den 14. december 2006

Lars Løkke Rasmussen

/Søren H. Thomsen

9.1.2 **Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om momsrefusionsordning for kommuner og regioner**

§ 1 I bekendtgørelse nr. 1492 af 14. december 2006 om momsrefusionsordning for kommuner og regioner foretages følgende ændring:

1. *Bilag 1* affattes som bilag 1 til denne bekendtgørelse.

§ 2 Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2009.

Velfærdsministeriet, den 2. december 2008

KAREN JESPERSEN

/ Søren H. Thomsen

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

Bilag 1**Positivliste**

Artkonto	Funktion		Moms- og lønsums- andelsprocent	
			(Drift: DR1) (Anlæg: DR3)	
Kommuner				
5.9	0.32.31	Stadions, idrætsanlæg og svømmehaller	55	85
5.9	0.32.35	Andre fritidsfaciliteter	50	85
4.0 ¹⁾	3.22.08	Kommunale specialskoler	25	85
4.6	3.22.10	Bidrag til statslige og private skoler	25	85
5.9	3.22.10	Bidrag til statslige og private skoler	25	85
4.6	3.22.12	Efterskoler og Ungdomskostskoler	25	85
5.9	3.22.12	Efterskoler og Ungdomskostskoler	25	85
5.9	3.35.60	Museer	25	85
5.9	3.35.63	Musikarrangementer	10	85
5.9	3.35.64	Andre kulturelle opgaver	40	85
5.9	3.38.74	Lokaletilskud	65	-
4.0 ¹⁾	4.62.82	Kommunal genoptræning og vedligeholdelses- træning	36*	85
4.7 og 4.8	4.62.82	Kommunal genoptræning og vedligeholdelses- træning	18*	-
5.2	4.62.85	Kommunal tandpleje	26*	85
4.7 og 4.8	4.62.85	Kommunal tandpleje	18*	-
4.0 ¹⁾	4.62.88	Sundhedsfremme og forebyggelse	36*	85
4.7 og 4.8	4.62.88	Sundhedsfremme og forebyggelse	18*	-
4.0 ¹⁾	4.62.89	Kommunal sundhedstjeneste	36*	85
4.7 og 4.8	4.62.89	Kommunal sundhedstjeneste	18*	-
4.0 ¹⁾	4.62.90	Andre sundhedsudgifter	36*	85
4.7 og 4.8	4.62.90	Andre sundhedsudgifter	18*	-
5.9	5.25.19	Tilskud til puljeordninger, private klubber og privatinstitutioner	25	-
4.0 ¹⁾	5.28.20	Plejefamilier og opholdssteder mv. for børn og unge	25	-
4.0 ¹⁾	5.28.21	Forebyggende foranstaltninger for børn og unge	25	-
4.0 ¹⁾	5.28.23	Døgninstitutioner for børn og unge	25	-
4.0 ²⁾	5.32.32	Pleje og omsorg m.v. af ældre og handicappede	15	-
4.0 ³⁾	5.32.32	Pleje og omsorg m.v. af ældre og handicappede	30*	-
4.0 ⁴⁾	5.32.32	Pleje og omsorg m.v. af ældre og handicappede	25	-
4.0 ⁵⁾	5.32.33	Forebyggende indsats for ældre og handicappede	10	-
4.0 ¹⁾	5.32.34	Plejehjem og beskyttede boliger	55	-
5.2 ⁶⁾	5.32.35	Hjælpebidler, forbrugsgoder, boligindretning og befordring	75	-
4.0 ¹⁾	5.35.40	Rådgivning og rådgivningsinstitutioner	40	-
4.0 ¹⁾	5.38.42	Botilbud for personer med særlige sociale problemer	25	-
4.0 ¹⁾	5.38.45	Behandling af stofmisbrugere	20	-
4.0 ¹⁾	5.38.50	Botilbud til længerevarende ophold	15	-
4.0 ¹⁾	5.38.52	Botilbud til midlertidige ophold	15	-
5.9	5.38.58	Beskyttet beskæftigelse	25	85
5.9	5.38.59	Aktivitets- og samværstilbud	25	85

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

5.9	5.46.60	Introduktionsprogrammer mv.	25	85
5.9	5.58.80	Revalidering	25	85
5.9 ⁷⁾	5.68.98	Beskæftigelsesordninger	25	85
5.9	5.72.99	Øvrige sociale formål	15	-
Regioner				
4.0 ¹⁾	1.10.01	Sygehuse	36*	-
4.7 og 4.8 ⁸⁾	1.10.01	Sygehuse	18*	-
4.0 ⁹⁾	1.10.01	Sygehuse	58*	-
4.0 ¹⁾	2.10.01	Sociale tilbud, specialundervisning og rådgivning	25	-
5.9	3.20.10	Tilskud til kulturelle aktiviteter	40	85

* Momsandelsprocenten indeholder en lønsumsandelprocent.

- 1) Gælder alene for registreringer på ejerforholdskode 4 private.
- 2) Gælder alene for registreringer på gruppering 009 Private leverandører af personlig og praktisk hjælp.
- 3) Gælder alene for registreringer på gruppering 004 Hjemmesygepleje, ejerforholdskode 4 private.
- 4) Gælder kun for registreringer på gruppering 012 og 013
- 5) Gælder alene for registreringer på gruppering 003 Afløsning, aflastning og hjælp m.v. til ældre og til personer med betydeligt nedsat funktionsevne, ejerforholdskode 4 private.
- 6) Gælder ikke for motorkøretøjer.
- 7) Gælder kun for posteringer på artskonto 5.9, gruppering 018 Udgifter ved undervisning i dansk som andetsprog for aktiverede kontanthjælpsmodtagere og starthjælpsmodtagere.
- 8) Gælder ikke for udgifter til højt specialiseret behandling (lands- og landsdelspatienter).
- 9) Gælder kun for ydelser købt hos Statens Serum Institut.

Beregning af moms- og lønsumsandelprocenter:

For hver funktion på positivlisten er der beregnet en momsandelprocent, der afspejler, hvor stor en andel af udgifterne til den pågældende ydelse, der er momsbelagt. Tilsvarende er der, for de med * markerede relevante ydelser, beregnet en lønsumsandelprocent, der afspejler, hvor stor en andel af de samlede udgifter til den pågældende ydelse, der er lønudgifter. Lønsumsandelprocenten er efterfølgende omregnet til momsandelprocenten ved at gange lønsumsandelprocenten med $(3,08/103,08)/(25/125)$, idet private leverandører, på de relevante områder, betaler en lønsumsafgift på 3,08 pct. af lønsummen+overskud/underskud. Herefter er den omregnede lønsumsandelprocent og momsandelprocenten lagt sammen til én moms- og lønsumsandelprocent. Fx er lønsumsandelprocenten for sygehuse 70 pct., hvilket giver en moms- og lønsumsandelprocent på 11 $(70*(3,08/103,08)/(25/125)=10,5)$.

Regneeksempel for beløbet til refusion for kommuner:

Der gives tilskud på 1.000 kr. (funktion 0.32.31 Stadion, idrætsanlæg og svømmehaller, art 5.9).

Beløb til refusion: $1.000 \text{ kr.} \times 55\% \times 25/125 = 110 \text{ kr.}$

Der registreres i eksemplet følgende i det kommunale budget- og regnskabssystem:

- Udgiften, excl. den beregnede momsudgift dvs. $1.000 \text{ kr.} - 110 \text{ kr.} = 890 \text{ kr.}$ registreres på funktion 0.32.31 stadion, idrætsanlæg og svømmehaller, art 5.9.
- Den beregnede momsudgift, dvs. 110 kr. registreres på funktion 7.65.87, gruppering 003.
- Momsrefusionen, dvs. 110 kr. registreres på funktion 7.65.87, gruppering 002.

Regneeksempel for beløbet til refusion for regioner:

Der gives tilskud på 1.000 kr. (funktion 1.10.01 Sygehuse, art 4.0).

Beløb til refusion: $1.000 \text{ kr.} \times 36\% \times 25/125 = 72 \text{ kr.}$

Der registreres i eksemplet følgende i budget- og regnskabssystemet for regioner:

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2009

- Udgiften, excl. den beregnede momsudgift dvs. 1.000 kr. – 72 kr. = 928 kr. registreres på funktion 1.10.01 Sygehuse, art 4.0.
- Den beregnede momsudgift, dvs. 72 kr. registreres på funktion 5.80.95, gruppering 003.
- Momsrefusionen, dvs. 72 kr. registreres på funktion 5.80.95, gruppering 002.

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

9.2 Vejledning om udarbejdelse af omkostningsbevillinger i regionerne

1. Indledning

Det regionale budgetsystem vil fra 2009 fuldt ud være baseret på omkostningsbaserede principper.

Denne vejledning er målrettet brugerne af det nye omkostningsbaserede bevillingssystem. Anvendelsen af omkostningsbevillinger indgår i "Budget- og regnskabssystem for regioner", men fremstår ikke samlet i publikationen. Formålet med denne vejledning er således at give et overblik over det omkostningsbaserede bevillingsprincip. Konsekvenserne af det omkostningsbaserede bevillingssystem er endvidere illustreret med et sammenfattende og forenklet eksempel i vejledningens afsnit 4.10.

2. Baggrund for reformen

I økonomiaftalen for 2007 mellem regeringen og Danske Regioner var der enighed om, at opstillingen af åbningsbalance for regionerne og overgangen til omkostningsbevillinger vil fremme fokus på opretholdelse af kapitalapparatet samt skabe øget bevidsthed om effekten af nyinvesteringer. Det blev derfor aftalt, at der fra 2007 vil blive indført omkostningsbevillinger på det regionale udviklingsområde og social- og specialundervisningsområdet.

I økonomiaftalen for 2008 mellem regeringen og Danske Regioner var der enighed om, at regionerne fra 2009 fuldt ud skal overgå til omkostningsbaserede bevillinger. Baggrunden herfor er konklusionerne i et analysearbejde om de styringsmæssige konsekvenser af en fuldstændig overgang til omkostningsbevillinger i regionerne gennemført i foråret 2007. Det fremgår heraf, at det vil være muligt at fastholde det nuværende udgiftsbaserede aftalesystem mellem staten og regionerne i en situation, hvor regionerne i i deres interne styring fuldt ud er overgået til omkostningsbevillinger.

3. Formål med omkostningsbaserede budgetter

Det udgiftsbaserede budgetsystem er bl.a. indrettet med henblik på at kunne opgøre de samlede kommunale og regionale udgifter og disses påvirkning af samfundsøkonomien.

Budgetteringen af udgifterne sker derfor som udgangspunkt ud fra transaktionstidspunktet, dvs. det tidspunkt et arbejde forventes at blive udført på eller en vare eller tjenesteydelse forventes at blive leveret. I et omkostningsbaseret budgetsystem skal der derimod foretages en periodisering af omkostningerne svarende til det forventede forbrugstidspunkt uafhængigt af betalingstidspunktet. Det betyder eksempelvis, at udgifter til investeringer og anskaffelser udgår af bevillingerne, mens der til gengæld inden for bevillingen i en årrække - svarende til investeringernes levetid - skal være plads til afskrivninger og forrentning af de foretagne investeringer.

Omkostningsbevillinger indebærer dermed, at der bliver en væsentligt større forskydning mellem bevilling og likviditetsbehov, end det kendes fra det nuværende system.

Formålet med indførelsen af omkostningsbevillinger er primært, at det skal forbedre økonomistyringen og give anledning til en mere effektiv opgavevaretagelse. Ledelserne skal tilskyndes og have frihedsgrader til at tilpasse produktionsfaktorsammensætningen. Dette kan bl.a. ske ved, at der inden for visse rammer gives adgang til at foretage investeringer, mod at driftsbudgettet i de efterfølgende år belastes med afskrivninger og forrentning.

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

Dermed bliver det nemmere for bevillingsmodtagerne at foretage rentabilitetsovervejelser om, hvor længe det kan betale sig at vedligeholde gamle bygninger og maskiner, og hvornår det kan betale sig at reinvestere. Fokuseringen på bygninger og andre fysiske aktiver i det omkostningsbaserede system indebærer således, at grundlaget for kapacitetsstyringen forbedres.

Fejlslagne investeringer bliver også mere synlige. Presset på bevillingerne øges, hvis investeringer ikke giver den forudsatte plads til afskrivninger og forrentninger i budgettet.

Tilsvarende forbedres muligheden for at anvende aktivitetsstyring i form af takstfinansiering eller taxameterstyring, da omkostningsbaserede bevillinger skaber et bedre grundlag for at opgøre omkostningerne ved produktionen af en aktivitetseenhed.

Endelig medfører omkostningsbaserede budgetter bl.a. et bedre - men ikke et fuldstændigt - grundlag for at afdække de konkurrencemæssige forhold i forbindelse med opgørelse af omkostningerne på områder, hvor også private virksomheder potentielt kan varetage opgaverne. Oplysninger til brug for kalkulationsberegninger i forbindelse med udbud, udfordringsret og tilbud om opgaveudførelse for andre offentlige myndigheder kan udledes mere direkte af budgettet end i det udgiftsbaserede system.

4. Den omkostningsbaserede bevillingsmodel i regionerne

4.1. Generelle regler

Regionernes økonomi er opdelt i tre aktivitetsområder: sundhedsområdet, social- og specialundervisningsområdet samt det regionale udviklingsområde, jf. § 1 i lov om regionernes finansiering. Hertil kommer fælles- og administrationsområdet.

Regionernes løbende indtægter er som udgangspunkt reserveret til et af de tre områder. Det gælder både for tilskuddene fra staten og bidragene fra kommunerne. Ved budgetlægningen gælder der et balancekrav, der indebærer, at indtægterne skal være større end eller lig med omkostningerne inklusiv andele af fællesomkostninger og finansielle omkostninger. På sundhedsområdet gælder et udgiftsbaseret balancekrav, mens der på social- og specialundervisningsområdet og det regionale udviklingsområde gælder et omkostningsbaseret balancekrav. På alle aktivitetsområder skal bevillingerne afgives efter omkostningsbaserede principper.

Sundhedsområdet er finansieret af bloktilskud og aktivitetsbestemte tilskud fra staten samt grundbidrag og aktivitetsafhængige bidrag fra kommunerne. Det udgiftsbaserede balancekrav indebærer, at finansielle indtægter i form af f.eks. lånoptagelse og forbrug af likvide aktiver kan medgå til at opfylde balancekravet. Dette indebærer, at der på sundhedsområdet i både budgettet og regnskabet kan forekomme over- eller underskud ved opgørelse af årsresultatet efter omkostningsbaserede principper.

Driften af institutioner på *social- og specialundervisningsområdet* er bortset fra nogle særlige administrative opgaver finansieret fuldt ud gennem takstbetaling fra kommunerne. Disse opgaver hviler således i sig selv og medfører ikke nettoomkostninger eller -indtægter for regionerne. Området skal budgetteres med et forventet årsresultat, der er lig med eller større end nul. Størrelsen af det forventede årsresultat og det samlede akkumulerede resultat skal drøftes i kontaktudvalget med kommunerne. Over- og underskud vedrørende tidligere år betragtes som henholdsvis indtægter og omkostninger.

Ved underskud i et år skal dette udlignes senest efter 2 år, dvs. at et underskud, der opstår i f.eks. regnskab 2007 og som kan konstateres i foråret 2008, skal udlignes i budget 2009, der skal vedtages senest 1. oktober 2008. Der kan således ikke akkumulere et underskud over flere år.

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

Der er ikke fastsat regler om udligning af overskud fra tidligere år, udover at området skal hvile i sig selv over tid. Der er således en vis mulighed for at akkumulere et overskud over en vis periode, mens det ikke er muligt at akkumulere et underskud.

Ligeledes skal nettoomkostninger på det *regionale udviklingsområde* finansieres af de øremærkede bloktilskud fra staten og bidrag fra kommunerne og budgetteres med et forventet årsresultat, der er lig med eller større end nul. Det gælder ligesom for social- og specialundervisningsområdet, at over- og underskud vedrørende tidligere år betragtes som henholdsvis indtægter og omkostninger, at underskud i et år skal udlignes senest efter 2 år, og at der ikke er fastsat regler om udligning af overskud fra tidligere år, udover at området skal hvile i sig selv.

På social- og specialundervisningsområdet og det regionale udviklingsområde er det endvidere forudsat, at ændringsforslag til budgettet eller tillægsbevillinger, der medfører øgede omkostninger skal modsvares af merindtægter eller mindreomkostninger inden for samme område, såfremt det forventede årsresultat er budgetteret til nul.

På fælles- og administrationsområdet er der ikke fastsat balancekrav, da indtægter og omkostninger på området skal fordeles på hovedkonto 1-3 i forbindelse med både budget og regnskab.

4.2. Omkostningsbaseret driftsbevilling

Overgangen til omkostningsbevillinger indebærer et skift i princippet for indregning og periodisering. Overordnet kan det beskrives, som et skifte fra et udgiftsbaseret princip, hvor transaktioner som udgangspunkt bliver driftsført, når udbetalinger og indbetalinger bliver foretaget. Omkostningsprincipperne medfører i stedet, at transaktioner bliver driftsført, når omkostninger opstår, f.eks. når der forbruges af lageret, når der hensættes til pensioner til tjenestemænd, når der optjenes feriepenge, og når apparatur anvendes. Indtægter driftsføres almindeligvis på samme måde, som i den udgiftsbaserede verden, mens anlægsaktiver kapitaliseres og driftsføres som afskrivning over aktivets forventede levetid. Der kan evt. også foretages en forrentning af aktivet.

Implementeringen af omkostningsbevillinger indebærer derfor, at bl.a. afskrivninger for benyttelse af regionale aktiver og pensionsomkostningsomkostninger vedrørende tjenestemænd skal rummes inden for bevillingsmodtagernes driftsbevilling.

Driftsbevillingen skal generelt indeholde de elementer, som det i henhold til den iværksatte regnskabsreform er obligatorisk at registrere. Det drejer sig om bl.a. afskrivninger, forrentning, lagerregulering, ændringer i hensatte forpligtelser til tjenestemandspensioner, skyldige feriepenge og leasingomkostninger. Fra 2008 er det også obligatorisk at medtage øvrige ændringer i hensatte forpligtelser.

Omkostningsbevillinger indebærer endvidere, at der også skal foretages en periodisering af indtægter.

Den ændrede periodisering af bevillingen ved overgang til omkostningsbevillinger indebærer, at omkostnings- og udgiftsbevillingen kan blive forskellig. Forskellen vil dog være begrænset, hvis bevillingsmodtageren ikke tidligere har afholdt større investeringer og heller ikke forventer at gøre det i fremtiden og, hvis bevillingsmodtageren ikke har tjenestemænd og ikke har indgået leasingaftaler.

Hvis en bevillingsmodtager tidligere har afholdt store investeringer - som den ikke forventer at afholde i fremtiden - bliver omkostningerne større end udgifterne. Dette skyldes, at bevillingsmodtagers omkostninger belastes af afskrivningerne af de tidligere anskaffede aktiver, mens der ikke er planlagt nye udgifter.

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

Omvendt vil en bevillingsmodtager, der forventer større fremtidige investeringer, have udgifter, der i en periode er større end omkostningerne. Dette skyldes, at udgifterne påvirkes fuldt ud af investeringerne, mens afskrivningerne på disse investeringer er periodiseret ud over hele investeringens fremtidige levetid.

Kravet om et årsresultat, der er større end eller lig med nul, jf. ovenfor, er et udtryk for, at årets driftsomkostninger svarer til driftsindtægterne, og at årets ressourceforbrug er finansieret, at ændringen i kapitalgrundlaget (afskrivninger) kan reetableres, at der er foretaget hensættelser til udbetaling af tjenestemandspensioner, og at eventuelt underskud fra tidligere år er udlignet.

4.3. Investeringsrammer

For alle tre regionale aktivitetsområder skal regionsrådet i tilknytning til driftsbevillingerne fastsætte en rammebevilling til investeringsaktiviteter - investeringsrammer - til finansiering af investeringer af en nærmere angiven art, f.eks. mindre byggearbejder eller større anskaffelser. Investeringsrammen angiver et loft over de investeringer, der kan foretages i tilknytning til hver enkelt driftsbevilling og finansieres af regionens likvide aktiver. Anvendelsesområdet for de enkelte investeringsrammer beskrives nærmere i budgetbemærkningerne. Regionsrådet kan også fastsætte en investeringsramme for fælles- og administrationsområdet, hvis dette administreres som et selvstændigt område.

Investeringsaktiviteter omfattet af investeringsrammer kan gennemføres uden forelæggelse for regionsrådet, forudsat investeringsudgifter kan afholdes inden for den afsatte investeringsramme, og at der er afsat de fornødne rådighedsbeløb i budgettet.

På de omkostningsbaserede bevillingsområder skal investeringsrammebevillinger ligesom øvrige anlægsbevillinger gives som interne lån, der som minimum skal afdrages svarende til afskrivninger på de anskaffede anlægsaktiver. Der anvendes interne lån, uanset om bevillingsmodtageren er forretningsudvalget eller en konkret institution. I den interne styring af bevillingsmodtagerne er der mulighed for at anvende intern forrentning af foretagne investeringer for at sikre, at regionen får forrentet den kapital, som stilles til rådighed for bevillingsmodtagerne. På social- og specialundervisningsområdet er der krav om anvendelse af intern forrentning for at sikre lige konkurrencevilkår i forhold til andre aktører på området, men også for at sikre, at omkostningerne bliver finansieret af brugerne som følge af, at området skal hvile-i-sig-selv. Forrentningen foretages på social- og specialundervisningsområdet af den drifts- og investeringskapital, som regionen stiller til rådighed for området.

Omkostninger i form af afskrivninger og evt. renter skal afholdes inden for den afsatte driftsbevilling. Det betyder, at driftsøkonomiske investeringer kan sættes i værk, før der er sparet op dertil - og dermed tilvejebringe et forøget råderum for bevillingshaver på længere sigt. Det giver bevillingshaver et incitament til at optimere sine investeringsbeslutninger. Investeringsrammen lægger et loft over adgangen til at optage interne lån og dermed den gæld som bevillingshaver kan have til regionen. Dette giver samtidig regionen mulighed for at styre likviditetstrækket, der er forbundet med investeringerne.

Regionsrådet træffer i øvrigt bestemmelse om afgrænsning mellem anlægsbevillinger til konkrete projekter og anlægsbevillinger til investeringsrammer og om beløbsgrænser for investeringsprojekter, som skal bevilges af regionsrådet. Gennemførelse af konkrete investeringer, som overstiger 10 mio. kr. i totaludgift, skal dog altid bevilges af regionsrådet.

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

Eksempel på en it-investering i et omkostningsbaseret bevillingssystem

En regional institution ønsker at investere i et elektronisk sagshåndteringssystem til 5 mio. kr. På baggrund af forundersøgelser identificeres et besparelspotentiale på 1,25 mio. kr. årligt på den almindelige drift. Systemet vurderes at have en levetid på 5 år. Det forudsættes, at regionsrådet har afsat en investeringsramme på 15 mio. kr. til institutionen, der på den baggrund optager et internt lån på de 5 mio. kr. og afskriver på aktivet lineært over 5 år - med 1 mio. kr. årligt. I eksemplet påløber der renter på 3,25 pct. Årligt, som det er forudsat at regionen har besluttet, at institutionen skal afholde inden for det udmeldte budget. Dermed får institutionen over 5 år et råderum på 0,76 mio. kr. Projektets totaløkonomi er illustreret nedenfor.

Mio.kr.	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	Total
Hovedstol	5	4	3	2	1	-
Renter	0,16	0,13	0,10	0,07	0,03	-
Afskrivninger	1	1	1	1	1	5
Driftsbesparelser	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	6,25
Råderum	0,09	0,12	0,15	0,18	0,22	0,76

En sådan investering ville også kunne foretages i et udgiftsbaseret system. Det vil dog forudsætte, at institutionen selv har 5 mio. kr. til at finansiere udgiften med i år 1, eller at regionsrådet giver institutionen en merbevilling på 5 mio. kr. til afholdelse af udgiften.

I det omkostningsbaserede bevillingssystem kan institutionen af egen drift beslutte at igangsætte investeringen, idet investeringen ikke overstiger 10 mio. kr., som er forelæggelsesgrænsen for regionsrådet. For at institutionen kan igangsætte investeringen af egen drift, kræver det dog, at institutionen har bevilling til afskrivninger og evt. renter og tilstrækkelig investeringsramme.

4.4. Overgang fra en udgiftsbaseret til en omkostningsbaseret bevilling

Omkostningsbaserede bevillinger har siden budget 2007 været anvendt på social- og specialundervisningsområdet, det regionale udviklingsområde og fælles- og administrationsområdet. Fra budget 2009 skal der anvendes omkostningsbaserede bevillinger på alle regionale aktivitetsområder, herunder også sundhedsområdet. Dette afsnit gennemgår kort overgangen fra udgiftsbevillinger, der hidtil har været anvendt på sundhedsområdet, til omkostningsbevillinger.

Omkostninger vil være lig udgifter over en institutions samlede levetid, når der ses bort fra intern forrentning, jf. eksemplet ovenfor. Forskellen mellem omkostninger og udgifter i det enkelte år skyldes en forskellig periodisering - dvs. tidspunktet hvor dispositionen belaster bevillingen.

Det er i forbindelse med investeringer, at periodiseringen er mest forskellig fra et udgiftssystem til et omkostningssystem. Hvis en bevillingshaver tidligere har afholdt store investeringer - som den ikke forventer at afholde i fremtiden - bliver omkostningerne større end udgifterne, indtil investeringerne er fuldt afskrevet. Dette skyldes, at tidligere års investeringer belaster bevillingshaverens fremtidige omkostninger i form af afskrivningerne, samtidig med at der ikke er planlagt nye investeringer fremover.

Omvendt vil en bevillingshaver, der forventer større fremtidige investeringer, have udgifter, der i en periode er større end omkostningerne. Dette skyldes, at udgifterne påvirkes fuldt ud af investeringerne, mens afskrivningerne på disse investeringer er periodiseret ud over hele investeringens fremtidige levetid.

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

Foruden investeringer gælder de primære periodiseringsforskelle lønomkostningerne, hvor bl.a. tjenestemandspensioner og feriepenge skal periodiseres.

Overgangen til omkostningsbaserede bevillinger drejer sig om at 'oversætte' den udgiftsbaserede bevilling til den omkostningsbaserede. Den ændrede periodisering indebærer som sagt forskydninger i bevillingen hen over budgetårene, men "nutidsværdien" af det økonomiske råderum skal være uændret.

Udgangspunktet for budgetteringen er, at omlægningen ikke skal ændre bevillingshavernes råderum. Det betyder, at budgettet for eksisterende bevillingshavere bør udarbejdes med udgangspunkt i eksisterende rammer, og der på den baggrund justeres for de tekniske ændringer, som følger af omkostningsprincipperne. Når den tekniske omlægning er afsluttet, indbudgetteres de almindelige ændringer, som følger af budgetprocessen.

Derefter fastsættes bevilling og investeringsramme med baggrund i budgetteringen. I dette trin bestemmes, hvilke ændringer, der som følge af overgangen til omkostningsbaserede bevillinger, udløser ændringer i bevillingsniveauet. Udgangspunktet for bevillingsfastsættelsen er som sagt, at omlægningen til omkostningsbevillinger ikke skal ændre eksisterende bevillingshaverers ressourcer i forhold til de oprindelige forudsætninger. I de fleste tilfælde betyder dette, at bevillingen vil være nogenlunde uændret, idet der dog kan være tale om en række tekniske korrektioner for at sikre en ressourcemæssigt neutral overgang.

Den initiale omkostningsbaserede driftsbevilling i budget 2009 på sundhedsområdet kan for eksisterende bevillingshavere fastsættes med udgangspunkt i bevillingen i Budget 2008. Herefter justeres for de tekniske ændringer som følger af omkostningsprincipperne. For at kunne kontrollere, at overgangen er ressourceneutral, vil det være nødvendigt i løbet af processen at kunne omregne omkostningsbevillingen til en udgiftsbevilling med henblik på sammenligning med de oprindelige udgiftsbaserede forudsætninger. Tabellen nedenfor indeholder en kort beskrivelse af beregningen af den omkostningsbaserede bevilling.

<i>Omregningstabel</i>
<i>Udgiftsbaseret bevilling (hovedart 1-9)</i>
- Indregnede anskaffelser (art 0.0)
+ Af- og nedskrivninger (art 0.1)
+/- Evt. lagerregulering (art 0.2)
+ Hensættelser (tjenestemandspensioner) (art 0.3)
+ Evt. forrentning (art 0.4)
+/- Øvrige periodiserede omkostninger
<i>Omkostningsbaseret bevilling (hovedart 0-9)</i>

Investeringsrammen kan som udgangspunkt fastsættes ved at reducere bevillingsmodtagerens driftsbudgetter med et beløb svarende til indeholdte budgetterede investeringer, der opfylder betingelser for at skulle indregnes i regionens balance: 1) Aktivet forventes anvendt i mere end ét regnskabsår. (dvs. brugstid / levetid på mere end ét år), 2) Aktivets værdi kan måles pålideligt og 3) Aktivet har en anskaffelsesværdi, der er lig med eller større end 100.000 kr.

Det drejer sig typisk om større og bekostelige indkøb af genstande med en levetid på over 1 år, der budgetteres og regnskabsføres på art 2.7. Anskaffelser, der opfylder betingelserne for indregning i balancen. Bevillingsmodtagernes budgetter kompenseres svarende til afskrivning og evt. forrentning af de budgetterede anskaffelser, og der gives investeringsramme til de budgetterede anskaffelser.

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

Herudover bør det nærmere vurderes, om der er driftsudgifter, som hidtil er konteret under art 4.5 Entreprenør- og håndværksydelser, der i et omkostningsbaseret system skal betragtes som investeringer. I det udgiftsbaserede system indebærer definitionen på henholdsvis drift og anlæg, at disse udgifter bør konteres som anlæg, hvis arbejdet indebærer væsentlige ændringer i aktivet, eller hvis formålet med aktivet ændres væsentligt. I det omkostningsbaserede system skal disse udgifter betragtes som investeringer, når arbejdet indebærer en forbedring af aktivet, og levetiden for aktivet øges, eller når formålet med og brugen af aktivet ændres væsentligt. Løbende vedligeholdelse skal derimod konteres som en driftsudgift.

Den ændrede definition af anlæg/investeringer vil ikke nødvendigvis entydigt være en bevægelse fra drift til anlæg. Hvis eksempelvis den enkelte region hidtil har betragtet større vedligeholdelsesarbejder på sundhedsområdet som anlægsgudgifter, vil det indebære, at en række anlægsgudgifter fremover skal henføres under driftsomkostninger, idet omkostninger til vedligeholdelse i det omkostningsbaserede system eksplicit er at betragte som driftsomkostninger.

Endvidere kan de hidtidige udgiftsbudgetterede rammebevillinger til mindre anlægsarbejder lægges sammen med de indregnede driftsudgifter, som herefter udgør investeringsrammerne. Det sikres herved samtidig, at bevillingsmodtagerne ikke vil få selvstændige drifts- og anlægsbevillinger, som kan medføre en uhensigtsmæssig prioritering, da der er tale om adskilte bevillinger.

Investeringsrammen kan ud over de tidligere indeholdte større anskaffelser i budgettet, der skal indregnes, og rammebevillinger til mindre anlægsarbejder udvides med en buffer på f.eks. 10 pct. af bevillingsmodtagers beholdning af anlægsaktiver. Dette vil give bevillingsmodtagerne yderligere muligheder for at prioritere mellem anlæg og drift. Der skal tages stilling til, om den nødvendige likviditet kan tilvejebringes, hvis bevillingsmodtagerne vælger at udnytte de afsatte investeringsrammer fuldt ud, idet det bemærkes, at der ikke er tale om en pligt til at udnytte rammen.

Ved omregningen fra det udgiftsbaserede system til det omkostningsbaserede system skal der ud over evt. investeringer, der er indeholdt i det udgiftsbaserede budget, korrigeres for, at lagerreguleringer omkostningsføres ved forbruget af dette, at der skal indregnes omkostninger til hensættelser til fremtidige tjenestemandspensioner samt andre omkostninger, hvor periodiseringen er anderledes end i det udgiftsbaserede system, f.eks. optjening af feriepenge.

Med den foreslåede model vil bevillingsmodtagerne kun have en bevilling, som både skal finansiere den almindelige drift og afskrivning og evt. forrentning af foretagne investeringer. Investeringsadgangen for bevillingsmodtagerne begrænses af den interne investeringsramme, som regionsrådet fastsætter for de enkelte bevillingsmodtagere.

Regionsrådet træffer beslutning om den samlede interne investeringsrammes størrelse og fordelingen af denne.

4.5. Resultatopgørelse

Der skal i budgetforslaget være indeholdt en resultatopgørelse for hvert af de tre bevillingsområder (hovedkonto 1, 2 og 3). Formålet med resultatopgørelsen er at specificere det forventede årsresultat som årets indtægter fratrukket årets omkostninger (periodiserede ressourceforbrug). De budgetterede resultatopgørelser må ikke udvise et underskud på social- og specialundervisningsområdet (hovedkonto 2) samt det regionale udviklingsområde (hovedkonto 3).

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

I resultatopgørelsen skal indtægter og omkostninger til fælles formål, administration, renter mv., der konteres på hovedkonto 4 og 5, fordeles på hovedkonto 1-3 i både budgettet og regnskabet.

Ved fordelingen af indtægter og udgifter til fælles formål og central administration, der konteres på hovedkonto 4, fastsættes fordelingsnøglen af regionerne under hensyntagen til de tre aktivitetsområders belastning af fællesområdet. Fordelingsnøglen fastsættes lokalt som følge af forskelle i organiseringen og tilrettelæggelsen af fællesfunktionerne. Fordelingsnøglen skal fremgå af budget og regnskab og anvendt regnskabspraksis.

Regionens renter mv. overføres ligeledes i forbindelse med budgetlægning og regnskabsaflæggelse fra hovedkonto 5 til hovedkonto 1 og 3. Der foretages ikke overførelse til hovedkonto 2, da der på denne hovedkonto er krav om registrering af intern forrentning af det likviditetsmæssige mellemværende med regionen. Fordelingen på hovedkonto 1 og 3 sker under hensyntagen til de to aktivitetsområders belastning af rentekontoen. Fordelingsnøglen skal fremgå af budget og regnskab.

Et forenklet eksempel på overførelse af udgifter og indtægter fra hovedkonto 4 og 5 til hovedkonto 1-3 fremgår af afsnit 4.10.

Resultatopgørelserne udarbejdes i overensstemmelse med skemaet, der er optrykt som bilag 1 i afsnit 5.4.1 i "Budget- og regnskabssystem for regioner":

Sundhed

<u>(1.000 kr.)</u>	<u>Regnskab for år x-2</u>	<u>Korrigeret budget for år x-1</u>	<u>Budget for år x</u>
<u>Bloktilskud fra staten (1.90.90)</u>			
<u>Kommunale grundbidrag (1.90.91)</u>			
<u>Kommunalt aktivitetsafhængigt bidrag (1.90.92)</u>			
<u>Aktivitetsbestemte tilskud fra staten (1.90.93)</u>			
<u>Tilskud fra bløderudligningsordningen (1.90.94)</u>			
<u>Indtægter</u>			
<u>Nettodriftsomkostninger</u>			
<u>Andel af fælles formål og administration (1.70.50)</u>			
<u>Resultat før finansielle poster og ekstraordinære poster</u>			
<u>Andel af finansielle indtægter (1.80.60)</u>			
<u>Andel af finansielle omkostninger (1.80.60)</u>			
<u>Resultat før ekstraordinære poster</u>			
<u>Ekstraordinære indtægter</u>			
<u>Ekstraordinære omkostninger</u>			
<u>Årets resultat</u>			

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

Social og specialundervisning

(1.000 kr.)	Regnskab for år x-2	Korrigeret budget for år x-1	Budget for år x
Takstbetalinger vedr. det sociale område			
Takstbetalinger vedr. specialundervisning			
Indtægter			
Nettodriftsomkostninger			
Andel af fælles formål og administration (2.70.60)			
Resultat før finansielle poster og ekstraordinære poster			
Andel af finansielle indtægter (2.80.70)			
Andel af finansielle omkostninger (2.80.70)			
Resultat før ekstraordinære poster			
Ekstraordinære indtægter			
Ekstraordinære omkostninger			
Årets resultat			

Regional udvikling

(1.000 kr.)	Regnskab for år x-2	Korrigeret budget for år x-1	Budget for år x
Bloktilskud fra staten (3.90.90)			
Udviklingsbidrag fra kommunerne (3.90.91)			
Indtægter			
Nettodriftsomkostninger			
Andel af fælles formål og administration (3.70.60-63)			
Resultat før finansielle poster og ekstraordinære poster			
Andel af finansielle indtægter (3.80.70)			
Andel af finansielle omkostninger (3.80.70)			
Resultat før ekstraordinære poster			
Ekstraordinære indtægter			
Ekstraordinære omkostninger			
Årets resultat			

4.6. Pengestrømsopgørelse

Det udgiftsbaserede bevillingssystem bygger på, at bevilgede udgifter normalt udløser en betaling, og at der kun er ringe tidsmæssig forskel mellem bevillingen og betalingen.

Den ændrede periodisering i et omkostningsbevillingssystem medfører en større forskel mellem bevillingen og behovet for likviditet. Anskaffelser vil ikke indgå i bevillingen, men udløse behov for en betaling. Omvendt vil der i bevillingen efterfølgende indgå afskrivninger på anskaffelser og andre kalkulatoriske poster, som ikke medfører et likviditetsbehov. En omkostningsbevilling kan altså være både større og mindre end likviditetsbehovet afhængig af, hvornår sammenligningen foretages.

Ved anvendelse af omkostningsbevillinger ændres der ikke på, at der skal være den fornødne likviditet til rådighed til at finansiere den budgetterede aktivitet.

Derfor skal der i budgetforslaget være indeholdt en pengestrømsopgørelse for hele regionen samt for hvert af de tre aktivitetsområder.

Dato: Juli 2009

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

Formålet med pengestrømsopgørelsen er at vise budgetårets pengestrømme fordelt på de budgetterede drifts- og investerings- og finansieringsaktiviteter. Pengestrømmene fra drifts- og investeringsaktiviteterne udarbejdes med udgangspunkt i resultatopgørelserne og investeringsbudgettet for hvert af de to omkostningsbaserede bevillingsområder. Der skal ikke udarbejdes en pengestrømsopgørelse for hovedkonto 4 "Fælles formål og administration", da kontoen i både budget og regnskab er fordelt til hovedkonto 1-3 og dermed indgår i årets resultat på disse hovedkonti.

Pengestrømsopgørelsen skal udarbejdes efter nedenstående skabelon, jf. bilag 3 i afsnit 7.7.3 i "Budget- og regnskabssystem for regioner".

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

De afledte pengestrømme af de kortfristede tilgodehavender og gældsforpligtelser, ekstern lånoptagelse, afdrag på eksterne lån, øvrige langfristede tilgodehavender og gæld henføres til koncernniveauet i regionen, som en integreret del af regionens fælles kassebeholdning.

Omkostningen til evt. forrenning af interne lån indgår i årets resultat på sektorområderne og der korrigeres for likviditetsvirkningen heraf under pkt. A. Indtægten ved forrentningen af interne lån tilgår regionen som koncern, og der korrigeres for likviditetsvirkningen heraf med modsatrettet fortegn under pkt. D.

For hvert af de 3 aktivitetsområder (sundhed, social- og specialundervisningsområdet samt det regionale udviklingsområde) udarbejdes en opgørelse, der viser pengestrømmene i budgetåret, korrigeret budget for indeværende års budget samt seneste regnskabsår, jf. nedenfor.

(1.000 kr.)	Regn- skab for år x-2	Korrige- ret bud- get for år x-1	Budget for år x
Årets resultat			
Likviditetsreguleringer til årets resultat			
+ afskrivninger			
+ intern forrentning			
+ varebeholdninger, primo			
- varebeholdninger, ultimo			
- feriepenge, primo			
+ feriepenge, ultimo			
- hensættelse til pension, primo			
+ hensættelse til pension, ultimo			
- andre reguleringer, primo			
+ andre reguleringer, ultimo			
A. Likviditetsvirkning af årets resultat			
Likviditetsreguleringer vedrørende investeringer			
- køb af immaterielle anlægsaktiver			
+ salg af immaterielle anlægsaktiver			
- køb af materielle anlægsaktiver			
+ salg af materielle anlægsaktiver			
+/- andre forhold			
B. Likviditetsvirkning af investeringer			
C. Årets samlede likviditetsvirkning (Årets resultat +A +B)			

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

Det bemærkes, at evt. omkostning til forretning af interne lån indgår i årets resultat på sektorområderne og der korrigeres for likviditetsvirkningen heraf under pkt. A. Indtægten ved forrentningen af interne lån tilgår regionen, og der korrigeres for likviditetsvirkningen heraf med modsatrettet fortegn under pkt. D.

Likviditetsvirkningen af visse driftsposter og finansieringsposterne henføres til regionen, da de afledte pengestrømme af de kortfristede tilgodehavender og gældsforpligtelser, ekstern lånoptagelse, afdrag på eksterne lån, øvrige langfristede tilgodehavender og gæld er en integreret del af regionens fælles kassebeholdning. Det gælder således ved adgang til optagelse af eksterne lån til visse investeringer, at regionen yder et internt lån til det pågældende område, mens det er regionen, der optager det eksterne lån.

4.7. Interne lån, afdrag, forrentning og mellemværende

Regionsrådet skal ved budgettets endelige vedtagelse som minimum fastsætte et investeringsbudget, som angiver et loft over de investeringer, der kan foretages inden for hver af hovedkontiene og finansieres af regionens likvide aktiver. Investeringsudgifter finansieres som interne lån, der som minimum afdrages svarende til afskrivning af investeringen i efterfølgende år. På social- og specialundervisningsområdet er der med henblik på at sikre lige konkurrencevilkår i forhold til andre aktører på området herudover krav om, at både nye og eksisterende investeringer samt øvrig kapital, som regionen stiller til rådighed for området, skal forrentes med markedsrenten.

På social- og specialundervisningsområdet skal det likviditetsmæssige mellemværende i forhold til regionen opgøres og fremgå af regionens budget og regnskab. Mellemværendet skal forrentes med markedsrenten for at sikre lige konkurrencevilkår i forhold til andre aktører på området, men også for at sikre, at omkostningerne bliver finansieret af brugerne som følge af, at området skal hvile-i-sig-selv.

Der er ikke fastsat nærmere bestemmelser for opgørelse af markedsrenten, da regionerne bør kunne tilpasse forrentningen til lokale forhold. Regionerne kan således have forhandlet sig frem til forskellige forrentningsaftaler med deres pengeinstitutter, hvilke kan lægges til grund for opgørelse af markedsrenten. Alternativt kan som retningsgivende for markedsrenten peges på den gennemsnitlige effektive 10-årige statsobligationsrente som denne opgøres af Nationalbanken. Den anvendes som rentesats ved forrentning af gæld og tilgodehavender.

Investeringer på social- og specialundervisningsområdet øger mellemværendet mellem regionen og aktivitetsområdet. Mellemværendet nedbringes ved, at omkostninger til afskrivninger kræver en bevilling, men ikke indebærer et likviditetstræk. Ved nyinvesteringer skal det sikres, at forrentning og afskrivning kan afholdes inden for de afsatte bevillinger i budgetoverslagsårene.

Afskrivninger på aktiver, der eksisterer på social- og specialundervisningsområdet i forbindelse med oprettelsen af regionerne pr. 1. januar 2007, må ikke påvirke mellemværendet mellem regionen og området. Det indebærer i praksis, at området ved opstarten af regionerne pålægges en intern gæld svarende til værdien af områdets aktiver. Gælden afdrages og forrentes svarende til afskrivning og forrentning af aktiverne. Der er tale om det samme princip, som gælder for nyinvesteringer, der foretages efter opstarten af regionerne, nemlig at områdets gæld til regionen øges svarende til værdien af investeringen.

På social- og specialundervisningsområdet skal pengestrømsopgørelsen afdække det likviditetsmæssige mellemværende i forhold til regionens samlede økonomi. Mellemværendet skal forrentes med markedsrenten.

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

(1.000 kr.)	B	B01	B02	B03
Primo 1. januar				
Årets likviditetsvirkning				
Forrentning af saldo				
Ultimo 31. december				

Mellemværendet vises i bemærkningerne til budgettet og skal fremgå som en note til regnskabet.

Et forenklet eksempel på udarbejdelse af en pengestrømsopgørelse for social- og specialundervisningsområdet og opgørelsen af mellemværendet med regionen fremgår af afsnit 4.10.

4.8. Sondringen mellem drift og anlæg (investeringer)

Sondringen mellem driftsudgifter og anlægsudgifter foretages i den udgiftsbaserede kontoplan ved anvendelse af dranst-værdierne 1 henholdsvis 3.

I det omkostningsbaserede system betegnes anlægsudgifter som investeringer, der defineres som aktiver, der opfylder de 3 generelle betingelser for indregning og måling af aktiver i balancen:

1. Aktivet forventes anvendt i mere end et regnskabsår (dvs. at aktivet har en brugstid/levetid på mere end 1 år)
2. Aktivets værdi kan måles pålideligt
3. Aktivet har en værdi, der er lig med eller større end 100.000 kr.

Vejledende for, om en omkostning til *vedligeholdelses- og ombygningsarbejder* skal betragtes som drift eller en investering, er dels om arbejdet indebærer en forbedring og levetiden for bestående bygninger eller anlæg øges, dels om formålet med eller brugen af bygningen mv. ændres væsentligt. Er dette tilfældet, skal omkostningen konteres som en investering (dranst 3).

Større *anskaffelser af materiel, inventar m.v.*, der hver for sig falder under bagatelgrænsen, indregnes i balancen som et samlet aktiv og henregnes som en investering, hvis de indgår i et samlet system, har samme anvendelsesformål og/eller indkøbes i forbindelse med nybygning eller større renovering.

Følgende tilskud og udgifter forbundet med anskaffelse af følgende aktiver betragtes som investeringer, selv om de ikke opfylder betingelserne for indregning i regionens balance:

- Materielle aktiver, hvis værdi for regionen primært er af kulturel eller historisk karakter
- Anlægstilskud til selvejende institutioner og andre offentlige myndigheder

Sondringen mellem omkostninger til drift og investeringer har ikke alene betydning for selve registreringen i regionens budget og regnskab. Der er også forskel på de bevillingsprocedurer, som skal gå forud for omkostningernes afholdelse. For driftsomkostningernes vedkommende er bevillingsafgivelsen knyttet til vedtagelsen af budgettet. For investeringernes vedkommende sker bevillingsafgivelsen derimod ved vedtagelsen af en bevilling for det enkelte investeringsprojekt eller som rammebevillinger til nærmere afgrænsede investeringer, f.eks. mindre byggearbejder og større anskaffelser.

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

4.9. Anvendelsen af hovedart 0 Beregnede omkostninger

Hovedart 0 benyttes til registrering af beregnede omkostninger og indtægter som eksempelvis afskrivninger. Registrering på hovedart 0 foretages med henblik på at kunne omkostningsregistrere i budget- og regnskabssystemet samt indregne materielle aktiver mv. i balancen. Anvendelsen af hovedart 0 er obligatorisk i både budget og regnskab.

Beregnede omkostninger mv. er i artsopdelingen opdelt på 10 arter:

- 0.0 Statuskonteringer
- 0.1 Afskrivninger
- 0.2 Lagerforskydninger
- 0.3 Pensionshensættelser vedrørende tjenestemænd
- 0.4 Forrentning
- 0.5 Overførte omkostninger
- 0.6 Øvrige beregnede omkostninger
- 0.7 Feriepenge
- 0.8 Beregnede og overførte indtægter
- 0.9 Modregningskonto

Registreringen af de beregnede omkostninger foretages under arterne 0.1-0.7, mens beregnede indtægter registreres under art 0.8. Posteringer under art 0.1-0.7 og 0.8 modposteres på art 0.9 Modregningskonto på hovedkonto 6. Medtages hovedart 0 i budgettet eller regnskabet, fås et omkostningsbudget/-regnskab på hovedkonto 1-4. Undlades hovedart 0, fås et budget/regnskab baseret på udgiftsbaserede principper.

Indholdet af de enkelte arter er nærmere uddybet i afsnit 2.5 i "Budget- og regnskabssystem for regioner".

4.10. Eksempel

Der vises i det følgende et konteringseksempel med anvendelse af omkostningsbaserede principper på det økonomiske samspil mellem de forskellige regionale aktivitetsområder som beskrevet ovenfor i afsnit 4.5-4.7. Fokus er på opgørelsen af forrentningen af det likviditetsmæssige mellemværende i forhold til social- og specialundervisningsområdet, der opgøres ud fra pengestrømsopgørelsen. Herudover vises overførelsen af hovedkonto 4, Fælles formål og administration, og hovedkonto 5, Renter mv., til de tre regionale aktivitetsområder, opgørelsen af årets resultater og overførelsen af disse til balancen.

For overskuelighedens skyld er der alene medtaget nogle få posteringer for hvert af de regionale aktivitetsområder

I forlængelse af eksemplet er der en gennemgang og uddybende forklaring af de anførte posteringer i eksemplet.

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

*Bogføring:***Sundhed, hovedkonto 1**

Drift	Debet	Kredit
1) Lønudgifter	20.000	
2) Tilskud fra stat og kommuner		21.500
12) Afskrivninger 30 år - åbning	1.000	
	21.000	21.500
	-21.000	-21.000
Driftsresultat før overførsel af fællesudgifter		500
16) Overført fra fælles	75	
	75	500
	-75	-75
Driftsresultat før overførsel af renter		425
20) Overførte renter	689	
	689	425
	-425	-425
22) Driftsresultat	264	

Regional udvikling, hovedkonto 3

Drift	Debet	Kredit
5) Lønudgifter	300	
6) Tilskud fra stat og kommuner		305
	300	305
	-300	-300
Driftsresultat før overførsel af fællesudgifter		5
18) Overført fra fælles	1	
	1	5
	-1	-1
Driftsresultat før overførsel af renter		4
21) Overførte renter	10	
	10	4
	-4	-4
24) Driftsresultat	6	

Social- og specialundervisning, hovedkonto 2

Drift	Debet	Kredit
3) Takstbetaling fra kommuner		1.300
4) Lønudgifter	1.000	
13) Afskrivning 10 år - åbning	100	
14) Afskrivning 10 år - nyinvest (6 mdr.)	25	
	1.125	1.300
	-1.125	-1.125
Driftsresultat før overførsel fra fælles og intern forrentning		175
17) Overført fra fælles	4	
	4	175
	-4	-4
Driftsresultat før intern forrentning		171
19) Intern forrentning, jf. pengestrømsopgørelse	66	
	66	171
	-66	-66
23) Driftsresultat inkl. intern forrentning		105

Fælles, hovedkonto 4

Drift	Debet	Kredit
15) Afskrivning 10 år - nyinvestering	80	
Driftsresultat før fordeling	80	
16) Fordeles til sundhed		75
17) Fordeles til social		4
18) Fordeles til regional		1
I alt fordelt		80

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

Renter mv., hovedkonto 5

Drift	Debet	Kredit
9) Rente- langfristet gæld	750	
11) Rente - bankonto	15	
Finansielle udgifter før intern forrentning af det sociale område	765	
19) Intern forrentning, jf. pengestrømsopgørelse		66
	765	66
	-66	-66
Finansielle udgifter efter intern forrentning af det sociale område	699	
20) Fordeles til sundhed		689
21) Fordeles til regional udvikling		10
I alt fordelt		699

Balance, hovedkonto 6

Bankkonto	Debet	Kredit
1) Lønudgifter - sundhed		20.000
2) Tilskud fra stat og kommuner - sundhed	21.500	
3) Takstbetaling fra kommuner	1.300	
4) Lønudgifter - social		1.000
5) Lønudgifter - regional udv.		300
6) Tilskud fra stat og kommuner - regional	305	
7) Anlægsinvestering - social		500
8) Afdrag på langfristet gæld		250
9) Rente - langfristet gæld		750
10) Anlægsinvestering - fælles		800
11) Rente - bankonto		15
	23.105	23.615
	-23.105	-23.105
Indestående 31/12		510

Anlægsaktiver - sundhed	Debet	Kredit
Primo	30.000	
12) Afskrivning 30 år - åbning		1.000
	30.000	1.000
	-1.000	-1.000
Anlægsaktiver 31/12	29.000	

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

Anlægsaktiver - social	Debet	Kredit
Primo	1.000	
7) Anlægsinvestering	500	
13) Afskrivning 10 år - åbning		100
14) Afskrivning 10 år - nyinvest (6 mdr.)		25
	<u>1.500</u>	<u>125</u>
	-125	-125
Anlægsaktiver 31/12	<u>1.375</u>	

Langfristet gæld	Debet	Kredit
Primo		10.000
8) Afdrag	<u>250</u>	
	250	10.000
	-250	-250
Langfristet gæld 31/12		<u>9.750</u>

Egenkapital	Debet	Kredit
Primo	10.000	31.000
22) Akkumuleret resultat - sundhed	264	
24) Akkumuleret resultat - regional udvikling	6	
	<u>10.270</u>	<u>31.000</u>
	-10.270	-10.270
		<u>20.730</u>

Anlægsaktiver - fælles	Debet	Kredit
Primo	0	
10) Anlægsinvestering	800	
15) Afskrivning 10 år - nyinvestering		80
	<u>800</u>	<u>80</u>
	-80	-80
Anlægsaktiver 31/12	<u>720</u>	

Akkumuleret resultat hovedkonto 2	Debet	Kredit
23) Akkumuleret resultat - social		105

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

PENGESTRØMSOPGØRELSE FOR DET SOCIALE OMRÅDE

Likviditet fra driften ekskl. intern forrentning		Likviditet fra driften inkl. intern forrentning	
Årets resultat ekskl. interne renter		Årets resultat inkl. interne renter og andel af fælles udgifter	
+ Afskrivninger	171	+ Afskrivninger	105
	125	+ Intern forrentning	66
Likviditet fra driften	<u>296</u>	Likviditet fra driften	<u>296</u>
Likviditet fra investeringer		Likviditet fra investeringer	
- Køb af anlægsaktiver	<u>-500</u>	- Køb af anlægsaktiver	<u>-500</u>
Årets likviditetsvirkning	<u>-204</u>	Årets likviditetsvirkning	<u>-204</u>
Mellemregning - social- og specialundervisningsområdet - ekskl. intern forrentning		Mellemregning - social- og specialundervisningsområdet - inkl. intern forrentning	
Primo 1. januar	-1.000	Primo 1. januar	-1.000
Årets likviditetsvirkning	-204	Årets likviditetsvirkning	-204
Ultimo 31. december	<u>-1.204</u>	Forrentning af saldo	<u>-66</u>
		Ultimo 31. december	<u>-1.270</u>
Beregning af intern forrentning			
Forrentning af primo mellemregning	-60		
Forrentning af årets likviditetsvirkning (6 mdr.)	<u>-6</u>		
Intern rente på mellemregning 6% p.a.	<u>-66</u>		

I det følgende gives en redegørelse for de enkelte bogføringsposter. Redegørelsen for pengestrømsopgørelsen er udarbejdet i tilknytning til postering nr. 19:

Primo. Primo året er der anlægsaktiver på 30.000 på sundhedsområdet og 1.000 på social- og specialundervisningsområdet. Beløbene debiteres anlægsaktiverne på hovedkonto 6, Balance, og krediteres egenkapitalen. Endvidere er der primo året en langfristet gæld på 10.000, der krediteres den langfristede gæld på hovedkonto 6, Balancen, og debiteres egenkapitalen.

1. Lønudgifter - sundhed. Udgifterne på 20.000 debiteres hovedkonto 1, Sundhed, og krediteres bankkontoen på hovedkonto 6, Balancen.

2. Tilskud fra stat og kommuner - sundhed. Tilskuddet fra stat og kommuner, der dækker over bloktilskud fra staten, kommunale grundbidrag, kommunalt aktivitetsafhængige bidrag og aktivitetsbestemte tilskud fra staten, på 21.500 krediteres hovedkonto 1, Sundhed, og debiteres bankkontoen på hovedkonto 6, Balancen.

3. Takstbetalinger fra kommuner. Indtægterne på 1.300 krediteres hovedkonto 2, Social- og specialundervisning, og debiteres bankkontoen på hovedkonto 6, Balancen.

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

4. Lønudgifter - social og specialundervisning. Udgifterne på 1.000 debiteres hovedkonto 2, Social- og specialundervisning, og krediteres bankkontoen på hovedkonto 6, Balancen.

5. Lønudgifter - regional udvikling. Udgifterne på 300 debiteres hovedkonto 3, Regional udvikling, og krediteres bankkontoen på hovedkonto 6, Balancen.

6. Tilskud fra stat og kommuner - regional udvikling. Tilskuddet fra stat og kommuner, der dækker over bloktilskud fra staten og kommunale udviklingsbidrag, på 305 krediteres hovedkonto 3, Regional udvikling, og debiteres bankkontoen på hovedkonto 6, Balancen.

7. Anlægsinvestering - social og specialundervisning. Anlægsinvesteringen på 500 debiteres anlægsaktiverne på social- og specialundervisningsområdet på hovedkonto 6. Hvis der f.eks. er tale om tekniske anlæg og maskiner konteres udgiften på funktion 6.58.82, gruppering 003. Anlægsudgiften krediteres bankkontoen på hovedkonto 6, Balancen. Anlægsinvesteringen påvirker ikke driften.

8. Afdrag på langfristet gæld. Afdrag på 250 debiteres den langfristede gæld på hovedkonto 6, Balancen, og krediteres bankkontoen på hovedkonto 6, Balancen.

9. Rente - langfristet gæld. Renteudgiften på 750 debiteres hovedkonto 5, Renter mv., og krediteres bankkontoen på hovedkonto 6, Balancen.

10. Anlægsinvestering - fælles. Anlægsinvesteringen på 800 debiteres anlægsaktiverne på fællesområdet på hovedkonto 6. Anlægsudgiften krediteres bankkontoen på hovedkonto 6, Balancen. Anlægsinvesteringen påvirker ikke driften.

11. Rente - bankkonto. Renteudgiften på 15 debiteres hovedkonto 5, Renter mv., og krediteres bankkontoen på hovedkonto 6, Balancen. Ved beregningen af renteudgiften er der anvendt en rentesats på 6 pct. p.a., og det er forudsat, at ind- og udbetalingerne på bankkontoen sker løbende hen over året.

12. Afskrivninger - sundhed. Afskrivninger på 1.000 debiteres hovedkonto 1, Sundhed, og krediteres anlægsaktiverne på sundhedsområdet på hovedkonto 6. Afskrivningerne er beregnet ud fra en anlægsværdi på 30.000 primo året og en afskrivningsperiode på 30 år, f.eks. sygehuse. Det bemærkes, at balanceforskydningen påvirker driften.

13. Afskrivning - social og specialundervisning. Afskrivninger på 100 debiteres hovedkonto 2, Social og specialundervisning, og krediteres anlægsaktiverne på social- og specialundervisningsområdet på hovedkonto 6. Afskrivningerne er beregnet ud fra en anlægsværdi på 1.000 primo året og en afskrivningsperiode på 10 år, f.eks. maskiner og værksteder. Det bemærkes, at balanceforskydningen påvirker driften.

14. Afskrivning - nyinvestering. Afskrivninger på 25 debiteres hovedkonto 2, Social og specialundervisning, og krediteres anlægsaktiverne på social- og specialundervisningsområdet på hovedkonto 6. Der er tale om afskrivninger på nyinvesteringen på 500, jf. postering nr. 7. Det er forudsat, at investeringen tages i brug midt i året og, at der skal anvendes en afskrivningsperiode på 10 år. Der registreres derfor kun afskrivningerne svarende til et ½ år. Det bemærkes, at balanceforskydningen påvirker driften.

Dato: Juli 2008

Ikrafttrædelsesår: Budget 2009

15. Afskrivning - nyinvestering. Afskrivninger på 80 debiteres hovedkonto 4, Fælles for mål og administration, og krediteres anlægsaktiverne på fællesområdet på hovedkonto 6. Der er tale om afskrivninger på nyinvesteringen på 800, jf. postering nr. 11. Det er forudsat, at investeringen tages i brug primo året og, at der skal anvendes en afskrivningsperiode på 10 år. Det bemærkes, at balanceforskydningen påvirker driften.

16. Fordeles til sundhed. Driftsresultatet for hovedkonto 4, Fælles formål og administration, fordeles på hovedkonto 1, 2 og 3. Fordelingsnøglen fastsættes af regionerne under hensyntagen til de 3 aktivitetsområders belastning af fællesområdet. Fordelingsnøglen skal fremgå af budget og regnskab. I dette eksempel er anvendt bruttoomkostningerne som fordelingsnøgle. Af de samlede omkostninger på hovedkonto 4 på 80 overføres 75 til hovedkonto 1.

Fordelingen af omkostningsbaserede poster fra hovedkonto 4 til hovedkonto 1 - i dette fælde afskrivninger - skal ske ved brug af hovedart 0.

17. Fordeles til social. Driftsresultatet for hovedkonto 4, Fælles formål og administration, fordeles på hovedkonto 1, 2 og 3. Fordelingsnøglen fastsættes af regionerne under hensyntagen til de 3 aktivitetsområders belastning af fællesområdet. Fordelingsnøglen skal fremgå af budget og regnskab. I dette eksempel er anvendt bruttoomkostningerne som fordelingsnøgle. Af de samlede omkostninger på hovedkonto 4 på 80 overføres 4 til hovedkonto 2.

Fordelingen af omkostningsbaserede poster fra hovedkonto 4 til hovedkonto 2 - i dette fælde afskrivninger - skal ske ved brug af udgiftshovedarten 9. Såfremt der anvendes den omkostningsbaserede hovedart 0 vil social- og specialundervisningsområdets likviditetsmæssige mellemværende i pengestrømsopgørelsen blive nedskrevet uretmæssigt. I det konkrete eksempel, vil en andel af afskrivningen på investeringen under hovedkonto 4 skulle indregnes i taksten på hovedkonto 2, men likviditetstilførelsen heraf skal henregnes til regionen - og ikke hovedkonto 2 - med henblik på at kunne reinvestere på hovedkonto 4.

18. Fordeles til regional udvikling. Driftsresultatet for hovedkonto 4, Fælles formål og administration, fordeles på hovedkonto 1, 2 og 3. Fordelingsnøglen fastsættes af regionerne under hensyntagen til de 3 aktivitetsområders belastning af fællesområdet. Fordelingsnøglen skal fremgå af budget og regnskab. I dette eksempel er anvendt bruttoomkostningerne som fordelingsnøgle. Af de samlede omkostninger på hovedkonto 4 på 80 overføres 1 til hovedkonto 3.

Fordelingen af omkostningsbaserede poster fra hovedkonto 4 til hovedkonto 1 - i dette fælde afskrivninger - skal ske ved brug af hovedart 0.

19. Intern forrentning - social og specialundervisning. Intern forrentning på 66 debiteres hovedkonto 2, social og specialundervisning, og krediteres hovedkonto 5, Renter mv. Den interne forrentning på social- og specialundervisningsområdet beregnes ud fra pengestrømsopgørelsen. Primo året er der et likviditetsmæssigt mellemværende i forhold til regionen på 1.000. Hvis eksemplet vedrører regnskab 2007 er det udtryk for værdien af de aktiver, der er stillet til rådighed for området ved opstarten af regionen. Hvis eksemplet vedrører et senere regnskabsår, er der tale om det likviditetsmæssige mellemværende primo året, der svarer til værdien ultimo det foregående år. Mellemværendet primo året er forudsat forrentet med en rentesatssats på 6 pct. p.a. svarende til en forrentning på 60.

Dato: December 2008

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2008

Herudover er der likviditetsvirkninger på -204 som følge af drifts- og investeringsaktiviteten på området i løbet af året, dvs. social- og specialundervisningsområdet låner likviditet af regionen. Det forudsættes, at ind- og udbetalinger falder løbende henover året, og at rentesatsen er 6 pct. p.a. Forrentningen af drifts- og investeringsaktiviteten i løbet af året er derfor 6.

Det samlede likviditetsmæssige mellemværende er ved udgangen af året -1.270.

20. Nettorenteudgifter fordeles til sundhed. Nettorenteudgifter på 689 krediteres hovedkonto 5, Renter mv., og debiteres hovedkonto 1, Sundhed. Udgangspunktet er, at nettosaldoen på hovedkonto 5 både i budget og regnskab skal fordeles på hovedkonto 1 og 3 og finansieres af indtægterne på disse konti. Fordelingen mellem hovedkonto 1 og 3 sker under hensyntagen til de 2 aktivitetsområders bidrag til nettorenteudgifterne, f.eks. bruttoomkostningerne. Fordelingsnøglen skal fremgå af budget og regnskab. Der sker ingen fordeling til hovedkonto 2, da denne belastes med intern forrentning, jf. pkt. 14.

21. Nettorenteudgifter fordeles til regional udvikling. Nettorenteudgifter på 10 krediteres hovedkonto 5, Renter mv., og debiteres hovedkonto 3, Regional udvikling. Udgangspunktet er, at nettosaldoen på hovedkonto 5 både i budget og regnskab skal fordeles på hovedkonto 1 og 3 og finansieres af indtægterne på disse konti. Fordelingen mellem hovedkonto 1 og 3 sker under hensyntagen til de 2 aktivitetsområders bidrag til nettorenteudgifterne, f.eks. bruttoomkostningerne. Fordelingsnøglen skal fremgå af budget og regnskab. Der sker ingen fordeling til hovedkonto 2, da denne belastes med intern forrentning, jf. pkt. 14.

22. Driftsresultat - sundhed. Ved afslutningen af årsregnskabet overføres underskuddet på sundhedsområdet på 264 til hovedkonto 6, Balancen, ved at debitere egenkapitalen. Der er under egenkapitalen i den autoriserede kontoplan oprettet en særlig funktion 6.75.96, Akkumuleret overskud for sundhedsområdet, til formålet. Det er i eksemplet forudsat, at der ikke er over- eller underskud fra tidligere år.

23. Driftsresultat - social og specialundervisning. Ved afslutningen af årsregnskabet overføres overskuddet inkl. intern forrentning på social og specialundervisningsområdet på 105 til hovedkonto 6, Balancen, ved at kreditere det akkumulerede resultat vedrørende hovedkonto 2. Det akkumulerede resultat vedr. hovedkonto 2 registreres ikke ligesom de tilsvarende resultater vedrørende sundhed og regional udvikling på egenkapitalen, da social- og specialundervisningsområdet skal hvile-i-sig-selv i forhold til kommunerne. Det akkumulerede resultat på social- og specialundervisningsområdet kan både være et tilgodehavende eller en gæld. Det er i eksemplet forudsat, at der ikke er over- eller underskud fra tidligere år.

24. Driftsresultat - regional udvikling. Ved afslutningen af årsregnskabet overføres underskuddet på det regionale udviklingsområde på 6 til hovedkonto 6, Balancen, ved at kreditere egenkapitalen. Der er under egenkapitalen i den autoriserede kontoplan oprettet en særlig funktion 6.75.98, Akkumuleret overskud for det regionale udviklingsområde, til formålet. Det er i eksemplet forudsat, at der ikke er over- eller underskud fra tidligere år.

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

9.3 Vejledning om omkostningskalkulationer

9.3.1 Indledning

Gennem de senere år har udviklingen i den kommunale sektor sat større fokus på tilrettelæggelsen af kommunernes virksomhed, herunder for produktionsformer og -metoder i forbindelse med tilvejebringelsen af den kommunale service. Med iværksættelsen af regeringens initiativer i forbindelse med frit-valg, servicestrategier og udfordringsretten er der sat yderligere fokus på opgørelsen af omkostninger forbundet med den kommunale serviceproduktion.

Denne vejledning har til hensigt - i tilknytning til de autoriserede regler for udarbejdelsen af kommunale budgetter og regnskaber - at tilvejebringe et generelt grundlag for kommunernes og amtskommunernes udarbejdelse af omkostningskalkulationer. Vejledningen er således udarbejdet med henblik på at bidrage med praktiske anvisninger til udarbejdelsen af omkostningskalkulationer, herunder i forbindelse med opgørelsen af omkostninger jf. lov om udfordringsret, lov om kommuners og amtskommuners udførelse af opgaver for andre offentlige myndigheder samt lov om frit valg af personlig og praktisk hjælp m.v. Det skal i den forbindelse bemærkes, at der er tale om en generel vejledning, der knytter sig til beregningen af omkostninger. For særlige krav om regnskabsmæssige redegørelser, efterkalkulationer m.v. i forbindelse med lovpligtige omkostningskalkulationer henvises til den specifikke lovgivning herom¹.

Der er iværksat en række initiativer med henblik på indførelsen af omkostningsregistrering i Budget- og regnskabssystem for kommuner og amtskommuner. Der er således med oprettelsen af hovedart 0 indarbejdet faciliteter i budget- og regnskabssystemet til registrering af afskrivninger, lagerforskydninger samt øvrige beregnede og overførte udgifter og indtægter, som følge af kommuneaftalerne for 2003, og de aftaler, der er indgået i forlængelse heraf, er omkostningsregistreringen og anvendelsen af hovedart 0 foruden forsyningsområdet obligatorisk på ældre- og sygehusområdet fra regnskab 2004. Det følger endvidere af kommuneaftalen for 2003, at der fra 1. januar 2004 etableres en statusbalance for materielle aktiver - herved tilvejebringes grundlaget for opgørelsen af afskrivninger på materielle aktiver.

De autoriserede regler i budget- og regnskabssystemet udgør et væsentligt grundlag for udarbejdelsen af omkostningskalkulationer - f.eks. vil grundlæggende omkostninger som udgifter til lønninger, varekøb m.v. typisk indgå i omkostningskalkulationen. Fra

---

¹ Der kan i den forbindelse peges på eksempelvis Socialministeriets regler for omkostningskalkulationer i henhold til lov om frit valg af personlig og praktisk hjælp, som trådte i kraft 1. januar 2003.

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

regnskab 2004 kan der endvidere opgøres afskrivninger på bygninger, maskiner m.v. jf. kapitel 8 om indregning og måling af materielle og immaterielle aktiver. De autoriserede regler i budget- og regnskabssystemet giver imidlertid ikke i sig selv tilstrækkelige oplysninger til brug for beregning af konkrete omkostninger og takster/priser for specifikke kommunale ydelser. Der vil således i tilknytning til det autoriserede budget- og regnskabssystem være behov for en række yderligere elementer til brug for udarbejdelsen af omkostningskalkulationer.

Det skyldes for det første, at kontoplanen ikke nødvendigvis er opdelt entydigt på de områder, hvor udarbejdelsen af omkostningskalkulationer kan vise sig nødvendige, jf. f.eks. lov om udfordringsret. Det må således forventes, at der i en række tilfælde ønskes udarbejdet omkostningskalkulationer alene for en andel af en aktivitet, der er afgrænset til én samlet funktion/gruppering i kontoplanen - f.eks. ved opgørelsen af omkostningerne ved specifikke aktiviteter i integrerede institutioner. Modsat kan der ligeledes forventes at opstå situationer, hvor der ønskes opgjort omkostningerne ved en aktivitet, hvortil der kan henføres omkostninger fra flere forskellige funktioner/grupperinger - f.eks. ved indregning af omkostninger vedrørende diverse hjælpe-/servicefunktioner.

For det andet skyldes det, at udgifterne til samtlige de ressourcer, der indgår i produktionen, ikke nødvendigvis vil fremgå af det autoriserede budget/regnskab. Dette gælder eksempelvis omkostninger til forrentning af bunden kapital knyttet til produktionen af de kommunale aktiviteter.

Det skal bemærkes, at denne vejledning bygger på princippet om opgørelse af de langsigtede gennemsnitsomkostninger. På den baggrund tages der hensyn til, at der i kalkulationen skal indgå samtlige omkostninger, herunder til såvel variable som faste omkostninger forbundet med produktionen af de kommunale ydelser. Vejledningen kan derfor ikke umiddelbart danne grundlag for opgørelsen af marginalomkostningerne ved en given aktivitet (dvs. hvad det koster at producere en yderligere enhed af den pågældende ydelse). Det skal dog bemærkes, at der i vejledningen er beskrevet muligheden for opgørelsen af følgeomkostninger forbundet ved eksempelvis anvendelsen af eksterne leverandører - følgeomkostninger tager højde for, at ikke nødvendigvis alle omkostninger forbundet med en given aktivitet umiddelbart falder bort ved overgang til anvendelsen af eksterne leverandører² For så vidt angår opgørelsen af omkostninger, kan det endvidere bemærkes, at det i Finansministeriets Økonomi-Administrative Vejledning vedrørende prisfastsættelse og omkostningskalkulation for staten ligeledes henvises til princippet om opgørelse af de langsigtede gennemsnitsomkostninger.

---

² Det skal i denne forbindelse understreges, at opgørelsen af omkostninger i henhold til lov om frit valg af leverandører af personlig og praktisk bistand samt lov om udførelse af opgaver for andre offentlig myndigheder bygger på princippet om opgørelsen af de langsigtede gennemsnitsomkostninger.

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

9.3.2 Afgrænsning af omkostningskalkulation

Forinden en omkostningskalkulation påbegyndes skal det afgrænses, for hvilken aktivitet omkostningerne ønskes opgjort. Det må således afklares, om omkostningerne skal opgøres for en særlig enhed, for en specifik ydelse, en mere generel type af ydelser m.v.

Det må således i det konkrete tilfælde afgøres, om der eksempelvis ønskes opgjort omkostninger afgrænset til selve driften af en institution. I så fald er det tilstrækkeligt alene at opgøre selve institutionens omkostninger. Ønskes der derimod en opgørelse af de samlede omkostninger for en given ydelse, f.eks. pasning af vuggestuebørn, skal der tages højde for en række fællesomkostninger knyttet til ydelsen. Det gælder eksempelvis omkostninger til den centrale administration. Såfremt omkostningskalkulationen skal benyttes i forbindelse med overvejelser om udlicitering, kan det i nogle tilfælde være relevant at tage højde for eventuelle følgeomkostninger forbundet med anvendelsen af ekstern leverandør.

Det er således afgørende, at omkostningskalkulationen afgrænses til det formål kalkulationen er tiltænkt. Det er væsentligt at foretage en sådan afgrænsning med henblik på at kunne henføre samtlige relevante omkostninger til den aktivitet, for hvilke omkostningerne ønskes opgjort.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at der ved opgørelsen af omkostninger ved en given serviceproduktion som hovedregel ikke indregnes omkostninger forbundet med politisk virksomhed, myndighedsopgaver m.v., med mindre kalkulationen i sig selv har til formål at opgøre omkostningerne herved.

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

9.3.3 Begrebsafklaring

De *udgifter*, der i det enkelte år optræder i budgettet/regnskabet, vedrører typisk lønninger, køb af varer og tjenester m.v. Udgifterne hertil kan dække over køb af ydelser og produkter, der forbruges fuldt ud i det enkelte år. Udgifterne kan imidlertid også dække køb af ydelser og produkter, der bruges over en årrække, eksempelvis bygninger og maskiner. Udgifterne kan således svinge fra år til år og vil ikke nødvendigvis afspejle det enkelte års egentlige ressourceforbrug ved tilvejebringelsen af kommunale ydelser. Med andre ord svarer udgifterne til periodens anskaffelser af ressourcer.

Omkostningerne afspejler derimod værdien af de ressourcer, der forbruges under produktionen af kommunale ydelser. Omkostningerne i en given periode er således ikke nødvendigvis sammenfaldende med de udgifter, der er knyttet til den tilsvarende periode. Omkostningskalkulationen for et givent produkt foretages på baggrund af de omkostninger, der er forbundet med ressourceforbruget ved produktionen af produktet.

Ved omkostningskalkulationen skal man således være særlig opmærksom på, at der er forskel på omkostninger og udgifter i det enkelte år. Der kan derfor ikke nødvendigvis alene ud fra de tal, der figurerer i årets budget/regnskab udarbejdes en omkostningskalkule for en specifik opgave. Det skal derudover bemærkes, at de samlede omkostninger udgør en beregnet og ikke en direkte konstaterbar størrelse. Omkostningsberegningen kan således indeholde en række kalkulatoriske poster, der ikke på noget tidspunkt figurerer i kommunernes budgetter/regnskaber.

9.3.4 Indholdet af omkostningskalkulationen

I omkostningskalkulen medregnes alle omkostninger for den nærmere afgrænsede aktivitet. En række omkostninger kan umiddelbart henføres til produktionen af den pågældende aktivitet - f.eks. løn, materialer m.v. Der kan imidlertid være behov for at indregne omkostninger, der ikke direkte knytter sig til produktionen af den pågældende aktivitet. Det kan være omkostninger, der i budgettet er opført under kommunens centralforvaltning - f.eks. til lønadministration - samt omkostninger til forrentning og afskrivning af kapital. Derudover kan der - afhængig af afgrænsning og formål med omkostningskalkulationen - være behov for at opgøre eventuelle følgeomkostninger forbundet ved en aktivitet. For opgørelsen af følgeomkostninger henvises til afsnit 9.6.

Omkostninger, der er forbundet med en given ydelse, kan som udgangspunkt opdeles i følgende to kategorier:

- Direkte omkostninger
- Indirekte omkostninger

Det skal bemærkes, at der ikke er nogen entydig afgrænsning mellem direkte og indirekte omkostninger. Den samme omkostning kan f.eks. i nogle kommuner figurere som en direkte omkostning, mens den i andre kommuner kan være en indirekte omkostning - alt afhængig af, hvordan den enkelte kommune har indrettet sin virksomhed. Såfremt den pågældende aktivitet er organiseret med en selvstændig administration vil omkostningerne hertil indgå i kalkulationen som direkte omkostninger. Er der derimod tale om en fælles administration, hvor den pågældende aktivitet administreres af en enhed, der administrerer flere aktiviteter, vil omkostningerne til administration indgå som indirekte omkostninger.

9.3.4.1 Direkte omkostninger

De omkostninger, der kan relateres direkte til en given aktivitet, kaldes direkte omkostninger. For de direkte omkostninger gælder typisk, at der er et tidsmæssigt sammenfald mellem de udgifter, der direkte kan henføres til aktiviteten og den tilsvarende omkostning. Dette gælder typisk for f.eks. løn og tjenesteydelser.

Nogle anskaffelser forbruges imidlertid ikke altid samtidig med, at udgiften dertil afholdes. Omkostninger hertil fremgår således ikke af årets budget. Dette kan gælde ved f.eks. køb af materialer, der lægges på lager. Det er afgørende, at alene omkostningerne til de forbrugte ressourcer, der direkte indgår i produktionen, indregnes som en direkte omkostning.

Eksempler på direkte omkostninger er

- løn (samtlige lønandele, herunder pensionsbidrag og feriepenge)
- overarbejde/merarbejde
- tjenesterejser og befordring
- køb af materialer og specielt anskaffet apparatur (apparatur der forbruges over mere end ét år og som er lig med eller overstiger bagatelgrænsen på 100.000 kr. eller den af kommunen fastsatte bagatelgrænse i intervallet 50.000 - 100.000 kr., jf. kapitel 8, indregnes som kapitalomkostning)
- fremmede tjenesteydelser
- reparation- og vedligeholdelsesudgifter
- husleje
- el, varme, vand
- forsikringer

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

9.3.4.2 Indirekte omkostninger

De indirekte omkostninger er omkostninger, der ikke direkte kan henføres til den pågældende aktivitet. De indirekte omkostninger består af en række forskellige typer af omkostninger. For det første indgår en række indirekte omkostninger, som optræder som en udgift et andet sted i kommunens budget - her er typisk tale om fællesudgifter til eksempelvis lokaler, administration m.v. Derudover skal der tages højde for en række omkostninger, der ikke nødvendigvis fremgår af årets budget - f.eks. omkostninger til afskrivninger på bygninger. Endelig skal der indregnes omkostninger, der i det hele taget ikke fremgår af budgettet - f.eks. forrentning af drifts- og anlægskapital.

Det skal derudover bemærkes, at der ved opgørelse af de indirekte omkostninger endvidere skal tages højde for eventuelle følgeomkostninger forbundet med en given aktivitet - f.eks. lediggjorte bygninger, der forventes ubenyttede i en periode samt ventepenge til tjenestemænd. For opgørelsen af følgeomkostninger henvises til afsnit 9.6

Eksempler på indirekte omkostninger er følgende:

- lokaleudgifter (husleje, varme, vand, el, rengøring, vedligeholdelse m.v.)
- kontorudgifter (telefon, porto, kontorartikler m.v)
- indirekte lønomkostninger (kantinetilskud, efteruddannelse)
- edb-udgifter
- udgifter til ledelse, administration m.v.
- forsikringer
- udviklingsomkostninger
- beregnede tjenestemandspensioner
- beregnede omkostninger til lovpligtige forsikringer
- beregnede skadesomkostninger (selvforsikring)
- forrentning af driftskapital
- forrentning af anlægskapital
- afskrivning af anlægsaktiver

På grund af de indirekte omkostningers ofte udelelige karakter, må de typisk fordeles efter en fordelingsnøgle. Det væsentlige ved valget af fordelingsnøgler er, at der opnås en realistisk opgørelse af de omkostninger, der medgår ved produktionen af den pågældende aktivitet, f.eks. ved opgørelsen af tidsforbrug. En anden fordelingsnøgle er lønandele, hvor den enkelte aktivitets andel af fællesudgifter fastsættes ud fra, hvor stor en andel lønudgiften til aktiviteten udgør i forhold til områdets samlede lønudgift. Alternativt kan f.eks. antal ansatte, areal eller lokaleudgifter anvendes som fordelingsnøgle.

9.3.4.3 Den tidsmæssige placering af udgifter

Den tidsmæssige placering af udgifter set i forhold til forbruget af produktionsfaktorer kan opdeles på følgende måde:

- udgifter, som afholdes i ét år, og hvor forbruget sker i samme år - f.eks. løn og vareindkøb
- udgifter, som afholdes i ét år, men hvor forbruget sker i et tidligere år eller i et senere år - f.eks. materialer indkøbt til lager, som først forbruges i et senere år, opførelse og anskaffelse af bygninger samt tjenestemandspensioner.

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

Som det fremgår, vil der i nogle tilfælde være forskel på den tidsmæssige placering af omkostninger og udgifter. Det skyldes som tidligere nævnt, at hele ressourceforbruget ved produktionen af en given aktivitet ikke nødvendigvis finder sted det år, hvor udgiften afholdes.

Det skal derudover bemærkes, at der i omkostningskalkulationen bør tages højde for en række omkostninger, der ikke på noget tidspunkt indgår i kommunens budget/regnskab. Det gælder eksempelvis omkostninger til forrentning af bunden kapital samt omkostninger for selv-forsikrede kommuner svarende til, hvad kommunen skulle have betalt i præmie, såfremt den var forsikret - eksempelvis igennem en intern forsikringsordning. De omkostningsbegreber, der indgår i den samlede omkostningskalkulation, kan således opgøres som følgende:

Direkte omkostninger, der er en udgift i kommunens budget i samme år
+ Direkte omkostninger, der er en udgift i kommunens budget i et andet år
+ Indirekte omkostninger, der er en udgift i kommunens budget samme år
+ Indirekte omkostninger, der er en udgift i kommunens budget i et andet år
+ Indirekte omkostninger, der ikke figurer i kommunens budget
= Samlede omkostninger

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

9.3.5 Omkostninger knyttet til kapitalapparatet

Omkostninger knyttet til kapitalapparatet omfatter omkostninger til afskrivning af anlægsaktiver (maskiner, bygninger m.v.) samt til forrentning af drifts- og anlægskapital. Omkostninger hertil indgår i omkostningskalkulationen på lige fod med øvrige omkostninger, men behandles særskilt her på grund af de særlige forhold, der gør sig gældende for kalkulationen af sådanne omkostninger.

9.3.5.1. Afskrivning af anlægskapital

I omkostningskalkulationen indregnes omkostninger til afskrivning af anlægskapital. Man skal her være opmærksom på, at de aktiver, der skal afskrives kan optræde i både drifts- og anlægsbudgettet/-regnskabet. Anskaffes der f.eks. edb-udstyr over driftsbudgettet, skal omkostninger i forbindelse hermed indgå i kalkulen. Fra 1. januar 2004 skal der - bl.a. med udgangspunkt i anlægskartoteket, jf. kapitel 8 - udarbejdes en samlet statusbalance omfattende såvel finansielle som materielle aktiver. Det vil fra 2004 fremgå heraf, hvilke aktiver der afskrives.

Beregning af afskrivninger foretages efter den lineære metode, hvor der afskrives lige meget hvert år, jf. kapitel 8. Afskrivningsprocentens størrelse fastlægges ud fra de enkelte aktivers forventede levetid/brugstid. Levetiden skal svare til den periode, hvori anlægget under hensyntagen til dets karakter og udgifterne til reparation og vedligeholdelse skønnes at blive anvendt i produktionen. Der kan arbejdes med fysisk eller økonomisk levetid.

Den fysiske levetid bestemmes både af slitage og mere aktivitetsuafhængige faktorer som vind og vejr. Den økonomiske levetid bestemmes af f.eks. teknisk forældelse (ny teknologi, nye produktionsmetoder m.v.). Er den økonomiske levetid kortere end den fysiske, bør den økonomiske levetid bruges som udgangspunkt for beregningerne. Det skal derudover bemærkes, at der ved beregning af afskrivninger skal tages højde for eventuelle scrapværdier.

For en uddybende beskrivelse af de generelle regler for opgørelsen af afskrivninger m.v. henvises til kapitel 8.

9.3.5.2. Forrentning af driftskapital

I omkostningskalkulen indregnes omkostninger til forrentning af driftskapital, såfremt der er tale om en aktivitet, hvortil der knytter sig væsentlige omkostninger til likviditetsmæssige udlæg i forbindelse med opgavens udførelse. Forrentning af driftskapital skal modsvare de omkostninger, der er ved likviditetsmæssig udlægning i forbindelse med produktionen.

Hvis betalingen af aktiviteten sker løbende - f.eks. løn der afregnes løbende samt ved a conto fakturering - vil man i kalkulationen kunne se bort fra forrentning af driftskapital. Tilsvarende gælder, hvis produktionstiden og kreditten er meget kort.

Er der derimod tale om en længere produktionsperiode, hvor betalingen af produktet først sker ved leveringen, eventuelt med kredittid, kan det være nødvendigt at indregne en forrentning af driftskapitalen i kalkulationen.

Markedsrenten vil være den relevante rentefod ved disse beregninger. Da der er tale om forrentning af driftskapital benyttes som udgangspunkt en aktuel/kort rentesats.

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

9.3.5.3. Forrentning af anlægskapital

I omkostningskalkulen medtages omkostninger til forrentning af anlægskapital. Beregningen foretages som udgangspunkt på grundlag af aktivernes restværdi. Restværdien udregnes som anskaffelsesværdi fratrukket tidligere års beregnede afskrivninger, jf. i øvrigt kapitel 8.

Ved beregningen af omkostningerne til forrentning af anlægskapitalen medtages alle større anlægsaktiver - uanset om disse optræder på drifts- eller anlægsbudgettet. Anskaffes der f.eks. edb-udstyr over driftsbudgettet, inddrages de hertil knyttede omkostninger til forrentning i beregningen. Fra 1. januar 2004 skal der - bl.a. med udgangspunkt i det obligatoriske anlægskartotek, jf. kapitel 8 - udarbejdes en samlet statusbalance omfattende såvel finansielle som fysiske aktiver. Fra 2004 foretages forrentningen på baggrund af registreringerne i anlægskartoteket.

Fastsættelsen af den rentefod, der anvendes ved kalkulation af forrentningen af aktivets værdi, skal ske ud fra det enkelte anlægsaktives karakter.

Er der tale om aktiver med en lang levetid, anvendes en forrentningsprocent, der er udtryk for den gennemsnitlige rente set over en længere periode. Her kan eksempelvis tages udgangspunkt i den effektive gennemsnitlige 10-årige statsobligation som opgjort af Danmarks Nationalbank. For aktiver med en kortere levetid, kan en kortere rentesats benyttes.

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

9.3.6 Følgeomkostninger

Følgeomkostninger opgøres på lige fod med øvrige omkostninger. Om der i omkostningskalkulationen bør tages højde for følgeomkostninger afhænger imidlertid af formålet med kalkulationen.

Såfremt en opgave tænkes udført af en ekstern leverandør, kan der være nogle omkostninger, der ikke falder bort, selvom opgaven ikke længere udføres i eget regi. Ved overvejelse om anvendelsen af ekstern leverandør kan der således tages højde for de følgeomkostninger, der er forbundet ved ekstern opgaveudførelse.

Som eksempel på følgeomkostninger, der ikke umiddelbart falder bort ved anvendelsen af eksterne leverandører, kan nævnes

- huslejudgifter for lokaler, der først kan opsiges efter igangsætning af en ny periode
- lediggjorte kommunale bygninger, der forventes ubenyttede i en periode
- leje af maskiner, der først kan opsiges efter igangsætning af en ny periode
- lediggjorte maskiner, som vil være helt eller delvist ubenyttede i en periode
- omskoling af personale
- ventepenge til tjenestemænd (rådighedsløn)
- andele af fællesfunktioner, der først kan tilpasses efter en periode

Der kan desuden være tilfælde, hvor der vil opstå nye omkostninger for kommunen, hvis den ikke længere udfører opgaven selv, men i stedet får opgaven udført af en ekstern leverandør. Som eksempel herpå kan nævnes meromkostninger til tilsyn og kontrol med den eksterne leverandør.

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

9.3.7 Moms

Spørgsmålet vedrørende indregning af moms skal behandles forskelligt afhængig af kalkulationens formål.

Her skelnes der mellem kalkulation af tilbud til udførelse af opgave for en anden offentlig myndighed og kalkulation af en pris til brug for sammenligning med en privat leverandør.

Endvidere skelnes der mellem, om kalkulationen af tilbud til udførelse af opgave for en anden offentlig myndighed vedrører virksomhed, der er omfattet af loven om merværdiafgift eller ej.

Er kalkulationen udarbejdet med henblik på at afgive tilbud til udførelse af opgave for anden offentlig myndighed vedrørende virksomhed omfattet af merværdiafgiftsloven, skal kommunens eller amtskommunens omkostninger beregnes eksklusiv moms i selve omkostningskalkulen - dvs. at udgifter til f.eks. råvarer skal indgå i kalkulen eksklusiv moms. Til gengæld skal der lægges moms på den pris (den samlede omkostningskalkule), som kommunen eller amtskommunen tilbyder at udføre den pågældende opgave for. Proceduren svarer til den gældende ordning for f.eks. kommunale forsyningsvirksomheder.

Hvis der derimod er tale om afgivelse af et tilbud på en opgave, der er fritaget for merværdiafgift, jf. merværdiafgiftsloven, skal kommunens eller amtskommunens momsudgifter medregnes i omkostningskalkulen - uanset at momsudgiften rent faktisk refunderes via den mellemkommunale momsudligningsordning. Derimod skal der ikke ved afgivelse af tilbud på udførelse af sådanne opgaver tillægges moms til tilbudsprisen.

Har omkostningskalkulationen til formål, at sammenligne prisen med tilbuddet fra en privat leverandør, skal der i kalkulen ses bort fra momsudgifter. Der skal således ses bort fra købsmoms - dvs. den moms, som kommunerne betaler ved køb af varer og tjenesteydelser, der ikke indgår i en momsregistreret virksomhed i kommunen - der refunderes i medfør af den kommunale momsudligningsordning. Der skal derudover ses bort fra registreret moms - dvs. afregning af moms med toldvæsenet, som finder sted i forbindelse med momsregistreret virksomhed i kommunerne - der modregnes som indgående moms i et momsregnskab i relation til Told- og Skattestyrelsen.

For nærmere beskrivelse af moms henvises i øvrigt til kapitel 2.6.

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

9.3.8 Hjælpekema til brug for omkostningsberegning

Nedenfor er angivet et skema, som kan benyttes ved opgørelsen af omkostninger knyttet til en given aktivitet. Det skal bemærkes, at skemaet alene er udarbejdet som et redskab til brug for omkostningsberegningerne - der er således ikke noget krav om anvendelse af skemaet. Det skal i den forbindelse bemærkes, at skemaet ikke nødvendigvis omfatter samtlige de omkostninger, som er relevante i de konkrete tilfælde, men skal ses som en generel hjælp for udarbejdelsen af omkostningskalkulationer.

Hjælpekema til brug for omkostningskalkulationer

Direkte omkostninger	I årets bud- get/regnskab	I andet bud- get- /regnskabsår	I alt
Omkostninger, der jf. kommunens bud- getter og regnskaber kan henføres direkte til den pågældende opgave			
Lønninger ^(*)			
Befordring			
Materialer			
Specielt anskaffet apparatur og maski- nel ^(**)			
Tjenesteydelser			
Reparation- og vedligeholdelsesudgifter			
Husleje ^(***)			
El			
Varme			
Vand			
Forsikringer ^(****)			
Øvrige direkte omkostninger			
Samlede direkte omkostninger			

(*) Skal indeholde samtlige lønbidrag herunder direkte løn, feriepenge, søgne-/helligdagsbetaling, pensionsbidrag og -forpligtelser (herunder forpligtelser til tjenestemandspensioner), sygedagpenge, ATP, arbejdsmiljøafgift, ansvarsforsikring, overarbejde m.v.

(**) Her medtages alene omkostninger til apparatur og maskinel, der straksafskrives i regnska-
bet. Omkostninger til apparatur og maskinel, der er optages i anlægskartoteket indregnes i
afsnittet vedrørende omkostninger knyttet til kapitalapparatet.

(***) Her indregnes husleje, ejendomsskatter, ejendomsforsikringer m.v. Hvor bygnin-
gerne ejes af kommunen, indgår omkostninger til bygningerne under afsnittet ved-
rørende omkostninger knyttet til kapitalapparatet.

(****) Her indregnes omkostninger til såvel forsikringspræmier som omkostninger for
selv-forsikrede kommuner svarende til præmien, hvis kommunen var forsikret.

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

Indirekte omkostninger	I årets bud- get/regnskab	I andet budget- /regnskabsår	Uden for bud- gettet/ regnskabet	I alt
Andel af fællesudgifter for enheden hvorunder opgaven udføres^(*)				
Samlede omkostninger ^(**) (a)				
Samlede timeforbrug/antal medarbejde- re/lønsum/andet ^(***) (b)				
Antal timer/medarbejdere/lønsum/ andet ^(***) som indgår i produ- ktionen af den pågældende opgave (c)				
Samlet andel af fællesudgif- ter for enheden hvorunder opgaven udføres ((a/b)*c)				
Andel af fællesudgifter uden for enheden hvorunder opga- ven udføres^(*)				
Samlede omkostninger ^(**) (a)				
Samlede timeforbrug/antal medarbejde- re/lønsum/andet ^(***) (b)				
Antal timer/medarbejdere/ lønsum/andet ^(***) som indgår i produktionen af den pågæl- dende opgave (c)				
Samlet andel af fællesudgif- ter for enheden hvorunder opgaven udføres ((a/b)*c)				

Dato: 19. oktober 2007

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2007

Omkostninger knyttet til kapitalapparatet^(***)				
Afskrivninger på bygninger, maskiner, inventar m.v., for enheden hvorunder opgaven udføres				
Forrentning af anlægskapital bygninger, maskiner, inventar m.v., for enheden hvorunder opgaven udføres				
Forrentning af driftskapital, for enheden hvorunder opgaven udføres				
Afskrivninger på bygninger, maskiner, inventar m.v., der delvist indgår i produktionen af opgaven				
Forrentning af anlægskapital bygninger, maskiner, inventar m.v., der delvist indgår i produktionen af opgaven				
Forrentning af driftskapital, der delvist indgår i produktionen af opgaven				
Samlede omkostninger knyttet til kapitalapparatet				
Samlede indirekte omkostninger				

(*) Beregningen kan opdeles på forskellige typer fællesudgifter - f.eks. på henholdsvis lønomkostninger, lokaler og maskiner - såfremt brugen heraf forholdsmæssigt varierer meget

(**) Løn (samtlige lønandele, herunder pensionsbidrag), overarbejde/merarbejde, tjenesterejser og befordring, køb af materialer og specielt anskaffet apparatur, fremmede tjenesteydelser, reparation- og vedligeholdelsesudgifter, husleje, el, varme, vand, forsikringer, kontorudgifter (telefon, porto, kontorartikler m.v.), indirekte lønomkostninger (kantinetilskud, efteruddannelse), edb-udgifter, udgifter til ledelse, administration m.v., revision, forsikringer, udviklingsomkostninger, beregnede omkostninger til lovpligtige forsikringer og tjenestemandspensioner, beregnede skadesomkostninger (selvforsikring) samt diverse følgeomkostninger som huslejeudgifter for lokaler, der først kan opsiges efter igangsætning af en ny periode, lediggjorte kommunale bygninger, der forventes ubenyttede i en periode, ventepenge til tjenestemænd (rådighedsløn) samt kontrol og tilsyn med ekstern leverandør.
Omkostninger knyttet til kapitalapparatet indgår ikke her, men derimod i afsnittet vedrørende omkostninger knyttet til kapitalapparatet.

(***) Andre fordelingsnøgler kan benyttes

(****) Der skal indregnes omkostninger til kapitalapparat til bygninger, inventar m.v. der er såvel direkte som indirekte knyttet til produktionen af opgaven.

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

9.3.9 Eksempel på beregning af omkostninger

I det følgende angives et eksempel på opgørelsen af de samlede omkostninger, der er knyttet til pasningen af børnene i en vuggestue i en integreret daginstitution. I eksemplet redegøres indledningsvis for de generelle forudsætninger for eksemplet, samt de overordnede omkostningselementer i beregningen. De enkelte elementer i beregningen er herefter vist i det generelle hjælpeskema for omkostningskalkulationer samt uddybet i appendiks A-D.

9.3.9.1. Generelle forudsætninger

Der ønskes opgjort de samlede omkostninger knyttet til at passe børnene i en specifik vuggestue i kommunen. Således skal der opgøres omkostningerne knyttet til såvel selve driften af vuggestuen samt andele af de fælles funktioner, der har tilknytning til vuggestuen, herunder andele af udgifterne til den centrale administration af børneoplysningsområdet.

Vuggestuen ligger i en integreret institution, der består af såvel en vuggestuedel som en børnehavedel. I institutionen er der ansat personale, som alene er knyttet til vuggestuedelen og personale, der alene er knyttet til børnehavedelen. Derudover har vuggestuedelen sit eget budget til brug for indkøb af diverse materialer, udstyr, tjenesteydelser m.v. Der er derudover ansat en leder, som har ansvaret for hele institutionen. Endvidere er der en række øvrige fællesudgifter mellem vuggestuedelen og børnehavedelen - eksempelvis udgifter til rengøring, vedligeholdelse, el, vand, varme m.v.

Der i den centrale forvaltning er ansat en række personer, der alene beskæftiger sig med den centrale administration og koordinering af kommunens daginstitutionsområde. Disse personer er fysisk placeret på kommunens rådhus.

Derudover er der i kommunen en Børne- og ungeforvaltning, hvortil der er knyttet en forvaltningsdirektør og et sekretariat. Direktøren og sekretariatet er fysisk placeret på rådhuset og arbejder med en række opgaver vedrørende børne- og ungeområdet - således udgør daginstitutionsområdet alene en andel af direktørens og sekretariatets arbejde.

Det skal understreges, at nedenstående opgørelse af omkostningerne ikke dækker alle typer omkostninger, der kan indgå i en omkostningskalkulation, men alene udgør et eksempel på en omkostningsberegning.

De samlede direkte og indirekte omkostninger kan i eksemplet opgøres som vist nedenfor. De angivne omkostninger er opgjort på baggrund af det generelle skema til opgørelsen af de samlede omkostninger. I bilag A-D er der nærmere redegjort for de i skemaet angivne beregninger.

9.3.9.2. Overordnede elementer i omkostningskalkulationen

Direkte omkostninger

Løn (se appendiks A).....	2.259.575
Materialer (legetøj, fødevarer, bleer m.v.).....	238.000
Specielt anskaffet udstyr (kryber, barnevogn m.v.).....	26.000
Befordring (transport i forbindelse med udflugter m.v.)...	5.000
Tjenesteydelser (billetter m.v.).....	7.000
Direkte omkostninger i alt	2.535.575

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

Indirekte omkostninger

Andele af fællesomkostninger fra den integrerede institution (se appendiks B).....	311.624
Andele af fællesomkostninger fra den centrale administration (se appendiks C).....	219.262
Omkostninger til kapitalapparat vedrørende den integrerede institution (se appendiks D).....	353.407
Andel af omkostninger til kapitalapparat vedrørende den centrale administration (se appendiks D).....	<u>25.358</u>
Indirekte omkostninger i alt	909.651

Samlede omkostninger

Direkte omkostninger.....	2.535.575
Indirekte omkostninger.....	<u>909.651</u>
Samlede omkostninger	3.445.226

9.3.9.3. Eksempel på omkostningsberegning ved anvendelse af hjælpeskema.

Direkte omkostninger	I årets bud- get/regnskab	I andet bud- get- /regnskabsår	I alt
Omkostninger, der jf. kommunens budgetter og regnskaber kan henføres direkte til den pågældende opgave			
Lønninger (se appendiks A)	2.259.575		2.259.575
Befordring	5.000		5.000
Materialer	238.000		238.000
Specielt anskaffet apparatur og maskinel	26.000		26.000
Tjenesteydelser	7.000		7.000
Reparation- og vedligeholdelsesudgifter			
Husleje			
El			
Varme			
Vand			
Forsikringer			
Øvrige direkte omkostninger			
Samlede direkte omkostninger	2.535.575		2.535.575

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

Indirekte omkostninger	I årets bud- get/regnskab	I andet bud- get- /regnskabsår	Uden for bud- get- tet/regnskabet	I alt
Andel af fællesudgifter for enheden hvorunder opgaven udføres (se appendiks B)				
Samlede fællesomkostninger (a)	535.500	57.525		593.025
Samlede timeforbrug/antal medarbejdere/lønsum/andet (b)	<i>4.300.000</i>	<i>4.300.000</i>		-
Antal timer/medarbejdere/lønsum/and det som indgår i produktionen af den pågældende opgave (c)	<i>2.259.575</i>	<i>2.259.575</i>		-
Samlet andel af fællesudgifter for enheden hvorunder opgaven udføres ((c/b)*a)	281.396	30.228		311.624
Andel af fællesudgifter uden for enheden hvorunder opgaven udføres (se appendiks C)				
Samlede fællesomkostninger (a)	1.842.168	86.044		1.928.212
Samlede timeforbrug/antal medarbejdere/lønsum/andet (b)	<i>21.500.000</i>	<i>21.500.000</i>		-
Antal timer/medarbejdere/lønsum/and det som indgår i produktionen af den pågældende opgave (c)	<i>2.444.821</i>	<i>2.444.821</i>		-
Samlet andel af fællesudgifter uden for enheden hvorunder opgaven udføres ((c/b)*a)	209.478	9.784		219.262

Dato: 19. oktober 2007

Ikrafttrædelsesår: Regnskab 2007

Omkostninger knyttet til kapitalapparatet (se appendiks D)				
Afskrivninger på bygninger, maskiner, inventar m.v. for enheden, hvorunder opgaven udføres		168.571		168.571
Forrentning af anlægskapital bygninger, maskiner, inventar m.v. for enheden, hvorunder opgaven udføres			184.836	184.836
Forrentning af driftskapital, for enheden, hvorunder opgaven udføres			0	0
Afskrivninger på bygninger, maskiner, inventar m.v., der delvist indgår i produktionen af produktet		10.511		10.511
Forrentning af anlægskapital bygninger, maskiner, inventar m.v., der delvist indgår i produktionen af produktet			14.847	14.847
Forrentning af driftskapital, der indgår direkte i produktionen af produktet			0	0
Samlede omkostninger knyttet til kapitalapparatet		179.082	199.683	378.765
Samlede indirekte omkostninger	490.874	219.094	199.683	909.651

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

Appendiks A Beregning af lønomkostninger

Nedenfor er angivet eksempel på beregning af de årlige lønomkostninger for personalet ansat i vuggestuedelen af en integreret daginstitution. Der er i vuggestuedelen ansat 6 fuldtids pædagoger, 3 fuldtids pædagogmedhjælpere og en deltids køkkenmedhjælper. Derudover tildeles vuggestuedelen årligt 400 vikartimer.

Det bemærkes, at de arbejdsbestemte tillæg for det fastansatte personale antages at kunne opgøres som svarende til 3 pct. af lønnen.

Lønomkostninger vedrørende pædagoger, pædagogmedhjælpere og køkkenpersonale

Løn (6*220.000 + 3*195.000 + 130.000)	2.035.000
Arbejdsbestemte tillæg (antages her at udgøre 3 pct. af lønnen)	61.050
ATP	12.300
AER	15.375
Pensionsbidrag	83.000
Arbejdsskadeforsikring	8.000
Lønomkostninger i alt	2.214.725

Lønomkostninger vedrørende vikarer

Løn (400 timer a 98,00 kr.)	39.200
Feriegodtgørelse (her 12,5 pct. af løn og tillæg)	4.900
ATP	260
AER	320
Arbejdsskadeforsikring	170
Lønomkostninger i alt	44.850

Samlede lønomkostninger

Lønomkostninger vedrørende fastansat personale	2.214.725
Lønomkostninger vedrørende vikarer	44.850
Samlede lønomkostninger	2.259.575

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

Appendiks B Andele af fællesomkostninger fra den integrerede institution

Vuggestuen ligger i en integreret institution bestående af såvel en vuggestuedel som en børnehavedel. I institution er der en række fællesomkostninger mellem vuggestuedelen og børnehavedelen. Fællesomkostningerne vedrører lederen, kontorudgifter, rengøring, legeplads, reparations- og vedligeholdelsesudgifter, el, varme, vand, forsikringer m.v. Samtlige omkostninger hertil fremgår af institutionens budget.

Lederen er tjenestemandsansat, hvorfor der indregnes omkostninger til lederens fremtidige tjenestemandspensioner. Omkostningerne hertil antages i dette eksempel at kunne opgøres til svarende til 19,5 pct. af lederens løn. Omkostningen hertil indgår ikke i årets budget.

Med hensyn til opdelingen af omkostningerne mellem henholdsvis vuggestuedelen og børnehavedelen antages det her for værende retvisende at benytte en fordelingsnøgle baseret på lønomkostningerne. Lønnen til den samlede personalegruppe - ekskl. løn til lederen - på vuggestue- og børnehavedelen udgør 4.300.000 kr. Vuggestuedelens lønomkostninger udgør 2.259.575 kr., jf. appendiks A. Vuggestuens andel af fællesudgifterne fra den integrerede institution opgøres således til $2.259.575/4.300.000$.

Fællesomkostninger mellem vuggestue- og børnehavedelen

Løn til leder (samtlige lønbidrag der fremgår af årets budget)	295.000
Kontorudgifter	23.000
Rengøring	135.000
Legeplads	26.000
Reparations- og vedligeholdelsesudgifter	24.000
El	9.000
Varme	12.000
Vand	5.000
Forsikring	<u>6.500</u>
Fællesomkostninger i årets budget	535.500
Tjenestemandspension til lederen (udgør her 19,5 pct. af lønnen)	<u>57.525</u>
Fællesomkostninger i andet budgetår	57.525

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

Appendiks C Andele af fællesomkostninger fra den centrale administration

Nedenfor er angivet et eksempel på opgørelsen af omkostningsandelen fra den centrale administration.

Der er i kommunen ansat 3 fuldtidsmedarbejdere og en deltidsansat, der er direkte knyttet til den centrale administration af driften af daginstitutionsområdet. Medarbejderne er ansat i et kontor, der alene beskæftiger sig med opgaver vedrørende driften af daginstitutionsområdet. Medarbejderne udfører ikke myndighedsopgaver. Det bemærkes, at samtlige lønbidrag skal indregnes. Den ene medarbejder (lederen) er tjenestemandsansat. Omkostningerne til tjenestemandspensionen antages, at kunne opgøres til 19,5 pct. af lederens løn.

I tilknytning til lønudgifterne til medarbejderne, som er direkte knyttet til den centrale administration af daginstitutionsområdet, skal der indregnes øvrige driftsomkostninger til husleje, kontorhold, rengøring, materialeindkøb m.v. De øvrige driftsomkostninger antages i eksemplet generelt at kunne opgøres til at udgøre 17 pct. af lønomkostninger for medarbejdere ansat i den centrale administration. Det bemærkes, at det her forudsættes, at kommunen selv ejer sine administrationsbygninger, hvorfor der ikke her indregnes omkostninger til husleje. Omkostninger til afskrivning på administrationsbygningerne indgår imidlertid som en del af omkostningerne knyttet til kapitalapparatet.

Fællesomkostninger til den centrale administration, omkostninger der er direkte knyttet til daginstitutionsområdet

Lønomkostninger til 2½ medarbejder á 340.000 kr.	850.000
Lønomkostninger til 1 medarbejder (lederen) á 370.000 kr.	370.000
Øvrige driftsomkostninger (0,17*(1,195*370.000 + 850.000))	219.666
Samlede omkostninger i årets budget	1.439.666
Tjenestemandspension til lederen (19,5 pct. af lønnen)	72.150
Samlede omkostninger i alt	1.511.816

Den centrale administration af driften af daginstitutioner udgør en del af Børne- og ungeforvaltningen. Lønudgiften til direktøren og sekretariatet vedrørende Børne- og ungeforvaltningen kan opgøres til 2.100.000 kr. Heraf udgør lønudgiften til direktøren 475.000 - direktøren er tjenestemandsansat. Omkostningerne til tjenestemandspensionen antages at kunne opgøres til 19,5 pct. af direktørens løn. Det antages derudover - med udgangspunkt i en vurdering af medarbejdernes andel af tidsforbrug som vedrører daginstitutionsområdet - at hele daginstitutionsområdet andrager ca. 15 pct. af de samlede lønudgifter vedrørende Børne- og ungeforvaltningens direktør og sekretariat.

I tilknytning til lønudgifterne til Børne- og ungeforvaltningens direktør og sekretariat, skal der indregnes øvrige driftsomkostninger til husleje, kontorhold, rengøring, materialeindkøb m.v. De øvrige driftsomkostninger vedrørende direktøren og sekretariatet udgør 17 pct. af lønomkostninger for medarbejderne i Børne- og ungeforvaltningen, jf. ovenfor. Det bemærkes, at det her forudsættes, at kommunen selv ejer sine administrationsbygninger, hvorfor der ikke her indregnes omkostninger til husleje. Daginstitutionens område opgøres i eksemplet til at andrage ca. 15 pct. af de samlede øvrige driftsomkostninger vedrørende Børne- og ungeforvaltningens direktør og sekretariat.

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

Endvidere indregnes omkostninger fra kommunens løn- og personaleafdeling. Det kan opgøres, at kommunens lønudgifter vedrørende kommunens løn- og personaleafdeling udgør ca. 1.500 kr. pr. fuldtidsmedarbejder i kommunen. De øvrige driftsudgifter til kontorhold, rengøring, materialeindkøb m.v. vedrørende løn- og personaleafdelingen udgør 17 pct. af lønomkostningerne, jf. ovenfor. Der er i alt 120 fuldtidsansatte der er beskæftiget med kommunens daginstitutioner.

Fællesomkostninger til den centrale administration, omkostninger vedrørende den centrale Børne- og ungeforvaltning

Lønomkostninger (475.000 + 1.625.000)	2.100.000
Øvrige driftsomkostninger (0,17*(1,195*475.000 + 1.625.00))	372.746
Løn- og personaleafdelingen (120*1.500)	180.000
Øvrige driftsomkostninger til løn- og personaleafdelingen (0,17*180.000)	30.600
Samlede fællesomkostninger indirekte knyttet til daginstitutionsområdet	2.683.346
Daginstitutionsrådets andel af fællesomkostningerne (15 pct.)	402.502
Tjenestemandspension til lederen (0,195*475.000)	92.625
Daginstitutionsrådets andel af tjenestemandspension (15 pct.)	13.894
Daginstitutionsrådets samlede andel af den centrale forvaltnings omkostninger	416.396

Daginstitutionsområdet andel af fællesomkostninger til den centrale administration kan på den baggrund opgøres som vist i nedenstående skema. Det antages her for værende retvisende at fordele fællesomkostninger til vuggestuen ved at benytte en fordelingsnøgle baseret på lønomkostninger. De samlede lønomkostninger inkl. omkostninger til tjenestemandspensioner vedrørende de ansatte på de enkelte daginstitutioner udgør 21.500.000 kr. Lønomkostninger for vuggestuedele i den integrerede institution opgøres som summen af den samlede løn til de ansatte i vuggestuedelen (2.259.575 kr.) og en andel af lederens løn (295.000*1,195*(2.259.575/4.300.000), svarende til 2.444.821 kr.

Fællesomkostninger til den centrale administration, i alt

Fællesomkostninger direkte knyttet til daginstitutionsområde, i årets budget	1.439.666
Fællesomkostninger knyttet til den centrale forvaltning, i årets budget	402.502
Samlede fællesomkostninger vedrørende den centrale administration, i årets budget	1.842.168
Fællesomkostninger direkte knyttet til daginstitutionsområde, i andet budgetår	72.150
Fællesomkostninger knyttet til den centrale forvaltning, i andet budgetår	13.894
Samlede fællesomkostninger vedrørende den centrale administration, i andet budget	86.044

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

Appendiks D Opgørelse af kapitaludgifter

Ved opgørelsen af omkostninger knyttet til kapitalapparatet skal det bemærkes, at der i det opstillede eksempel indgår kapitalomkostninger til både kapitalapparat vedrørende selve vuggestuedelen i den integrerede institution og kapitalapparat vedrørende den centrale administration af daginstitutionsområdet. Afskrivninger foretages med udgangspunkt i den historiske kostpris og den lineære afskrivningsmetode, jf. i øvrigt kapitel 8. Det skal derudover bemærkes, at der i dette eksempel ikke er fundet grundlag for at indregne omkostninger til forrentning af driftskapital.

Ved opgørelsen af omkostninger knyttet til kapitalapparatet skal det særligt bemærkes, at der med den obligatoriske udarbejdelse af et anlægskartotek i løbet af 2003 tilvejebringes et grundlag for opgørelsen af omkostningerne knyttet til kapitalapparat. Regler for udarbejdelsen af anlægskartoteket er beskrevet i kapitel 8. Det vil på baggrund heraf være muligt at opgøre årets afskrivninger samt den bogførte værdi, hvoraf der kan beregnes forrentning.

For så vidt angår vuggestuedelen i den integrerede institution er anskaffelsværdien af hele institutionen fastsat til 9 mio. kr. Bygningen er 10 år gammel og anslås til at have en samlet levetid på 30 år. De årlige afskrivninger udgør således 300.000 kr. og den bogførte værdi kan opgøres til 6,0 mio. kr. Som rentefod benyttes den gennemsnitlige effektive 10-årige statsobligationsrente som opgjort af Danmarks Nationalbank. Renten er her på 5,65 pct. For så vidt angår fordelingen af kapitalomkostningerne mellem vuggestuedelen og børnehavedelen benyttes vuggestuedelens areal i forhold til børnehavedelen. Institutionen er på i alt 280 m². Heraf udgør vuggestuedelen 140 m², børnehavedelen 125 m² og kontorlokale 15 m². Arealet af kontorlokalerne fordeles på henholdsvis vuggestuedelen og børnehavedelen med samme fordelingsnøgle som anvendt ved fordelingen af lederens løn, dvs. $2.259.575/4.300.000$. På den baggrund kan i alt 148 m² henføres til vuggestuedelen.

Der er derudover i vuggestuedelen opført et nyere køkken til en anskaffelsværdi på 150.000 kr. Køkkenet er 5 år gammelt og har en anslået levetid på 15 år. De årlige afskrivninger er 10.000 kr. og den bogførte værdi kan opgøres til 100.000 kr. Forrentningssatsen er fastsat til 5,65 pct.

Omkostninger til kapitalapparatet vedrørende vuggestuen

Afskrivning vedrørende institutionen ($300.000 \cdot 148/280$)	158.571
Afskrivning vedrørende køkkenet	<u>10.000</u>
Samlede afskrivning vedrørende vuggestuen	168.571
Forrentning vedrørende institutionen ($6.000.000 \cdot 0,0565 \cdot 148/280$)	179.186
Forrentning vedrørende køkkenet ($0,0565 \cdot 100.000$)	<u>5.650</u>
Samlede forrentning vedrørende vuggestuen	184.836
Samlede kapitalomkostninger vedrørende vuggestuen	353.407

For så vidt angår kapitalomkostningerne til den centrale administration af daginstitutionsområdet skal det bemærkes, at samtlige medarbejdere vedrørende den centrale administration af daginstitutionsområdet er fysisk placeret på kommunens rådhus. Anskaffelsværdien på rådhuset er fastsat til 90 mio. kr. Rådhuset er 25 år gammelt og har en anslået levetid på 50 år. De årlige afskrivninger udgør således 1,8 mio. kr. og den bogførte værdi er 45 mio. kr. Som rentefod benyttes den gennemsnitlige effektive 10-årige statsobligationsrente som opgjort af Danmarks Nationalbank. Renten er her på 5,65 pct.

Dato: 19. juli 2006

Ikrafttrædelsesår: Budget 2007

For så vidt angår fordelingen af kapitalomkostninger benyttes her arealfordeling. Rådhuset er samlet 950 m². Heraf benyttes 175 m² til fælles faciliteter, herunder kantine, løn- og personaleafdeling, toiletter m.v. På den baggrund fordeles kapitaludgifterne ud fra en et samlet areal svarende til 775 m².

Personer ansat i den centrale administration af daginstitutionsområdet benytter 32 m² til kontorer. Der skal på den baggrund indregnes en andel af kapitaludgifterne vedrørende daginstitutionsområdet svarende til 32/775.

Børne- og ungeforvaltningens sekretariat og leder råder over 52 m². Som tidligere nævnt er det opgjort, at Børne- og ungeforvaltningens ledelse og sekretariat bruger ca. 15 pct. af arbejdstiden vedrørende daginstitutionsområdet. På den baggrund skal der yderligere indregnes en andel af kapitaludgifterne til daginstitutionsområdet svarende til $0,15 \cdot 52 / 775$.

Ved fordelingen af daginstitutionsområdets andel af kapitaludgifter vedrørende den centrale administration benyttes her samme fordelingsnøgle som angivet i bilag C - dvs. vuggestuens lønandel i forhold til den samlede lønsum for daginstitutionerne, svarende til en andel på 2.444.821/21.500.000.

Daginstitutionsområdets omkostninger til kapitalapparatet vedrørende den centrale administration alene knyttet til daginstitutionsområdet

Afskrivning på rådhus ($1.800.000 \cdot 32/775$)	74.323
Forrentning vedrørende rådhus ($45.000.000 \cdot 0,0565 \cdot 32/775$)	104.981
Kapitalomkostning vedrørende den centrale administration direkte knyttet til daginstitutionsområdet	179.304

Daginstitutionsområdets omkostninger til kapitalapparatet vedrørende den centrale Børne- og ungeforvaltning

Afskrivning på rådhus ($1.800.000 \cdot 0,15 \cdot 52/775$)	18.116
Forrentning vedrørende rådhus ($45.000.000 \cdot 0,0565 \cdot 0,15 \cdot 52/775$)	25.589
Kapitalomkostning vedrørende den centrale Børne- og ungeforvaltning	43.705

Vuggestuedelens omkostninger til kapitalapparatet vedrørende den centrale administration

Afskrivning ($2.444.821/21.500.000 \cdot (74.323 + 18.116)$)	10.511
Forrentning ($2.444.821/21.500.000 \cdot (104.981 + 25.589)$)	14.847
Vuggestuedelens andel af kapitalomkostninger vedrørende den centrale administration	25.358